ШОҺИРҺОЈ АЗӘРБАЈЧОН Ә ЗУҺУН ЈӘҺУДИҺОЈ ДОГИ

Антолокија

I

ШОҺИРҺОЈ АЗӘРБАЈЧОН Ә ЗУҺУН ЈӘҺУДИҺОЈ ДОГИ

Антолокија

I

Вл-15616

ƏDALƏT M.VƏLİYEV
ADALAT M. VELIYEV

M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

Ш6(2=Аз)

Әз зуһун Азәрбајҹони чарундәгор
СИМАХ ШЕЈДА

С $\frac{4956728013}{050}$ 2007

© "Араз" – 2007

БИР НЕЧӘ СӨЗ

Әзиз охучулар!

Биз даҝ јәһудиләри һарада јашадығымыздан асылы олмајараг ораны өзүмүз үчүн Вәтән һесаб етмишик. Чохумуз Азәрбајҹанда, бәзиләримиз Дәрбәнддә, Грозныда, Налчикдә, Маһачгалада вә башга шәһәр вә кәндләрдә јашамыш, чөрәјини јејиб, сујуну ичдијимиз өлкәнин һавасы илә нәфәс алмышыг. Үрәјимизин мәһәббәтини орада јашајан халглара вермишик. Һәмишә бир-биримиз илә меһрибан-меһрибан отурубдурмушуг. Севинҹ вә кәдәримизи бир-биримиз илә бөлүшдүрмүшүк. Азәрбајҹан халгынын адәт-әнәнәләринә һөрмәтлә јанашмыш вә һөрмәт көрмүшүк.

Биз Азәрбајҹанда јашајан даҝ јәһудиләри бу өлкәнин мәдәнијјәти вә әдәбијјатындан бәһрләнмишик. Ана дили китабымыз "Ана дили" вә "Әлифба" олуб. Аналарымыз лајламызы Азәри вә јәһуди дилләриндә охујублар. Даһи Хәганинин, Низаминин, Нәсиминин, Сабирин, Сәмәд Вурғунун, Микајыл Мүшфигин, Рәсул Рзанын шерләри руһумузу охшајыб, бизә мәһәббәт һисси ашылајыб. Ушагларымыз А.Шаигин, А.Сәһһәтин, Ә.Сабирин, М.Дилбазинин, М.Сејидзадәнин шерләрини охуја-охуја боја-баша чатыблар. Бир сөзлә, Азәрбајҹан шаирләринин шерләри бизим һамымыз үчүн бир мәктәб ролуну ојнајыб, кәләҹәк һәјата инамла бахмаға, инсанлара мәһәббәтлә јанашмаға вә дүнјанын көзәлликләрини дујмаға чағырыб.

Биз Азәрбајҹан әдәбијјаты илә таныш ола-ола, һәм дә рус вә дүнја әдәбијјатынын мәшһур шаирләрини охумуш, онларын јарадычылығындан бәһрләнмишик. Пушкинин, Лермонтовун шерләри гәлбимизи риггәтә кәтирмишдир. Кимләр Низами, Хагани, Нәсими, Фүзули, Ваһид гәзәлләриндән, Ва-

гиф, Закир, Сабир, С.Вурғунун, Р.Рза, М.Мүшфигин шерләриндән илһам алмамышдыр?

Һөрмәтли охучулар! Она көрә дә мән бир шаир кими классик Азәрбајҹан шаирләриндән тутмуш букүнкү бәзи шаирләримизин шерләринәдәк дағ јәһудиләри дилинә тәрҹүмә етмәјә башладым. Дүшүндүм ки, бизим дағ јәһудиләри дә гој Азәрбајҹон шаирләрини өз доғма дилләриндә мүталиә етсинләр. Дағ јәһудиләри көрсүнләр ки, Азәрбајҹан әдәбијјаты нә гәдәр зәнкин, нә гәдәр мәналы вә ахычыдыр.

Бир мәсәләјә дә ајдынлыг кәтирмәк истәјирәм ки, бизим данышыг дилимиздә вә шеримиздә Азәрбајҹан сөзләри аз дејил. Доғрудан да бу беләдир. Узун илләр Азәрбајҹанлылар арасында јашајан, онларын адәт-әнәнәләри, һәјат тәрзләри илә отуруб-дуран дағ јәһудиләри онларын бәзи сөзләрини дә өзләринин күндәлик данышыгларында вә әдәбијјатларында ишләтмишләр. Әлбәттә ајлар, илләр кечәчәк бәзи Азәрбајҹан сөзләри дағ јәһудиләри данышығындан чыхачаг, јени-јени сөзләр, јени-јени ифадәләр илә əвəз олуначаг. Чүнки бу дүнјада һеч нә өз јериндә дурмур, һәјат даим инкишаф едир. Өз адларыны шаир, елмли, даһа доғрусу савадлы гојан бәзи адамлар дејирләр ки, бизим дағ јәһудиләринин данышығындан, әдәбијјатындан белә сөзләр тезликлә арадан галдырылмалыдыр.

Әлбәттә, дағ јәһудиләри дили дә кет-кедә сафлашмалы, шаирләримиз шерләриндә Азәрбајҹан сөзләрини аз ишләтмәлидирләр. Бајағ дедијим кими, бунун үчүн арадан ајлар, илләр кечмәлидир.

Антолокија үзәриндә ишләјәркән бәзи чәтинликләр илә үзләшмәли олдум. Бир тәрәфдән классик Азәрбајҹан шаирләринин шерләриндәки фарс, әрәб сөзләринин олмасы, дикәр тәрәфдән гошмалардакы, шерләрдәки бәзи ифадәләри, идиомалары охучулара чатдырмаг. Аллаһын көмәклији илә мән бу чәтинликләрин өһдәсиндән нечә лазымдырса, еләчә

дә кәлдим. Хүсусилә мүасир шаирләрдән Б.Ваһабзадәнин, С.Таһирин, Р.Рөвшәнин вә башгаларынын шерләринин тәрҹүмәси олдугча көзәл алынмышды. Сөзсүз ки, С.Вурғун, Р.Рза, С.Рүстәм, Н.Хәзри, Һ.Ариф, М.Мүшфиг, Ә.Ҹәмил, Ә.Ҹаваддан да етдијим тәрҹүмәләр мүвәффәгијјәтли чыхмышдыр. Азәрбајҹан бајатыларындан вә бәзи дастанлардан етдијим тәрҹүмәләр дә јәгин ки, јәһуди охучуларынын хошуна кәләҹәкдир.

Илк дәфә чап олунан бу антолокијада Азәрбајҹан ашыг әдәбијјатынын да бәзи нүмајәндәләринин шерләри верилмишдир. Бурада Дирили Гурбани, Туфарганлы Аббас, Ашыг Валеһ, Сары Ашыг, Ашыг Алы, Ашыг Әләскәр, Молла Ҹума вә башгаларынын гошмалары бөјүк мәһәббәтлә тәрҹүмә едилмишдир.

Үмумијјәтлә антолокијада 75 нәфәрә јахын шаир вә ашыгларын шерләри топланмышдыр. Бу тәрҹүмәләр арасында Низаминин мәшһур “Сәнсиз” гәзәли, Натәванын “Гәрәнфил”, Вагифин “Дурналар”, “Бајрам олду”, С.Вурғунун “Азәрбајҹан”, Р.Рзанын “Олум ја өлүм”, М.Мүшфигин “Мәһәббәт”, “Күләкләр”, Һ.Ҹавидин “Кор әрәбин маһнысы”, Ә.Ҹәмилин “Ҹан нәнә бир нағыл де”, Н.Һәсәнзадәнин “Һеч нә истәмәјән гыз”, Ә.Кәримин “Ики севки” вә башгаларынын мәшһур шерләри дә вардыр.

Азәрбајҹан халгы кими јәһуди халгы да бу көзәл шерләрин чохуну әзбәрдән билирләр. Ушагларымызын дилиндән бу күн дә М.Ә.Сабирин “Кәл, кәл ај јаз күнләри”, “Ушаг вә буз”, А.Шаигин “Кечи”, “Ај пипији ган хоруз” шерләри дүшмүр.

Бајаг дедијим кими биринчи дәфәдир ки, дағ јәһудиләри тарихиндә белә бир антолокија нәшр олунур. Әлбәттә бурада ола биләр ки, мәним дә сәһвләрим олсун. Она көрә охучулардан әввәлҹәдән үзр истәјирәм. Әкәр билмәјәнләр варса гој билсинләр ки, Губа јәһудиләри илә Ширван јәһудилә-

ринин, јахуд да Дәнрбәнд јәһудиләринин данышығында хејли фәрг вардыр. Буна ләһчә фәргләри десәк јүнкүл оларды. Үмумијјәтлә бу халг бир-бирләриндән узаг дүшдүкләри үчүн бу фәрг өзүнү бүрузә верир. Она көрә бу шерләри охујаркән һеч тәәччүбләнмәк лазым дејил.

Бир мәсәләни дә гејд етмәк истәјирәм ки, шерләри тәрҹүмә едәркән бәзи шаирләрин шерләри әлимдә олмадығы үчүн онлары да чевирә билмәдим. Охуҹуларын нәзәринә ону да чатдырмаг истәјирәм ки, бу антолокијанын икинчи китабыны да тәртиб едәҹәјәм. Аллаһ гојса онда тәрҹүмә едә билмәдијим шаирләрин шерләрини тәрҹүмә едиб охуҹулара чатдыраҹағам.

Гој бу антолокија ики халгын - Азәрбајҹан вә јәһуди халгларынын һәјатында, онларын мәдәни әлагәләринин һәјатында јени бир көрпү олсун.

Симах ШЕЈДА

ЈӘ – ДҮ ГОФ

Ҹәзизә хундәкорһо!

Иму јәһудиһој доги ә һ̄үлом әчә чум вокундәјмкә унчикәрәш әриму Вәтән һисоб сохдәјм. Амбартәкиһојму ә Азәрбајҹон, бәһзиһојмуш ә Дәрбәнд, Грозни, Налчик, Маһач гала вә үзкә шәһәрһо, диһһо зиһисдәјм. Имбу куфдирә ки, нунирә хурдәјһо үлкәрә ә һовојүрәвоз нәфәс кәширәјм. Мүһбәт дүл имурә ә унчо ҹумүр сохдә хәлгһо дорәјм. Ҹәмишә ә дү-јәкирәвоз меһрибон-меһрибон нүшдәјм-вәхүшдәјм. Ҹәмишә ә һәдәтһој дү-јәки һ̄үрмәт сохдәјм.

Иму ә Азәрбајҹон зиһисдә јәһудиһој доги и үлкәрә әз мәдәнијәти вә әдәбијоти бәһәрләнмиш бирәјм. Әлифбој зуһун дәдәјиму "Әлифбо" вә "Ана дили" китабһојү бири. Бүзүркә Хагани, Низами, Нәсими, Фүзули, Вагиф, Сәјид Әзим Ширвани, Сабир вә Сәмәд Вурғунә ә шәјрһојүрәвоз ә руһ оморәјм. Ҹәјилһојму Аббас Сәһһәтә, Абдулла Шаигә, Мирварид Дилбазирә, Мир Меһди Сәјидзадәрә, Микајыл Рзагулузадәрә шәјрһојүрә хундә-хундә кәлә бирәт. Әјә гофовоз шәјрһој Азәрбајҹон әри һәммәјму јә ушкула бири. Чумһојмурә вокунди, әји һ̄үлом әри ә һәшгәвоз дәниширә кумәк сохди.

Иму Азәрбајҹон әдәбијотировоз таниш бирә-бирә һәм урус, һәмиш дүнјо әдәбијотирә бүзүркә шоһирһојүрә хундәјм вә әз уһош бәһәрләнмиш бирәјм. Пушкинә, Лермантовә, Мајаковскирә, Блока поезијәји дүлһојмурә һәвәс дори. Комиһојму Низамирә, Нәсимирә, Фүзулирә, Ваһидә әз гәзәлһојү, Вагифә, Закирә, Сабирә, Сәмәд Вурғунә, Рәсул Рзара, Микајыл Мүшфигә әз шәјрһојү ә һәјәҹон нә оморәјм?

Ҹүрмәтлү хундәкорһо! Әри әнуш мәрә шоһирә хуно әз классик Азәрбајҹон шоһирһојү сәр күрдә тә имбурузунә рузә бәһзи шоһирһојүрә нувүсдәһојүрә ә зуһун јәһудиһој

доги чарундум. Əхи, чүтар хундəкорhojму и шоhирhорə ə зуhун дəдəји хүшдə нə хунут? Əриј əну Азəрбајчонə əз шифаhи хəлг əдəбијоти ингəдəр бəјотиhорəш вə əз "Короғлу", "Əсли Кəрəм" дəстони бəhзи шəјрhорəш тəрчүмə сохдум ки, пој хундəкорhо вину ки, фолклор Азəрбајчон ə зуhун иму чүтар сəслəнмиш бирə. Дузи, ə həрəј гофhoj иму азəрбајчаниhорə гофhojү кəм нисди. Ирə əз həрчү пишо ə уровəз имбу сүбут сохдə ки, ки ə коми үлкə зиhисдикə унчорə ə хəлгирəвоз нүшдəји-вəхүшдəји јəки бири вə салhо, бүркhо горошдə-гирошдə дү-јəкирə гофhojүрə ə зуhун хүшдə гəтиш сохдəт. Јəhудиhо догүстү ə гəд урусhо зиhисдəт гуфдирə ə гофhошү урусə гофhojү амбари. Јəкиш чəн-чəнд салhо əзи пишоhо хориhoj Азəрбајчан ə дəс Иронə шоhhojү дəбири. Одомиhо ə зуhун фарси гоф сохдəт, ə зуhун фарси шəјрhо, гəзəлhо нүвүсдəт. Вəки Хагани, Низами, Нəсимирə... Бəгдə əз XIV-мүн бүрк, бəhзи шоhирhо сəр күрди əри ə зуhун дəдəји хүшдə нүвүсдə классик шоhирhорə ə шəhрhојү hисдиhо фарс, ђəрəб гофhojү əз инчо мунди. Əри əнуш чəнд бүркhoји дог јəhудиhо ə гəд үзкə милəтhо зиhисди гуфдирə уhорə нə əлифбоји, нə кəлə јə шоhири бири. Əз XX-мүн бүрк сəр күрди дог јəhудиhорə əдəбијоти əри инкишоф сохдə. Бəгдəјимүн салhо ə Дагүстү Д.Антилов, С.Изгијајев, Х.Авшолумов вə дијəш шоhирhорə ə зуhун чуhури китобhојү вəдирəмори.

И корhорə иму əриј əну ə јор овурдим ки, имбурузунə шоhирhојмурəш ə шəјирhојү азəрбајчанлүhорə гофhojү кəм нисди. Салhо оморə рафданини бəђзи гофhо əз лүғəт дог јəhудиhо вадарафданини, ə таза-таза гофhорəвоз əвəз бирəнини. Чүнки əји дүнјоh јə чиш əјə чикə нəсə мундə. У həмишə ə инкишоф хүшдəји. Нум хүшдəрə шоhир, ђилмли норə бəђзи одомиhо куфдирəнүт ки, шоhирhојмурə ə шəјрhојү азəрбајчанлүhорə гофhojү hисд, бијо əзуhо зу дəс

кəшим, əхи həјтəр нибу. Дузи, əзи гофhо бијо дəс кəшим, əнчəг бирдəн-бирə нəђ, əз ђəрə јə кəм вəхт гирошдə бəгдə, салhо оморə рафда бəгдə.

Ə сəр əни антолокија кор сохдəки ə чəнд-чəнд чəтинијəрəвоз рујбəруј оморум. Əз јə тараф классик шоhирhорə ə шəјрhојү hисдиhо фарса, ђəрəбə гофhojү, əз јə тарификəш гошмəhорə гафијəјирə дуз сохдəки. Ə үмиди худорəвоз чүтар кəрəкикə hə həјтəриш ə сəр овурдум. Рамиз Ровшəнə əји шəјри фикир дит:

Ə ширинə хов дəбирим,
Ја залум шовунд имурə.
Дəдəјhорə əз гучоги,
Əји дунјо шəнд имурə.

Амбар кəшдим и рəђhорə,
Ђəј шəв сохдим сəбəђhорə,
Əјə чикə сохдə курə,
Ə дəс вəчовунд имурə.

Рəђ чуникə нəсданбирим,
Əз дунјоh рафдара дирим,
Кош ə ђулом нијəморим,
Дəдəјhо фурмунд имурə.

Гүзəл шəјри. Чарундəки чалишмиш сохдум ки, шоhирə фикирирə чүтар hисдикə hовтəриш ə хундəкопhо расинум. Јəкиш əји бəјотиhорə ə гафијəји дəнишит:

Ə зомонə, зомонə,
Нəки ə дəс комонə.
Хəрhо əдəј чуј хурдə,
Ђəсбhо мунди биконə.

Нә дәшән ә дәрд мәрә,
Винум јор һәмдәрд мәрә.
Ә намәрд муһточ нәсох,
Куш ә пишој мәрд мәрә.

Ә антолокија ә 70 нәфәр нәзник шоһирә шәјрһојү чарүндә омори. Инчикә Азәрбајчонә шоһир ашугһојүрәш шәјрһојү һисди. И шәјрһорә форма вә гүзәллүкүрә чүтар һисди һәјтәриш доштдәм. Һәлбәттә ә антолокија мәрәш гәләтһојмә кәм нисди. Ә тарих јәһудиһој доги јакимүн боји ки, әзини антолокија әдәј рәһә дорә оморә. Әри әну әз Һәзизә хундәкорһо әдәј бәхишләмиши хосдәнүм. Әкәр наданүсдәкорһо һисдикә поj хуб данигу ки, чуһурһој Губәрә ә чуһурһој Ширвоновоз ә ђәрәј гоф сохдәји хәјли тәфиһәти һисди. Ирә ләһчә тәфиһәти имбу гуфдирә. Әриј әну шәјрһорә хундәки һич-һәјрәтләнмиш бирә кәрәк нисди.

Јә бојкәш әз хундәгорһојмә әдәј бәхшләмиши хосдәнүм ки, бәђзи шоһирһорә шәјрһојү ә дәсмә нә бисдо ки, уһорәш ә зуһун дәдәјиму чарунум. Худо ђүмүр докә уһорәш шәјһојурә тәрчүмә сохдә антолокијәрә ә дүјүмүн китоби дорәнинум.

Поj и антолокија дү миләтә - Азәрбајчон вә јәһуди хәлгһојүрә мәдәни әлагәһојүрә ә ђәрәји дијәш јә күрпи бу.

Симах ШЕЈДА

БОЈОТИҺО

БОЈОТИЊО

Гәриб кәши оһ гирисд,
Коһ шор бисдо, коһ гирисд.
Түсүз мундә чумһојмә,
Һәр шәв, һәр сәбәһ гирисд.

Ој зәмонә, зәмонә,
Нә ки ә дәс комонә.
Хәрһо әдәј чүј хурдә,
Һәсбо мунди биконә.

Овһој Араз кәм бисдо,
Бадбад нә гоз нәм бисдо.
Әгүлмәрә бәрдәгор,
У рачә сәнәм бисдо.

Нә дәшән ә дәрд мәрә,
Винүм јор һәмдәрд мәрә.
Ә намәрд мүһточ нә сох,
Күш ә пишој мәрд мәрә.

Сиб шәндүм әнор омо,
Пәнбә шәји тар омо.
Ә дәрһо сојә офдо,
Һәшданусдум јор омо.

Богһо борә михоју,
Биј, әнорә михоју.
Ә гүрбәт, бирә ошуг,
Тәһно јорә михоју.

Сәр ән догһо вишәји,
Дүлмә хирдә шишәји.
Јорә ә јор бәхшәји
Јә дәстә бәнәвшәји.

Дәрвишүм кәшкүлмә һисд,
Әз богчәһо гүлмә һисд.
Ә кин дәртү оморәм,
Бәлкә јә мүшкүлмә һисд.

Вәтән, вәтән, чон вәтән,
Султан вәтән, хон вәтән.
Сәвки дүлмә түни, тү
Һәр вахт, һәр зәмон вәтән.

Дүрүм рачә вәтәнә,
Дүлмә шор бисдо гәнә.
Ә гүрбәт мундәбүрүм,
Сәһибсүз вә биканә.

Һәзизтүнүм гүл дәсһо,
Гүл бәрмәгһо, гүл дәсһо.
Ә әгүллү һәниһо,
Хәндүсдәнүт накәсһо.

Воруш рихди нәм мунди,
Гәлјон рафди, дәм мунди.
Ә богһо бор, амбор бу
Тәкәрк додо, кәм мунд.

Əз хубə дуст кəс нибу,
Ə дүл кəс ħəвəс нибу.
Дүшмə сад дəħ̧əм докəш,
Лүхмəји додсүз имбу.

Јəтимүм дүлмə шор нисд,
Мəрə гүзəл јə јор нисд.
Јə дəрјоh гəммə hисди,
Əз дəсмə күрдəгор нисд.

Шəфтəлүнүм колум мə,
Зуhунмə нисд лолум мə.
Јə оширə јор хосдум,
Нəс хосдəнүт дүт əмə.

Араз, Араз, чон Араз,
Əз догhо рих, хон Араз.
Əз јор јə хəбəр бијор,
Нара əзмə јон, Араз.

Думон əз сəр дог бура,
Əз сəр богчə, бог бура.
Инчикə Мəчнун кəшди,
Оморəј ноhог, бура.

Нəс бофдəнүт бəл мујə,
Јормə нибоши дијə.
Торик офдо нивинүт,
Јə моч ди мəрə бијо.

Мəјвəсүз ə бог чү hисд,
Бəhəрсүз ə тог чү hисд.
Мəчнун хəјоллү дүлмə,
Лејлисүз ə дог чү hисд?

И догhо кəлə догhо,
Овhојү билə догhо.
Инчо јə гəриб мүрди,
Ћəрслүни həлə догhо.

И богə бог мисохум,
Бəгдə чордог мисохум.
Əз ширинə əнгури,
Јорə гиног мисохум.

ӘЗ ДӘСТОНҺО ШӘЈРҺО

Бд-15616

ӘЗ "КОРОГЛУ" ДӘСТОНИ

ЈӘ ЗӘМОНӘМИ

Дәсһојмә ләрзирә, чуммә тор дирә,
Мәнүм пир бирәкор, јә зәмонәми?
Чү сохум нәсданүм јә гоф куфдирә,
Мәнүм пир бирәкор, јә зәмонәми?

Јә икид мүрдәки мисохут гирјә,
Јә чү нитов бурра хәнчәри дијә,
Омори намәрдә зәмони гујкә,
Мәнүм пир бирәкор, јә зәмонәми?

Һәјтәр икид әчә, мәрд икид әчә,
Намәрдһо әз мәрдһо висдону бочә.
Јәполог ә тәрлон мидәдү пәнчә,
Мәнүм пир бирәкор, јә зәмонәми?

Омо һ̦үмүрмәрә дијә әхири,
Нитам дәһ̦во күрдә дүлмә пир бири,
Түфәнк вәдирәмо һәјтәр чү зүри,
Мәнүм пир бирәкор, јә зәмонәми?

Короглу Гырата микәшд ә сәрү,
Мијофдо дүшмәнә ә зир пој сәрү,
Догһо ләрзирәнбу әз јә нәрәјү,
Мәнүм пир бирәкор, јә зәмонәми?

M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

ӘРЧҮ ЧАРУСД

Ә коврәчум, назлү Никар,
Руjтү әзмә әрчү чарусд?
Чунмә гурбу түрә, ә jор,
Руjтү әзмә әрчү чарусд?

Гусбәнд-гузи гиjов хурдә,
Әjи чүлһо әдәj кәшдә,
Гоф Әjваза ћисоб гүрдә,
Руjтү әзмә әрчү чарусд?

Мәрдә һич нә хисо бәхти,
Нә вәчаро сүрхә тәхти,
Короғлурә писә вәхти,
Руjтү әзмә әрчү чарусд?

ГЫРАТА ТҮ

Тү чун ширин чунмә, Һәмзә,
Әзоб нәди Гырата тү,
Биһил рүхү хунмә, Һәмзә,
Әзоб нәди, Гырата тү.

Гырат мәрә дирәкмәни,
Воjкәj дүлмә, истәкмәни,
Чуно хуно кәрәкмәни,
Әзоб нәди Гырата тү.

Имбу бәjһо, пашоһо шор,
Сәс мисоху комончә, тар,
Короглурә нә сох бимор,
Әзоб нәди Гырата тү.

ӘЗ "ӘСЛИ ВӘ КӘРӘМ" ДӘСТОНИ

МИГИРУСУ

Фәләк ә бог-богчә богбон но мәрә,
Богбон мигирусу, бог мигирусу.
Һәрмәһә әз боги ов нәс оморә,
Гулhо мигирусу, тог мигирусу.

Мигәрдум, мијофум назлу јорә мә,
Хуб хинә мизәнум ә дәсhој гулмә.
Кәнә гәл мигуру, михәнду дулмә,
Кәфән мигирусу, ог мигирусу.

Әз рачә Вәтәнмә ә дур офдорум,
Јорә әз дәсhојмә ә мәрдум дорум.
Әхирдә ә хущдән гурбәт офдорум,
Ә дәрдмә чул-чәмән, дог мигирусу.

Зәрум гущә хуно әруј һәсму пар,
Јә чәјрон бисдорум, кәщдум чор-ночор.
Кәрәмум офдорум ә сад оhу-зор,
Ә сәсмә сәс миду хәлг мигирусу.

ДӘНИШ ТУ

Һәсрәттурә мәһо, салhо кәширәм,
Әмә тараф бивәфо јор, дәниш ту.
Мәј мухуру, митов кәщдә гузәлhо,
Бијо нәбош беиһтибор, дәниш ту.

Хундум әлиф-бејә, хундум јасинә,
Шух мәмәhо чу рач дорә ә синә,
Бијо нәбош әмә hәјтәр биконә,
Ә сифәтмә, ој беилгор, дәниш ту.

Сәр догhорә гәнә омо вәрф дәгурд,
Тарланhорә чикәјирә бәјгуш гурд,
Һәр кәс әри хущдә назлу јор вәгурд,
Мундим иму гәнә ночор, дәниш ту.

Әзи дунјо ком нә вәгурд Кәрәм hич,
Чәфо кәши нәди шори, јә сәвинч,
Мәчнун бисдо әјә чикә нә нущд динч,
Муј сипи сохд, гирисд зар-зар дәниш ту.

ШӘЈРҺО

ӘБҮЛ-ҮЛА КӘНЧӘВИ

(XII әср)

ӘЗ ТОВУН ХАГАНИ

Мәрә зомонәрә дәдәји зәнди,
Һинәр ән дүнјорә устаји зәнди.
Ә аран зиһисдәм шосд салајүм мә,
Әз бисд чор кәм бирәм,
Ә Ширвониш мә.
Шорә вәгүр сохдә јә пирә мәрдүм,
Мә нә Кејхосровум, нә Кејгубадүм.
Әзмә пүрсиригә, ој Әфзәләддин,
Хүшдәнтү дузијрә мидани јәгин.
Ју һәзиз, ју ширин ә чунтүки мә,
Әзтү нәразүнүм гәм пури дүлмә.
Һәм түрә устадтү, һәм хүсүртүнүм,
Тү мәрә балајмә, түсүз мән кинүм?
Мәрә әри хүшдә устад гүрдәки,
Дорум духдәрмәрәш, шор боши тәки.
Рәһтү әз дүлмәни, донусда һәммә,
Вокундум ә сәниһәт зуһун түрә мә.
Түрә ә подшоһһо мә нүшү дорум.
Нум ән Хаганирә ә сәртү норум.
Әрчү аташ бирә мәрә дәрд дори?
Тү нә ов-аташи, мәш нә ворвори.

ХАГАНИ ШИРВОНИ

(1126-1199)

Хагани Ширвони 1126 сал ә Шамахи әз дәдәј бири, Азәрбајҹанә классик бүзүргә шоирһојрә јәкијини. Амбара шәјрһо, гәзәлло, рүбаиһо нүвүсди. Хаганирә мәшһур "Һәбсијә" поемаиш һисди. Ә Низами Ҝәнҹәвирәвоз әјә зомонә зиһисди вә әјурәвоз һ̃әрмәһи сохди.

ГӘЗӘЛ

Чәнд гәдәр дүлмә соги јормә дан тү имбоши,
Әз ђәзиз ҹунмәш ђәзиз јә инсон тү имбоши.

Тә имуһој әри дүлмә тү дүл бири, еј гүзәл,
Бәгдәш әри синәјмә һәјтәр ҹон тү имбоши.

Чү јарәјмә бисдогә урә мәлһәми туни,
Һәр дәрдмәрә дәрмуји һәр замон тү имбоши.

Дүлтү чүтар хосдәгә ә гуллугтү поисдәм,
Тә әхир ән ђүмүрмә јә султан тү имбоши.

Әкәр јә руз Хаганирә ә кинјү оморигә,
Әлбәт әри Хагани, ој гүл, хон тү имбоши.

* * *

Ој әз мәнк, әз пәри гүзәл назәнин,
Ја Мәҹнун имбошум әз ђәшгтү јәгин.

Һәрүс зулум сохдә бијо нәдону,
Бәхшләмиш сох мәрә нәбошум гәмкин.

И шәв рачә шәви ә ҹүҹо мундәј,
Дәрдлү Хаганирә нә сох тү үзкүн.

Бијо ә тү гујум һәммә дәрд мәрә,
Нәбугә су мудүм дүнјорә бүтүн.

Хагани моч сохдә әз ширин ләвтү,
Мисуху бәдәни дијәш бүсбүтүн.

Јәгин ки, ә ләвтү аташ амбари,
Нәбугә и әлов әзҹәји ә ҹун?

МӘҺСӘТИ КӘНЧӘВИ

(XII әср)

Мәhсәти Кәнчәви ә XII садсали ә Кәнчә шәhәри зиhисди. Ә Азәрбајчон әдәбијјати урә рүбаи нувүсдәгорә шоhирә хуно шунохдәнүт. Рүбаиhорә hәрәкији ә јә hадисә киро нувүсдә омори.

РҮБОИҺО

Имишәв гәhр гүрдим әз дү- јәки јор,
Тү рафди, мә мундум ә гәд аhу-зор.
Түсүз и чумhојмә хов нәсә дирә,
И шәв гијамәти, ој офүррәгор.

Ә кук Хатив, түрә мәнүм чонәнтү,
Тә мүрдә мибошум мә сәдиг чонтү.
Ә рәhтү хосдәнүм гирорум әз чун,
Мә сухдә хосдәнүм ә hәшгтү дан тү.

Әз дәрдтү рузhојмә шәв бисдо, ој јор,
Зомонә әз дәси бирәм лап бизор.
Јә шәв хәјолтүрә фүрс ә кин иму,
Винү чутар дорә мәрә интизор.

Кәм ди гәрибә әзоб, әзијјәт
Чофорә әхири бијо бу, hәлбәт.
Гуфдири ә Кәнчә ә ком мираси,
Имуhој унчоим әчи hәгигәт?

Ој гүл, әруј офто мә бирәм hәјрон,
Бәлкә ком вәгүрдүм мә әзу чәјрон.
Гүзәли ју јорә бүтүн бәдәни,
Нәсда ә чучои бәнд бошу инсон.

Ди сәхси совурә ә сәнг зәрүм мә,-
Јә кәм сәрхош бирүм шәндүм әз дәсмә.
Сову зуhун вокунд гуфди: - Јә вәхд мәш,
Түрә хуно бүрүм дәниш ә hолмә.

Әкәр ә сәр хәлг тү бисодригә точ,
Түрәш күл мисоху јә руз иhтијоч.
Ә гәјгү ән хәлг мун, тәрс әзу руз ки,
Ә кәсhо хүшдәнтү нә боши миhточ.

Мигум: Мәсләhәттү, ој гүл, кәрәки,
Тәлhә шороб хуби, ширин мәј нәки?
Гуфди:- Тәлhә мәј ху, ә гүзәл Ширин,
Фәрhада хуно түш ошуг нисди ки?

Мүјhојтү сифәтә јорошуг дорә,
Чәhмәт хәработә hәј үшүг дорә.
Ој офто варовә офтои, мәнки
Әри шоh гүзәлhо очуги дәрмә.

НИЗАМИ КӘНЧӘВИ
(1141-1209)

Бузүргә Азәрбајчон шоhири Низами Кәнчәвирә нуми ә бүтүн дүнјоh мәшhури. У ә Кәнчә шәhәри әз дәдәј бири тә әхир hүмүр хүшдә унчо зиhисди. Ә пишој јә подшоh, ән јә шоh hич вәхт сәр хүшдәрә гуз нә гурди. Низами әз пәнч мәснәви ("Сурhорә Хәзинәји", "Лејли вә Мәчнун", "Хосров вә Ширин", "Искәндәрнамә" ибарәт "Хәмсә"), лирик шәјрho, гәзәлhо вә үзкә әсәрho нүвүсди. Шоhирә бүтүн нүвүсдәhојү ә зувун фарсини. Шоhирhој Азәрбајчони уhорә ә кәлә hәшгәвоз ә зувун хүшдә чарундәт.

ТҮСҮЗ

Һәр шәвмә бисдо дәрд, гәм, гүссә, мүсибәт түсүз,
Кәширә нәфәсмә рафд hәдәр hәј сәhәт түсүз.

Түрә у дүл вәбәрдә ә hәшгтү шәhво сохдум,
Әз дәрдү тү су гүрдүм, нисд әмә тагәт түсүз.

Үзкә јә сәвкили јор чүтар гәрдүм имуhој,
Данусдум түш гуфдири: "Микәшүм hәсрәт" түсүз.

Тү дүлмәрә саhиби, ә пишојтү гулум мә,
Тү hәзизи мә учуз, јә hичүм hәлбәт түсүз.

Чуммә нәс офдо түрә, бәхтмә амбар хисири,
Әри вирихдәш нисди әмә чәсарәт түсүз.

Тү әкәр әз Низами әрхојин бисдоригәш,
У hәмишә гәшд түрә, нәбисто рәhәт түсүз.

ОМОРӘБУ

Ә хунәјму хәлвәт-хәлвәт имшәв јор оморәбу,
Руји әз мәнк дијәш гүзәл назлү никор оморәбу.

Әз гүл сифәт рихдә әрәг дәгүрдәбу руј әнурә,
Дүшмә урә пиш сохдими дүли губор оморәбу?

Әз пәhники чум дакошдә мә әју hәј дәнүшүрүм,
Ә јон овчи әз вишәhо буји чинор оморәбу.

Әјә чикә ә хов рафдим, тә чин сәбәh кәјф кәширим,
Ә бог-богчәј сүрхә бәхтмә амбара бор оморәбу.

Гуфди: - Бәхти рәфдә кәрәк, гу дијә чү хостәни, јор?
Мугум ки, јә мочиш бәхш ди. Хуб ки, дилдор оморәбу.

Гирисд, гирисд у назәнин, нә поисд рофд чуми hәрси,
Ә гәд аташ сухәнд мәрә, беихтијор оморәбу.

Әј Низами! Гуфди бирдән әз хов хәбәр бисдорум мә,
Винирүм ки, рофди гүлмә, чуми хумор оморәбу.

ИМАДӘДДИН НӘСИМИ
(1369-1417)

Нум Нәсими түрк зувунлу хәлгһорә ә һәрәји амбар мәшһури. У 1369 сал ә Шамахи әз дәдәј бири вә 1417 сал әз ћүлом рофди. Урә Суријарә ә Ћәләб шәһәри ә кәлә әзоб-ћәзијәтәвоз әз сәр тә поj дәријрә кәндә-кәндә күшдәт. И бузургә шоһирә ә зувун түрки дивони, лирик вә фәлсәфи гәзәлһоји, мәснәвиһоји, рубаиһоји вә гитәһоји һисди. Шәјрһоj хүшдәрә ә һеча вә әруз вәзни нувүсди.

ГӘЗӘЛ

Мәрә түсүз ә ћүлом чон кәрәк нисд,
Сәвкитү һисд, дијә һичрон кәрәк нисд.

Әз ловһојтү вәгүрдүмкә бәхшмәрә,
Шороб хурдә, кәшдә чәнон, кәрәк нисд.

Гәмһојтүни ә тәхт дулмә јә султан
Јә Вәтәнә һич ду султан кәрәк нисд.

Түрә әз чун хостәгорә, ој гүзәл,
Бијо хуб дан дәрму-филон кәрәк нисд.

Гүлүстонә гүли түсүз тәлүни,
Мәрә түсүз гүли - рәјһон кәрәк нисд.

Ој рачији ошугһорә чәннәти,
Јорсуз чәннәт ошугә дан, кәрәк нисд.

Худојмәрә ә хәлг бирә бәндәји,
Әзтү сәвој мәрә инсон кәрәк нисд.

Сәвкитүрә салмајирә ки хурдкә,
Поj нәбошу чуми кирјон, кәрәк нисд.

Ој рачә јор, түсүз сәбрсүз бирә
Мәрә һич вәхт вә һич зомон кәрәк нисд.

Әз пишо ә ћәрәјму гоф сохдәји,
Мәрә ћәшгсүз әһди-пејман кәрәк нисд.

Әз сәвкитү Нәсими дәс никәшү,
Әзу пәһни нә бош, чәјрон, кәрәк нисд.

МӘ ӘЗ ТҮ РУЈ НИЧАРУНУМ

Тү сад чофо дикәш мәрә,
Мә әз тү руј ничарунум.
Чунмә гурбу кәрдо түрә,
Мә әз тү руј ничарунум.

Хосдум түрә ә чонәвоз,
Гул бирәм ә гурбонәвоз,
Нәзник нарә һичронәвоз,
Мә әз тү руј ничарунум.

Јусифи тү, Мусајими?
Бәлкә мәшһур Исајими?
Чун чунмәрә һоројини,
Мә әз тү руј ничарунум.

Ә Нәсими ошуги тү,
Ә рәћ ән һәг сәдиги тү,
Ә мүһбәт лојиги тү,
Мә әз тү руј ничарунум.

ШОҺ ИСМАЈЫЛ ХӘТАИ
(1487-1524)

Шоһ Исмајыл Хәтаи Азәрбајчонә кәлә шоһирини вә јә вәхтһо дәвләт рәһбәри бири Исмајыл Шејх Һејдәрә фәрзәндини. 1487-мүн сал ә Әрдәбил әз дәдәј бири. Хәтаи Сәфәви дәвләтирә бинә сохдәгор вә јәкимүн һүкмдарини. Шоһ Исмајыл әри хүшдә Хәтаи гофирә ләгәб вәгүрди. Урә ә һеча вәзниш гошмәһоји, бајатиһоји, варсагиһоји һисди. Азәрбајчон әдәбијјотирә поезијәјрә Шоһ Исмајыл Хәтаисүз нибу ә јор овурдә.

Шоһирә "Дәһнамә" ("Дәһ когоз") вә "Нәсиһәтнамә" мәснәвиһоји һисди. Шәјрһој хүшдәрә ә зуһун фарси вә әрәби нүвүсдигәш ә "дивани" һисдиһо шејрһорә амбартәкији ә зуһун Азәрбајчонини.

ГӘЗӘЛ

Әј гүзүлгүл, бог-бостанмә чү гуфдирә?
Гурбу гәрдо түрә чунмә, чу гуфдирә?

Дијә сәбүр гәролмә нист, рафди әз дәс,
Гирошд гүзәл у зомонмә чү гуфдирә?

Иликһојмә ригон бисдо, сүмүкһо мунд,
Чунмәш муров әзи тәнмә, чү гуфдирә?

Бүтүн дәрди бирәгорә дәрмуји һисд,
Дәрд ән дәрму микәшүм мә, чү гуфдирә?

Хисирүмкә ә гәд хокһо һозор салһо,
Гәнә түни дан чәнонмә, чү гуфдирә?

Әз дул, әз чун хостә түрә и Хәтаи,
Тү һәшгмәни, ә султанмә, чү гуфдирә?

ГӘЗӘЛ

Ә дүл, нәјил лову ширин ү гүзәл јор әз дәс буров,
Тү әји кор тәхсир нәјоф ки, ихтијор әз дәс буров.

Һәм салбасал, һәм һәр сәһәт ә јорәвоз рузмә хуши,
Һәфтә-һәфтә вә рузбәруз у рузигор әз дәс буров.

Хубә кәјфһо кәширәј тү, шор бош, ә дүл, шор бош бијо,
Ејш-ишрәт пәһни бирә, нәјил ашкор әз дәс буров.

Ашинәрә тәрк сохдә тү, нәбу дүл ди мәрдүмһорә,
Ә кәсәвоз тә дуст бирә у назлү јор әз дәс буров.

Еј Хәтаи, нәјил јорә әтәкирә әз дәстү тү,
Һәр ки корә зу никүри дәвләт-вори әз дәс буров.

ДИРИЛИ ГУРБАНИ

(?–?)

Дирили Гурбани ә XVI-мүн садсали имуһојнә Чәбрајыл ә Дирили кәнди һәсүл омори. Әнчәг урә әз дәдәј бирә вә мүрдә вәхтирә һич кәс нәсда. Гурбани Шоһ Исмајыл Хәтаирәвоз әјә зәмонә зиһисди. Ашугә нүвүсдә шејрһоји урә данәндәјә јә сәнһәткорә хуно ә хәлг шинохунди.

МӘ НИДҮМ ТҮРӘ

Түрә гурбу гәрдом, ә гүзәл пәри,
Ә гәд чонһо ә чон мә нидүм түрә.
Кәрәк нисд јә бустон, кәрәк нисд јә чон,
Дан ә бог, ә бустон мә нидүм түрә.

Ә догһо марали, ә чүлһо чәјрон,
Ордубад, Нахчиван ә бујтү һәјрон.
Мијов ә тамошә һәммә Гүлүстон,
Ә бүтүн Догүстон мә нидүм түрә.

Гурбани мигују: Рача чун бијов,
Әз чум ә чикәј ђәрс биһил хун бијов.
Әри түрә дирә Сүлејмон бијов,
Ә тәхти Сүлејман мә нидүм түрә.

1. Сүлејман - Шәлмүјә Милих

МӘЂӘММӘД ФҮЗУЛИ

(1494-1556)

Мәһәммәд Фүзули Азәрбајчонә ән бүзүргә шоһирһојүрә јәкијини. У 1494-мүн сал ә Кәрбала ә ђүлом чум вокунди вә 1556-мүн сол унчо говрә бири. Шоһир шәјрһој хүшдәрә ә зуһун түрк, фарс вә ђәрәби нүвүсди. Сојсүз-һисобсүз гәзәлһои вә мәшһур "Лејли вә Мәчнун" мәснәвији һисди. Ә зуһун дәдәји "Диван"иш мәшһури. Әз уһо бәгдә шоһирә "Бәнкү Бадә", "Әнүс-үл гәлб", "Сөһбәт-үл әсмар", "Ђофд чом", мәшһур "Шикајәтнамә", повести вә дијәш үзкә гимәтлү поемаһоји рә әз гәләми вәдирәмори.

Кәлә бәстәкор Үзејир Ђачыбәјов ә 1908-мүн сал јәкимүн бо Фүзулирә "Лејли вә Мәчнун" поемајүрә ә биноврәји опера нүвүсдү. И опера шаирә дијәш мәшһур сохди.

ГӘЗӘЛ

Јор мәкәр рәһм сохди ә наләји-фәган иму,
У бири әз дүл, әз чун ошуг иму, һәјрон иму.

Әз чум рихдә һәрсһој ән ђәшг хокә гуч до, гувотми до,
Ки буј вошәнд јә шох ән гүл ә таза гүлүстан иму?

Олов гүрдә сухдәј әну әриму әзу вәдини,
Рузә хуно үшүг бисдо торикә шәв-һичрон иму.

Миданусдум хов гуфдирә и дүјәки винирәрә,
Имбисдогә ә чуммә хов, ој шоһ иму, султан иму.

И хәјоли, бәлкәш јә хов әдәј дирә мәрә чуммә,
Нәбугә ју назлүр јормә вәди нибу ә јон иму.

У гүл ги ног иму бисдо, бијо дәниш, ој дүл, дәниш,
Ә пишоју јә гул бошум, шори соху чәнон иму.

У јор ә гәсд чун поисди, ој Фүзули, нә пој бијо,
Һәм чун дим јорә, һәмиш миннәт минү ә чун иму.

ГӘЗӘЛ

Әз киһо ки, вәфо хосдум әз уһо чәфа винирүм,
Әји бивәфа дүнја һәј бивәфа винирүм.

Әри дәрдмә әз киһо ингәдәр дәрму хосдум,
Уһорәш әзмә бәтәр хәстәј худо винирүм.

Әзи гәмлүјә дүлмә нивадаров һич јә дәрдлүш,
Әз дузи һәр гоф сохә әһли-рија винирүм.

Әз әтәк ов гүрдүмкә әзмә руј мичаруну,
Дузи хосдүм әз гузки чәнд шәфтиһо винирүм.

Ә дәр үмид пој норум, овдорум әји чүлһо,
Гүрдүм рәһ̄ ән һинәрә мә әждәһо винирүм.

Фүзули, һ̦әјб нәкәш руј чарундикә әз хәлг,
Әрчү кирә дүрүмкә әзу сад бәла винирүм?

АШЫГ АББАС ТУФАРГАНЛЫ
(?-?)

Ашуг Аббас Туфарганлы XVI-мүн садсалирә әхири. XVII-мүн садсалирә ә әвәли зиһисди вә ашуг шоһирһорә ә һәрәји вәдүлјә чикә гүрди. Шәјрһој хүшдәрә "Гул", "Шикәстә", "Бикәс" ләгәбирәвоз нүвүсди. Ә нум әнурәвоз әлагәлү "Аббас-Ҝүлкәз" дәстониш һисди. И дәстон ә гәд фолклор Азәрбајчон ән гимәтлү дастанһорә јәкијини.

БИЈОРУ

Думон, бијо әз дог бура,
Сәр ән догһа бор бијору.
Нә чумһојмә түрә вину,
Нә дүлмә губор бијору.

Дур бош әзмә, дур бош, духдәр,
Нә сох мәрә тү сәнгәсәр.
Биһ̄ил бијов јә дүлвәбәр,
Намус, гәјрәт һор бијору.

Ашуг Аббас, әз дүл гирис,
Әз бивәфа ә дур зиһис,
Ә чүчо ки, вәфасүз һисд,
Дү чумһојү тор бијору.

НИБУ

Əз хүшдə чүклəрə ə гуллуг нə фүрс,
Гофтүрə нə гурдкə дүлтү шор нибу.
Һəмишə хүшдəнтү һəр кортүрə ки,
Инсон əз кор хүшдə чəфакор нибу.

Əз хүшдə кəлəрə дор ħүрмəтирə,
Пүрс һəр вəхт кəјфирə, кəш зəһмəтирə,
Хуб дор тү гунширə əманитирə,
Гунши нə хосдəгор бəхтəвəр нибу.

Пүрсид əз гул Аббас чүтари ħолмə,
Рузһојмə зəбуни, писи əһволимə,
Ə ħəсму расигəш данусданүм мə,
Ə будог əн чинор һич вəхт бор нибу.

САРЫ АШЫГ
(?-?)

Сары Ашыға əз дəдəј бирə вə мүрдə сали мəһлум нисди. Əнчəг ура данусданим ки, XVII-мун садсали зиһисди вə бојотиһо, гошмəһо нүвүсди. Јахшы гуфдирə јə духдəрə сəвəмиш сохди. Човонһо ə дү-јəки гисмəт нəданусдат бирə. Сары Ашыг никəрəј Һəкəрирə ə кини ə Јахширəвоз руј-бəруј говрə бири.

БОЈОТИҺО

Ошугум рəħмə доги,
Инчо мəјвəли боги,
Микəшүм гүссəј јорə,
Чəнд гəдə чунмə соги.

Мə ошуг гүрошд əз мə,
Ох вохурд гүрошд əз мə.
Күрпи Јахшы бисдорум,
Јомониш гү рошд əз мə.

Мə ошуг Ширин бијов,
Ширин јор, ширин бијов,
Фəрһад əдəј дог бурра,
Хостəки Ширин бијов.

Мə ошуг комон нибу,
Гошһојтү комон нибу.
Дүл əн јорə хирд нə сох,
Оһ əн јор јомон имбу.

Ошуг Гарамонлүни,
Холтү сијә монлүни.
Јахшырә әз киләји,
Кәнә вәрф омонлүни.

Мә ошуг нә шиш мәрә,
Һәсбәвоз нә шиш мәрә.
Ашуг чү вәхт гирисдкә,
Ди чиму ју мәмәрә.

Мә ошуг зиһисд гирис,
Хосдикә шәв-руз гирис.
Гујум бүтүн дәрдмәрә,
Ә когоз нүвүс, гирис.

---

1. Јахшы - Сары Ашугә сәвкилији

2. Јомон - Јахшыра әз дәс Сары Ашуг вәгүрдә хосдәгор оширә одоми.

МОЛЛА ПӘНАҺ ВАГИФ
(1717-1797)

Вагиф классик Азәрбајҹон әдәбијоти гүдрәтлү чикә гүрдә сәниһәт корворә јәкијини. Ә урәвоз Азәрбајҹон шәјри ә кәлә истәк вә мәгсәдһо расири. Шоһирә әз дү-јәки гүзәл шәјрһоји, гошмәһоји, гәзәлһоји, мүхәммәсһоји һисди. Вагиф шоһир ә Мола Вәли Видадирәвоз дустлуг сохди. У Гарабаг хони Ибраһим Ҹовонширә вәзири бири, Гачар Шушарә вәгүрдәки Вагифә ә кукирәвоз әјәки ә зиндон дәшәнди.

Әнчәг хүщдән Гачара күщдәт гуфдирә уһорә бәбә-бала ә говләји рәһә дорәт.

Мәшһур "Нә винирүм" мүхәммәсә нүвүсдү. Әз зомонә шикајәт и шәјрә әсас мотивини. Шәјрһој шоһирә зуһуни садә вә мәналүни.

ДУРНӘҺО

Ә руј ҹәсму бијојт гәнәт нә зәнит,
Јә кәм поит, мәрә шинит, дурнәһо.
Дәстә гурдә оморәнит әз чәһо?
Әз ћол ишму јә хәбәр дит, дурнәһо.

Чуми мунди ә рәћ ишму Багдадә,
Ҹикәшму бу у тарафһо јә вәһдә.
Омон рузи гәнәт зәнит аһәстә,
Телһошмурә нәбу шәнит, дурнәһо.

Хәјли вәхти кәширәнүм дәрд јорә,
Пәрванәһо ә сәр чирог оморә,
Әдәм гәщдә у рачә чум никорә,
Виниритка әзмә гујит, дурнәһо.

Сүрмәлијә чумһојуни ḩәшг дүлмә,
Әз бәднәзәр ә дур гәрдо у гүлмә,
Нәс хосдәнүм ишму дур гәрдит әзмә,
Бирдән нәбу чашмиш бошит, дурнәһо.

Назәнин-назәнин мисохит овоз,
Руһһо таза имбу, кәјфһо хәјли саз.
Вагифәш пој дүлү һәј соху пәрваз,
Әјә чикә гәнәд зәнит, дурнәһо.

НИСДИ

Миһид бисдо һич нәсданүм чү сохум,
Ә хунәјму әхтә зүголиш нисди.
Дунә, ригон хәјли вәхти варасди,
Гушдиш офдо нијов, моталиш нисди.

Ә худо имуним нашүкүр бәндә,
Әз диһ пиш мисохут ки дуз гоф сохдкә.
Хәлг нәсда чү соху ногулә, гәндә
Ә хунәјму пурә чуволиш нисди.

Имурә ә ḩүлом нә мол иму һисд,
Ә хунә нә сәһиб чәмол иму һисд.
Вагиф, шор нәбош ки, комол иму һисд,
Ә худо шүкүр ки, комолиш нисди.

АШЫГ ВАЛЕҺ (1722-1822)

БОШУМ

Ој дәдәј, и дү дүхдәрә,
Ә комију гурбу бошум?
Наз сохдә, чун бәрдәгорә,
Ә комију гурбу бошум?

Дүл дорум јә духдәрә мә,
Зулум сохд ју омбар әмә,
Һәрдүји дә ә раг дүлмә,
Ә комију гурбу бошум?

Әј Валеһә назлү хони,
Хуш овозлү мәһрибони,
Һисди урә тәк јә чуни,
Ә комију гурбу бошум?

ГАСЫМ БӘЈ ЗАКИР
(1784-1857)

Гасым бәј Закир ә XVIII-XIX садсали ә Гарабог зиһисди. У ә Азәрбајҹон әдәбијјоти кәлә чикә гүрдә. Ә һеча вә әруз вәзни шәјрһо нүвүсди. Закирә ә лирик шәјирһорәвоз әјәки сатирик шәјрһоиш һисди. Ә сәр Мирзә Фәтәли вә Исмајыл бәј Гутгашынлү нүвүсдә мәнзум шәјрһој хүшдә әз зомонә шикајәт сохди вә чәнд-чәнд проблемһорә әз товуни ә кәлә дүл сухдәјирәвоз сүһбәт вокунди.

МӘРӘ ЈОРМӘ

Һәр ошугә јә јори һисд,
Гијәмәти мәрә јормә.
Әз сәр тә пәај ә назовоз,
Мүһбәти мәрә јормә.

Чүро бирә рафда зомон,
Чун мунд ә кин гүзәл ҹәнон.
Ә сәвкији бирәм һәјрон,
Әманәти мәрә јормә.

Ә сифәт тү нә кәш пәрдә,
Әзмә дур сох гүссә, дәрдә.
Ә гүзәлһо руј дәкүрдә
Чү адәти мәрә јормә?

Винирәки тү Закирә,
Рач рујтүрә биһил дирә,
Ә пушојтү мүрдә бирә,
Јә чүрәти мәрә јормә.

НИСДИ

Бијо гәл гүрүм мә түрә мүһбәтмә,
Һәј сәһәт шикајәт зомони нисди.
Мәрә күнаһмә һисд, түрәш тәхсиртү,
Уһорә нәһајәт зомони нисди.

Тәлһә гоф кәрәк нисд һәјтәр базара,
Биһил ки, гоф сохим, хәндим јә һәрә.
Һәзијәт нијә ду һич вәхт јор-јорә,
Омони һикајәт зомони нисди.

Бијо әшуг чуму ләвһој ҹәнонә,
Ләзәти вәс имбу бүтүн һиломә.
Вәкән синәјтүрә вәди бу мәмә,
Пәһ нә сох, хәјанәт зомони нисди.

Һәлә тә оморә гоһум-гуншиһо,
Руз имурә сијә тә сохдә уһо.
Ә хунә нә бирә јә кәлә дәһво,
Нә нишим ә сүһбәт, зомони нисди.

Ә гәдләј јә шәји дарәјм һәрдүјму,
Јә фикир нә мунү һич кәс әјиму.
Закир ҹәногтүни, јә чуним иму,
Сәр нә бәр, әдавәт зомони нисди.

АШЫГ АЛЫ
(1800-1911)

Ашыг Алы ә хори Куjчә әз дәдәj бири. Амбара ашиганә шәjрhоjи вә гошмәhоjи вә hәчвhоjи hисди. Вәдулуjә ошуг Әләскәр урә шакирди, hәмиш ħәрмәħи бири. Ә 1911-мун сал ә Куjчә ħулом хушдәрә дәкиш сохди.

ГОФ БИСДО

Фәләк мәрә зулум дори ә hулом,
Шәвhо гирошд ә гәмhовоз руз бисдо.
Әз бәj бәхш вәгурдәм, әз ого әном,
Вор-дәвләтмә сурх, нугрә нәh бәз бисдо.

Ә хововоз дуст нәбирәм hич вәхт мә,
Накәсовоз саз нә бири ħәрәjмә.
Ә мол, ә мулк тәмәħ нә бири әмә,
У мол мулкмә jә руз дурум туз бисдо.

Човонлугмә әзмә вирихд рафд jә руз,
Хәрәб бисдо диjәш ħолмә рузбәруз.
Руj нә чарунд әзмә ħәрмәħ, нә jә дуст,
Шукур гәрдо hәр кор-бормә дуз бисдо.

Гушә хуно ә руj hәсму пар зәрум,
Нәсданумhо hәр гофә мә пурсурум,
Намәрдәвоз, накәсәвоз чәнк курдум,
Әhвол ушу хәрәб бисдо, пис бисдо.

Миjов-муров дузи, писи, jомониш,
Ә сәр ән гу хисирәгор инсониш.
Ашуг Алы, ә гозончту хуб дәниш,
Бәхшту әнчог тәчнис, гошма, саз бустдо.

АШЫГ ҺУСЕJН ШӘМКИРЛИ
(1811-1891)

Ашуг Һусеjн Шәмкирли 1811-мун сал ә Шәмкир әз дәдәj бири. Һәм лирик гошмәhо, нувусди, hәмиш шоhир ошуглуг сохди. Чәнд-чәнд шоhирhорәвоз деjишимиш бири, ә бәhс дарафди.

СӘ ГУЛ

Сә гул hисди рачә jорә ә боги,
Сипирә гул, гирмизә гул, зәрдә гул.
Һәрәкиjи hәщданки jә чироги,
Сипирә гул, гирмизә гул, зәрдә гул.

Сипирә гул гәшәнк-гәшәнк вокунди,
Чум гузулгул ә сифәти домунди,
Әз зәрдә гул jә дәстә чи ә jор ди,
Сипирә гул, гирмизә гул, зәрдә гул.

Сипирә гул jә сипирә ковтәри,
Гирмизә гул ә зир ховрә коhәри,
Ашуг Һусеjн ә гулhо hәjру бири,
Сипирә гул, гирмизә гул, зәрдә гул.

ЛОЈУГИ

Ој назәвоз кәщдә, духтәр,
Гоштү ә комон лојүги.
Ашиғһо әз дәстү әкәр,
Кәшүкә омон лојүги.

Әз чун хосткә һәр јорә јор,
Сәр ән доғһо мијору бор.
Чумһојтү күшд мәрә, никор,
Ә кирпиктү чон лојүги.

Һүсејни мәрә нуммә,
Ә гошһојтү мунди чуммә,
Ә истәкмә поj расүм мә,
Ә шәһм пәрванә лојүги.

АШЫГ ӘЛӘСКӘР
(1821-1926)

Ашуг Әләскәр Азәрбајчон хәлгүрә ән кәлә ашуг-шаирини. У 1821-мүн сал ә Күјчә һәсүл омори, унчо зиһисди вә унчош говрә бири. Әләскәр чәнд-чәнди гошмәһо, тәчнисһо, гүзәлләмәһо, мүхәммәсһо вә дијәш нүвүсди. Ә вәдүлүјә сәһнәт хүщдәрәвоз чәһәмәтә һүрмәтјүрә гозонмиш сохди. Нүвүсдә шәјрһој әну имбурузиш хәлгә әз зуһуни нәсә офдорә. Бәстәкорһо ә гофһојү амбарә мәһәниһо нүвүсдәт.

ОФДО

Ә рузи чоршобот ә сәр јә билог,
Јә духдәр винирүм дү чуммә офдо.
Һәчи дәнишики әгүлмәрә бәрд,
Һәчи назү-ғәмзәјү ә хунмә офдо.

Ишорә сохдум мә дәрдмәрә донусд,
Әмәллү гоф сохдум лап бисдорум дусд,
Гошһорә вәчәвулд, әз чумһо хәндүсд,
Әји һол годоји ә чунмә офдо.

Әләскәрүм әз һәр һилми һолүнүм,
Духдәр, тү дәрдлүни, мә јаралүнүм.
Гуфди нишонлүнүм, кәсә молүнүм,
Гәнәдмә хирд бисдо ә јонмә офдо.

ЈӘЗУГИ

Гоф сохдим һәрдүјму ә һүрмәтәвоз,
Инчимиш нә сох тү мәрә јәзуғи.
Тү тачир нибоши јә монәтәвоз,
Нә фурух гәјрәтә, һорә јәзуғи.

Худо һәлә әгүлмәрә нә бәрди,
Хотурмәрә хосдәгорһо чәнд-чәнди,
Әји дүнјо нә Шәлму, нә сүрх мунди,
Бијо нә хис, ә хов нарә јәзуғи.

Ишму кор сохдәнит дәрзә, бизәвоз,
Имуш нүвүсдәним шәвә рузәвоз.
Шәфт бош ә шәфтәвоз, дуз бош дүзәвоз,
Нә вурмун чум дирә-дирә јәзуғи.

Рәфдәки ә мәчлис, ә гиноглүгһо,
Әмә һүрмәт сохдә һәр һәни, ого.
Худорә хосдәни нә сох тү дәһво,
Ә кор мијофдони, бура, јәзуғи.

Хубә чү бу пој хубһорә әсәри,
Шәфтә кор лап мәрдәш мүдү ә дәрү.
Ә бәдәл ән хурум тү духдә дәрү,
Нәди ашуг Әләскәрә јәзуғи.

АШЫГ МУСА КҮЈЧӘЛИ
(1830-1912)

Ашыг-шоһир Мусса ә Күјчә һәсул омори. XX-мүн бүркә ә әвәли мәнәһо бири, хәлгә әз дүли хәбәр дорә гошмәһојү һисди. Ән мәшһур гошмәһојүрә јәкији "Чү күнаһи һисд телли саза" гошмәјини.

ЧҮ ТӘХСИР ҺИСД

Мәчлисһорә шор мисоху,
Чү тәхсир һисд ә Телли саз?
Чум дүшмәнә тор мисоху,
Чү тәхсир һисд ә Телли саз?

Һәм дәмүри, һәмиш тәхтә,
Нәсә дургу гофһо сохдә,
Нәсә мүфтә рүшвәт хурдә,
Чү тәхсир һисд ә Телли саз?

Ә гәләм нәс дорә фикир,
Зулумкор нисд, нисди и сирр.
Пул гәрд нидү бошу ошир,
Чү тәхсир һисд ә Телли саз?

Әз рәһ дузи нивәдаров,
Ә јон шејтон һич вәхт ниров.
Нә јә дуво, чаду митов,
Чү тәхсир һисд ә Телли саз?

Муса сазә тәриф дорә,
У руһ дорә инсонһорә,
Вир нисоху намус, һорә,
Чү тәхсир һисд ә Телли саз?

СЕЈИД ӘЗИМ ШИРВОНИ
(1835-1888)

Сәјид Әзим Ширвони ә Шамахи шәһәри әз дәдәј бири вә һүмүр хүшдәрә тә әхири инҹо зиһисди. У бүзүргә шоһирһој Азәрбајҹонә јәкијини. Урә шәјрһојү рәнкбәрәнк вә һәртарафлуни. Ашиганә гәзәлһојү, сатирик шәјрһојү, һәҹвһојү, мәрсијәһојү вә дијәш үзкә нүвүсдәһојү һисди. Ә Шамахи ә ишкулә нубо дори. Мирзә Әләкбәр Сабирә мүәллими бири.

ГӘЗӘЛ

Миҹимум ләвһојтүрә ки чәнд гәдә нәфәсмә һисд,
Јә гушум, ә гүлбәдән, ә гәнд кәлә ћәвәсмә һисд.

Омо хунмәрә рүхү, јор варасү әз гәм мәрә,
Шүкүр гәрдо ә нум худо, јә күрдәгор әз дәсмә һисд.

Тикә-тикә вәнҹүнүткә һәј мисохум оһу-налә,
Нәјә хуно пој гирисүм, гәм-гүссәли јә сәсмә һисд.

Богһорә мәләк гушүнум, ә гәд гәфәс јә јәсирүм,
Ҹикәри хун, дүли хунүм ки һәјтәр јә гәфәсмә һисд.

Әз дәрдү-гәм сәвајү әји һүлом нисд ћәрмәћмә,
Нә һәводор бирәгормә, нә дүлсухун јә кәсмә һисд.

Кәрвон омо гүрошд, әј дүл, нәһог налә сохдәни тү,
Һәр зомон әри кәширә әз налә јә ҹәрәзмә һисд.

Нә ә руһ, нә ә чунәвоз ћисоб нә сох ки мүрдәм мә,
Сәјјида нимүрүм мә, һәр вәхт ә һүлом сәсмә һисд.

ГӘЗӘЛ

Дүл нидүм јә дилбәрә әзи бәгдә,
Нихојум у духдәрә әзи бәгдә.

Дин-имонә вәгүрд бәрд әз дәсмә у,
Һич вәхт нивијнү мәрә әзи бәгдә.

Фәләјә ә рүзгори ухшәши һисд,
Нәс хосдәнүм дијә урә әзи бәгдә.

У ләв бадә ә ләв јар ухшәш зәрә,
Мәј нидүм дүлсүз јорә әзи бгдә.

Мујһојтүрә хуш бујрә тәриф мүдүм,
Һич кәс нихоју түрә әзи бәгдә.

Ҹәннәти худо гуфдирә синәј јорә,
Нибу кәшдә оворә әзи бәгдә.

У пәрирә дәрд-сәрирә, Сејида,
Нидај дијә кәширә әзи бәгдә.

ХУРШИД БАНУ НАТӘВАН
(1832-1897)

Хуршид бану Натәван Азәрбајчонә зән шоһирһојурә ә һәрәји вәдүлүјә чикә гүрдә. У Ибраһим хон Чавонширә әз нәсилли, Меһдигулу хонә духдәрини. Хуршид бану Натәван әз шоһир бәгдә рәссомиш (шәкүл кәширәгориш) бу. Һәмиш “Мәчлиси үнс”ә әдәби мәчлис рәһбәрлүг сохдәнбу.

Лирик шәјр вә гәзәлһојү хәлгә әз дүли хәбәр дорә, уһорә ә һәр дәрди-сәри әз нәзники иштирок сохдәнбу. Натәванә ән хәјрхоһ корһојүрә јәкијиш ә Шуша ов кәширә бу.

ГӘРӘНФИЛ

Чәнд мә ки михоју түрә гәрәнфил?
Ошугә әдәј һәшг дорә, гәрәнфил.

Ә гәд ән гүлшәнһо кәјфсүз поисдәј,
Јәгин сәвмиш сохдәј јорә, гәрәнфил.

Гүлһо чәнк мигиру, бочәһ мизәну,
Һәмишә зәвәр ки сәрә, гәрәнфил.

Һәјф ки, бофои нисди һүломә,
Муров рачиjи пар зәрә, гәрәнфил.

Әз руј пиш сох буров пәрдәј ән наза,
Әз јор нә вәдәшән мәрә, гәрәнфил.

ГӘЗӘЛ

Әкәрки хуши әримә бујн, һәм сәфаји гүлә,
Чәфаји бисдогәш, оммо нисди вәфаји гүлә.

Чәфаји гүлә винирәки күч соху бүлбүл рафд у сәһәт,
Әзчә дану ки имбукә имуһој шәфаји гүлә.

Ә хәзинә фикир догәш ә јор нә овурд вәфарә,
Јә бәхш мунд әри бүлбүл, ки кәши чәфаји гүлә.

Хун мирүху ә бәдәл һәрс әз дү чумһо ә сифәтмә,
Чүнки сәвмиш сохдә и дүл һәр дәрдү-наләји гүлә.

Гуфдирүткә әкәр һәрф-һәрф, нүвүсдүткә әз сәр тә поj,
Ки мидану вәдәшәндә әз јор мүбтәдаји гүлә.

Һәр дирәки рујтүрә, ә гәд хунһо чәсдә дүлмә,
Әј худо, чү амбари мүһнәти-бәлаји гүлә.

Ә рәһ хәта офдо у чәфаһо до һәј бүлбүлә,
Һол-әһволү хәрәб бисдо дирәки хәтаји гүлә.

Нидов бирә и дүнјо шор, ој дүл, һич вәхт, һич зомон дан,
Әкәр рихдкә хун ән бүлбүл, зур имбу гәзаји гүлә.

Фирәһ дүллү, әј Натәван, үшүглү офтовә хуно,
Һәр тарафа бијост гүрдә әтири, һәм бујн гүлә.

МОЛЛА ЧУМӘ
(1854-1920)

Молла Чума Шәкирә ә Лаиски кәнди әз дәдәј бири. Һәм ошуг бири, һәмиш шәјрһо нүвүсди. Әз дү- јәки гүзәл-гүзәл гошмәһоји, гүзәлләмәһоји шинирәкорһорә ә хоши омори. 1920-мүн сал гәчәгһорә ә гулләји гурбу рафди. Чәнд салһоји урә нүвүсдә шәјрһојүрә ошугһо әдәј хүндәнүт.

ЈӘ ЈӘК ИМБУ, ЈӘ ДҮДҮ

Нуми пәһни, гәһри нәбош хубә дусд,
Бијо гуш дор: Јә јәк имбу, јә дүдү.
Кәј мүрдикә әз дүл, әз чун эритү,
Гирисдәгор јә јәк имбу, јә дүдү.

Јә фәнорум, бијо нә гу мә курум,
Бүлбүлтүнүм әз бог, богчә ә дурум.
Әз товун тү шәһмә хуно мисухум,
Данусдәгор јә јәк имбу, јә дүдү.

Мәнкә гошә чү кәрәки јә сүрмә,
Рачә рујә пәһни нә сох тү әзмә,
Һәр ки бисдо сур нәди гуфди Чумә,
Сур дошдәгор јә јәк имбу, јә дүдү.

МИРЗӘ ӘЛӘКБӘР САБИР
(1862-1911)

Мирзә Әләкбәр Сабир Таһирзадә ә Шамахи шәһәри ә дүнјоһ омори, унчо зүһүсди вә говрә бири. У Азәрбајчон әдәбијотирә ән бүзүркә шоһирини. Чәнд-чәнди ашигонә гәзәлһо, сатирик шәјрһо, әри һәјилһо гүзәл-гүзәл шәјрһо нүвүсди. Урә дусти Аббас Сәһһәт Сабирә шәјрһојрә курә сохди вә "Һопһопнамә" гуфдирә јә китоб ә сәр овурди. XX садсали ә Азәрбајчон әдәбијоти Сабирә кәлә чикәји һисди.

НӘИЛ ОМОРӘ

Хандосту, омони нәил оморә,
Сифәтү јомони нәил оморә.

Вај, вај! һич ә инсон охшари нисди,
Јә хүшгә шәкили кор-бори нисди,
Һәјтәр шүвәр нибу, симсори нисди
Сәри сәр гобони, нәил оморә,
Сифәти јомони, нәил оморә.

У руз ки, әримә нишан вәгүрдит,
Амбар тәриф дорит, нумирә гүрдит,
Имуһој данусдум шүвәр шүвәр нисд,
Хандосту, омони нәил оморә,
Сифәтү јомони нәил оморә.

Тәрсүрүм, ој омон, дүлмә хун бисдо,
Назик ворә бисдо, нимә чун бисдо,
Додо, куп-куп додо вә зәбун бисдо.

Гу и чү зомони, нәил оморә,
Сифәтү јомони нәил оморә.

Јә һүндүрә киләһ вәри ә сәрү,
Гошјурә муһоји сипсипи бири,
Кәлә бәбәјмәни, гујикә пири.
Һәшданки хортдани, нәил оморә,
Сифәтү јомони нәил оморә.

Әдәј әз ләһәји рихдә овһоји,
Писә буј оморә әз һ̄әловһоји,
Тәрсирәнүм нәзник рафдә мә әји,
Мара хуно чүни, нәил оморә,
Сифәтү јомони нәил оморә.

ВАСАЛА РУЗҺОИ

Бијо, бијо, ој васала рузһоји!
Һәзиз сала, таза сала рузһои!

Тү ә догһо һ̄әл сох буров вәрфһорә,
Тү ә бөгһо һәл сох буров вәрфһорә.

Дијәш овһој никәрәһо зијод бу,
Буј тәхүлһо варов ә руј ән һәсму.

Дорһо гәнә ә вишәһо вокуну,
Ә бог-богчә, ә кучәһо вокуну.

ҺӘЈИЛ ВӘ ЧИЛИД

Ә ушколә рафдаки,
Ә сәр чилид варафдаки,
Пој јә һәјиллә чаруст,
Ә руј хори офдо сүст.

Һәјил вәхүшд әз хори,
Гуфди: - чилид, нә сох шори.
Тү һәјтәр чү јомони,
Вәнкәсдәни одоми.

Васал мијов јә сәбәһ̄,
Һүмүртү имбу кутәһ̄.
Һ̄әл имбоши ов бирә,
Мирихи ә никәрә.

АББАС СӘҺҺӘТ
(1874-1918)

Мирзә Әләкбәр Сабирә эн нәзникә дусти Аббас Сәhhәт 1874-мүн сал ә Шамахи ә һулом омори. Романтик шәјрhо вә әри һәјилhо гүзәл-гүзәл шәјрhо нүвүсди. Әз зуhун уруси вә әз үзкә зуhунhо гимәтлү шәјрhо чарунди. Говрәји ә Кәнчә шәhәри ә гирог никәрәј Кәнчәчоји.

БИЧИН ӘН КИЈОВИ

Буј чәмән вәгурди богә- дәрәрә,
Әдәј әз hәр чикә хушбуј оморә.
Чирә бичинчиhо гијовә рихдә,
Пирә зәнhош урә лов сохдә бәгдә.
Ә пишо нә дирә корhо hисд hәлә,
Гијов хүшг бирәнкә бәстәнүм шәлә.
Корсох ә дәс хүшдә вәгүрдә јәбо,
Кијовә вәрчирә ә гәд һәрабә.
Дәрзhо курә бирә, кәлә дог бирә,
Дијбонhо шор бирә, софо кәширә.
Һәрабә һәзүри, һәсбhорә бәсдәт,
Әнчәг нәсда рафда, ә гуч офдорәт.
Һашданки поj hәjвун ә гәд чол дәри,
Дуллуни гушhоји, нәс гүрдә кори.

БӘБӘ ВӘ КУК

Бәхиз бурә ә дукун ә бәбәчон,
Тү әримә дәфтәр вә чанта востон.
Оморәки ә кук холујмәрәвоз,
Шинирүм мә әз ушкулә јә овоз.
Әз пәнчәрә дәнишүрүм әдәрү,
Ә дәрсhошү јә кәм фикир вонорум,
Варасдәки дәрс әнуhо у сәһәт.
Ширин-ширин мәһни хундут јәкәм вәхт.
Һәммәшүрә сәси амбар гүзәл бу,
Одомирә әнчәг һәвәс дорәнбу.
Ә бүрү ди мәрә муәллимhошү,
Ә дәрү бәрд ә hүрмәтәвоз нүшүнд.
Хәјли гоф сохд данусд војкәј дүлмәрә,
Бәгдә гуфди мујмәрә сигол дорә:
- Ә бәбә гу, фүрсү түрә ә ушкул,
Түш нубо хун, һилимли бош, ој оғул!

АБДУЛЛА ШАИГ
(1881-1959)

Абдулла Шаиг Талыбзадә кәлә шоhир, hекајә нувусдәгор, драматург, педагог вә әдәбијотшунас, хуно хушдәрә ә хәлг шинохунди. Совет hукуматирә ә вахти әри hәјилhо гијмәтли шәјрhо, поемаhо, нагулhо нувусди. А.Шаигә "Араз" романиш hисди.

ГИРМИЗӘ ОФТО ВӘДИРӘМО

Сурхә офто вәдирәмо,
Чон гулмә, чон, чон!
Кук, духдәр кура бисдо,
Чон гулмә, чон, чон!
Һәрәкиму јә офто,
Чон гулмә, чон-чон!
Мәнг јә богчәјим иму,
Чон гулмә, чон, чон!
Дијә нисд вәрфhој һәсму,
Мунд әриму чул-чәмән,
Чон гулмә, чон-чон!
Шори сохд, хәндуст Вәтән,
Чон гулмә, чон, чон!
Ә hәр тараф шори hисд,
Чон гулмә, чон, чон!
Мисохим душмәнә нисд,
Чон гулмә, чон, чон!
Вәрф, борана сур сохдим,
Чон гулмә, чон, чон!
Сијә рузә кур сохдим,
Чон гулмә, чон-чон!

ПОИЗ

Поиз оморәки ворвори чәсдә,
Гулhо әз хиники зәрд бирә рихдә.
Шәвhо дураз бирә, һумур рузhо кәм,
Дәкурдә булудhо руј һәсмурә hәм,
Зу, зу воруш рихдә думон, чән бирә,
Һәщданки гирисдә hәр дог, hәр дәрә.
Сәр дорhо мәјвәсуз, јарпагсуз мунди,
Гујкә бог-богчәhо ә хов дәмунди.
Куч сохдә рафданут гушhо әдәрә,
Ә кәрмә чикәhо пар зәрә-зәрә.

ҺУСЕЈН ҸАВИД
(1882-1941)

Һулом туркә ән бузгургә шоһир вә драматургини. Һусејн Ҹавид 1882-мун сал ә Нахчыван һәсул омори. Урә “Шејх Сәнан”, “Иблис”, “Сијавуш”, “Пејғәмбәр”, “Афәт”, “Дәдәј” вә дијәш пјесһоји һисди. Гузәл-гузәл лирик шәјрһо вә “Азәр” поемаирә нувусди.

1937-мун сала әз гурбуһојуни. Һәјдәр Әлијев урә гәбирурә ә кәлә зәћмәтәвоз әз Сибир овурди ә Нахчыван говрә сохди. Имбурузунә рузиш урә нувусдә пјесһоји әдәј ә театрһо томошә норә оморә.

КУР ҺӘРӘБӘ МӘҺНИЈИ

Нә ашиг, нә назлу јор, нә муһбәт бијост бирә,
Нә и хәлг, нә и ҹәһәмәт, нә ћәсрәт бијост бирә.

Нә дәрд, гә дәрмуј әну, нә гирјә, нә һәрс чумһо
Әз ду јәки дур бирә, нә һуҹәт бијост бирә.

Ә дул һисд ушуг ән һәшг, чум пәрдәј ән торик,
Нә ушуглујә һәсму, нә зулмот бијост бирә.

Чуни и ћурмәтсузи, чуни и пәрдәј һикмәт?
Кош әји зулум гуро һәгигәт бијост бирә.

Варасд сәбур-гәролмә, оһ, ћәгигәт, ћәгигәт!
Нә һәјтәр јә хушбәхтлуг, нә гәм, дәрд бијост бирә.

ЧУПОНӘ МӘҺӘНИЈИ

Нә вокуну пој лаләһо, пој гулһо,
Пој нә хуну ширин зуһун булбулһо.
Дәрдлу бирәм, ој кәләһо, һәјилһо
Јор мигујум мигирусум һәр руз мә.

Әји рәћһо әз чум норә вомундәм,
Ә гәд фикир, ә гәд хәјол дәмундәм,
Ә јаралу дулмәрәвоз тәк мундәм,
Јор мигујум мигирусум һәр руз мә.

Ә васалиш рујмә гәнә нихәнду,
Чунки дулмә әју гузәл јор бәнди,
Мәрә ә һәшг, ә муһбәт дәшәнди,
Јор мигујум мигирусум һәр руз мә.

Дирәгорһо мәрә гәриб донусда,
Гули бәстә јә јәсирум ки, нәсда.
Ловһојмә нә шори дири, нә хәндә,
Јор мигујум мигирусум һәр руз мә.

Мәҹнун дулмә хостә Ләјли хушдәрә,
Әзу бәгдә јәкијкәрә нәс дирә,
Һәр гуш нидов тәрлановоз тој бирә,
Јор мигујум мигирусум һәр руз мә.

ӘҺМӘД ЧАВАД
(1892-1937)

Әһмәд Чавад Шәмкирә ә Сејфәли кәнди һәсүл омори, әри шәјр нүвүсдә у ХХ-мүн садсалирә ә əвəлhоју сәр гүрди. Вә "Гошма" шәјрhој китоби 1916-мүн сал вәдирәмори. Кәлә бәстәкор Үзејр Һачыбәјли ә гофhој әну Азәрбајчонә hимнирә нүвүсди. 1937-мүн сала репресијәји әзуш дур нә гирощди. Һәмин сала ә Октјабр мәhи урә гулләләмиш сохдәт. Әз шоhир амбара гүзәл-гүзәл шәјрho мунди.

АЗӘРБАЈЧОН ДӨВЛӘТИРӘ ҺИМНИ

Азәрбајчон, Азәрбајчон, чон Вәтән,
Әј гәhрәмон, әј мәhрибон, хон Вәтән!
Мигирорим әз чун иму ә рәħтү,
Мигоририм әз хун иму ә рәħтү.

Ә сә рәнклү ḩәләмовоз зиhис шор,
Гүрбу дорәјм ә рәħтү hозор-hозор.
Ә гәд атәш дәмунд диhо, шәhәрhо,
Јә гәhрәмон икид бисдо әскәрhо.

Ḩәзиз Вәтән! Бијо бошн гүлүстон,
Гүрбутүнүм мә hәмишә, hәр зомон.
Ә дүлhојму мүhбәттү амбари,
Һәм гимәттү, hәм ħүрмәттү амбари.

Нәмустүрә әри дощдә, вәбәрдә
Һәләмтүрә әри пишоhо бәрдә,
Ħәјрутүнү бүтүн ḩәшглү човонhо,
Түрә хосдә одомиhо, инсонhо.

АЗӘРБАЈЧОН, АЗӘРБАЈЧОН

Томом вәрфи сәр догħојтү,
Чү сәвзәји јојлогħојтү,
Мәјвә пури ә богħојтү,
Азәрбајчон, Азәрбајчон!

Сәhроhојтү сүнбүллүни,
Һәр вахт сәри hәј гүллүни,
Богчәhојтү бүлбүллүни,
Азәрбајчон, Азәрбајчон!

Ә вишәhо марал гәщдә,
Ә чүлhојтү чәјрон нүщдә,
Гозhо ә гәд ов вәчәсдә,
Азәрбајчон, Азәрбајчон!

Тәпәhојтү бүтүн мәрмәр,
Ә күщдүтү сүрхә кәмәр,
Ја тарафтү бәhри-Хәзәр,
Азәрбајчон, Азәрбајчон!

Ипәк, пәнбә, пәшмү амбар,
Ә чүh, кәндүм дүлтү hисд шор,
Һәр чү дори Офүррәгор,
Азәрбајчон, Азәрбајчон!

Ә руј хори тојтү нибу,
Әз никәрә-чојтү нибу,
Әз бәхшәјтү - појтү нибу,
Азәрбајчон, Азәрбајчон!

Лачинтү hисд, тарлантү hисд,
Амбар ширин дәстонтү hисд,
Тәрсту нисди душмәнтү hисд,
Азәрбајчон, Азәрбајчон!

ӘЛАҒА ВАҺИД

(1895-1965)

Әлаға Ваһид ә Боку әз дәдәj бири. Шәjрһоjу 1914-1915 салһо ә гозит вә журналһо вәдирәмори Шоһирә чәнди-чәнди гәзәлһо вә сатирик шәjрһоjу һисди.

Мәһәнихунһоj Азәрбаjчон ә кәлә һәшгәвоз ура гәзәлһо-jурә хундәнүт. Вәдәлүjә гәзәлхон 1965-мүн сал дүнjоj хүш-дәрә дәгиш сохди.

ХҮШДӘНМӘНҮМ

Бивофо содәгор jу назлү jара хүшдәнмәнүм,
Әз чум, әз дүл шәндәгор jу хуморә хүшдәнмәнүм.

Вәхт бирә ки, бүлбүл әз гүл руj чарундә, гәһри бирә,
Әзмә оворә сохдәгор jу никарә хүшдәнмәнүм.

Әjу гүзәл назлү чонән jә вәхт амбар чофо сохдәм,
Зулум вә гүссә дорәгор дани турә хүшдәнмәнүм.

Нидану jу һич вәхт мәсүз jә мәрдүмә човоб дорә,
Ә дәс әну дорәгор и ихтиjорә хүшдәнмәнүм.

Хуш гирощдә рузмә, шәвмә ә назәнин гүлһорәвоз,
И хәлгмәрә, Вәтәнмәрә бәхтәвәри хүшдәнмәнүм.

Бәхшләмиш сохдгә Ваһидә сәһиб-гәләм бирәгорһо,
Мигуфдурум: Фүзулирә jодигори хүшдәнмәнүм.

ӘФСАНӘJИ

Әj jор, сәвки нә бисдокә бүтүн һүлом әфсанәjи,
Мүһбәтсүз, һәшгсүз jә дүл, дан һәмишә биканәjи.

Сәвкини, мүһбәти әнчәг һүмүрә мәнаjи,
Әкәр jә дүл нә данусткә гәдүр һәшгә виранәjи.

Мә хәлгмәрә, Вәтәнмәрә мүһбәтирә jәсиринүм,
Хәлг хүшдәрә нә хосдәгор Вәтәнсүзи, диванәjи.

Поj һәмишә үшүглү бу хори Вәтән мәнкә хуно,
Әjи үшүг дәниширә и дүлмә jә пәрванәjи.

Назлү-назлү гүзәлһоjи әчә тү фикир доригә,
Бәс и хори чәннәт нисди? Гуjит винүм чү ханәjи?

Дәниш әjи Вәтән иму, виниш чүһо һисди, чүһо,
Һәр гүл jә назәнини, һәр гончәш jә дүрданәjи.

Виһидүм, сәвкили jор, әмә хәjанәт нисди, нисд,
Шоһирүм, һәшгмәш, дүлмәш әjи һүлом мәрданәjи.

ЧӘФӘР ЧАББАРЛЫ
(1899-1934)

Бузургә драматург Чәфәр Чаббарлы Бокурә ә Хызы кәнди әз дәдәј бири. У шәјрһо вә чәнди-чәнди пјесһо нувусду. Шәјрһоју ә "Ушкулә", "Бабаји Әмир" журнали вәдирәмори. Һәлә әз ингилоб пишо "Ајдын", "Огтај Елоғлу" бәгдәки зомонһо әз ду јеки гузәл "Севил", "Ә 1905-мун сал", "Алмаз", "Јашар", "Дөнуш"ә хуно гијмәтлу пјесһо нувусду. Ч.Чаббарлурә ә гофһоју бәстәкорһо амбара мәһәниһош бәстәләмиш сохдәт.

ҺИСД ВӘТӘНӘ

Ә руј ђәсму ә булудһо вохурдә,
Чилид гурди сәр догһоји Вәтәнә.
Әз гијофһо мәхмәрә дун вокундә,
Тарлаһоји, богһоји һисд Вәтәнә.

Хоки томом бәрәкәти, бәрәкәт
Инсонһоји кәширәнут һәј зәћмәт.
Кәмиһоји әдәј сохдә һәрәкәт,
Чу ушуглу вәхтһоји һисд Вәтәнә.

Әдәј кәшдә бәдбәдһоји ә келһо,
Маралһоји ә вишәһо, ә чулһо,
Ђәрусһорә јорошуг дорә гулһо,
Читһоји һисд, огһо һисд Вәтәнә.

Амбар һисди рачиһоју Хәзәрә,
Ушуг дорә нефти кәндә, шәһәрә.
Ә сурхә вәрәгһој рафдә рузһорә,
Додлу-додлу гофһоји һисд Вәтәнә.

ТЕЛҺО ВӘЧӘСДУТ

Јә мә бурум јә ту бири, јәкијкә богһо,
Рәћ ән вишә, борлу дорһо, рихдә јәрпәгһо,
Әсәр синә рихдә мујһо, сәрин билогһо,
Ворвориһо ә ђәшг омо, гулһо вәчәсдут,
Дәрдлу комон зуһун вокунд тилһо вәчәсдут.

Иму бирим, һәм дузһо бу, һәмиш никәрә,
Әз сәр догһо омо гушһо пар зәрә-зәрә,
Ту гуфдири: "Дунјоһ әдәј јә чәннәт бирә"
Тар, говол зә, шори дирә дулһо вәчәсдут,
Дулмә симли комон бисдо телһо вәчәсдут.

ШИРО

Зәрд нә бирә јә вәлгум мә,
Бәзәк мудум гулһорә.
Јә һәјәчон, һиссә хуно
Һәј мигәрдум дулһорә,
Чәфојтурә микәшум мә,
Сигол мудум телһорә.
Тусуз гулһо нә вокуну,
Нә руху јә никәрә,
Хун, ој булбул, әз гәд ән хов
Хәбәр сох назлу јорә.

Мә јә сухдә астарајум,
Һәмишә ушуг мудум,
Мә јә зундә булбулум ки,
Әз гул ә гул минушум,
Мә јә тәћно һумурум ки,
Ә рәћ ән ђәшг мумурум.

Түсүз офто пој нә суху
Торики дү дүнјорә,
Хун, ој бүлбүл, әз гәд ән хов
Хәбәр сох назлү јорә.

Бәзәк сохум әз шәфәгһо,
Пој әритү јә точ мә,
Јә дәстә гүл, нәркизовоз
Гәрдүм түрә, ә рачмә,
Ә сифәттү мүһточүм мә
Нәјил мәрә оворә.
Түсүз вәлгһо биһил зәрд бу
Рүхү әчо оморә.
Хун, ој бүлбүл, әз гәд ән хов
Хәбәр сох назлү јорә.

СӘМӘД ВУРҒУН
(1906-1956)

Бузургә шоһирһој Азәрбајчанә ә ђәрәји Сәмәд Вурғун ән кәлә чикә гүрдә. У 1906-мүн сал Газаха ә Даш Салаһлы әз дәдәј бири. Әри шәјр нүвүсдә ә човони сәр гүрди. Бәгдәјно салһо шоһир әри ә театр томошә норә "Вагиф", "Ханлар", "Фәрһад вә Ширин", "Инсон", пјесhојурә ә гәләм вәгүрди. С.Вурғунә "Бәсти", "Муган", "Ајкүн", "Зомонә ђәләмдори", "Талыстан", вә дијәш поемаһоји һисди. Шоһирә "Азәрбајчон" шәјрији урә дијәш мәшһур сохди. Ә гофһој әну амбара мәһәнијо нүвүсдә омори. Ђүкүмәт совети зәђмәт шоһирә чәнд бо вәрзунди. Дү бо урә "Сталин мүкафаты лауреаты" нуми дори. Чәнд-чәнди орден вә медалһојүш һисди.

АЗӘРБАЈЧОН
(Јә бәхш)

Һәј гүрошдәм әзи догһо,
Дурна чумлү әз билогһо,
Шинирәм әз гоф мисохһо,
Сакит рихдә аразһорә,
Синамиш сохдәм дусдә, јорә.

Хәлг данусдә тү әнмәни,
Јувај мәни, мәскән мәни.
Һәм дәдәј, һәм Вәтәнмәни,
Дур имбуми дүл һич әз чон,
Азәрбајчон, Азәрбајчон!

Мә јә ђәјил, тү јә дәдәј,
Ду-јәкирә хостәним һәј.
Пар зәрүмкә ә чүчо кәј,
Кәнә түни дан јувојмә,
Хори кәлә бәбәһојмә.

Гүрор әз дог, тү әз аран,
Әз Астара, әз Ләнкаран.
Әз Африка, әз Һиндисдан.
Инчә гушһо гиног мијов,
Дијә писи, бәди нитов.
Зәрдә сүнбүл нун имуни,
Пәмбәј иму чун имуни
Ширә кәш әз онгур уни,
Сәбәћ-сәбәћ шүгәм гиснә,
Гүвот бијов ә гул кәнә.

Ә кәмәр һәсб нүш ә Газах,
Һәј сох урә хостә чү вәхт.
Ђәсб бисдогәш ә гәд әрәг,
Јојлогһорә кәшд тү һәмиш,
Әз Кәпәз ә Ќәј-кәл дәниш.

Дүл гирошдә әз Гарабог,
Коһ әзи дог, коһ әзу дог.
Шәв бирәки әз дур әнчәг,
Бијов Хана һәј хундәји,
Гарабаға шикәстәји.

Ворвориһо наз сохдәки,
Ә кин дәрһој пођу тәки,
Дүл имуни гүзәл Боку,
Үшүглүни гувот ән гоф,
Астароһој сәбәћи соф.

Гүзәл вәтән шин тү мәрә,
Хуб-хуб гујум гоф дүлмәрә,
Ә хәлгәвоз јәки бирә,
Тү шори сох, хәнд һәр зомон.
Азәрбајчон, Азәрбајчон!

Ә ЂӘШГ БҮЗҮРГӘ ШОҺИР

Рихдүм әрәгһој ән пишонимәрә,
Һәј зәћмәт кәширүм дү сал әз чуни.
Јә дәстә гүл шәјр Урусијәтә,
Чарундум Вагифә мә ә зуһуни.
И таза дүнјорә шаһиринүм мәш,
Кәм-кәм нувүсдәнүм пури синәјмәш.
Вәхтсүз сәбәһ бисдо чәнд-чәнд шәвһојмә,
И полад синәјмә нә вомунд әнчәг.
Дијә расирәм мә ә војгәј дүлмә,
Ә дүнһој әз һәмә хүшбәхтүм, хүшбәхт.
И сәс јә шоһирә сәс инсофини,
Фикир сохдә дүлә ширин гофини.

2

Мә ки, һәр шәвмәрә јә руз данусдум,
Пој мәнк, астарајмә әз һәсму наров.
Түрә Татјанајтү, мәрә Һумајмә
Ә сәниһәт ән мәјду рујбәруј бијов.
Ә бүзрүг сәнәткор, ә пушојтү мә,
Ђәрдән гәләт сохдәм, бәхш сох әмә.

Чү сохум гәләммә тич нисди һәлә,
Винүм тәбиһәтә гушү бошу кар.
Шоһирмә, данусдум әзи руз бәгдә,
Кәләји ә дүнјоһ нум ән сәнәткор.

3

"Түрә оморәјтү дәрд дорә мәрә,
Мүһбәт зомонини васал, ој васал!
Нәсданүм ә дүлмә, ә хунмә әрчү
Гәмлү вә һәрс рихдә, јә талаш бирә".
Гу винүм шаирмә, васал бирәки,
Ћолту әрчү бирә һәјтәр пәришон?
Ҹәрстү руј хорирә тар сохдә хәјли,
Әрчү чумһојтүрә дәгүрдә думон?
Һәрдән ә түрәвоз ә хәјал рафда
Ә ҹәсму сијәгуш, дүлиш ә хори
Әз гәмлүјә сәстү мәш гәм кәширәм,
Салһорә хәбәрдор бирәм әз кори.

4

Хәбәр бош шоһирмә, ә иму дәниш,
Поj әз пишонүтү моч соху сәћәр.
Әји кәлә рузһо гүвәнмиш бош тү,
Нүшү ди ә мәјдү таза јә һинәр.
Зәћмәттү һич нибу әји дүнһој дан,
Шәјртү, сәнәттү соги һәр зомон.
Әјиму ә һинәр мүһбәт һисди,
Ә һәр чүклә шоһир јә һүрмәт һисди.

5

Түрә сәвмиш сохдәм әз ҹәјили мә,
Түни мәһрибонмә, түни устадмә.
Амбар бәхтәврә јә инсонүм ки,
Түни, ој шоһирмә, рәћбәрмә, чүнки
Поj бәзәк бошум мә һәр руз әз шори,
Мәскән шоһирһоји әј һәзиз Вәтән!
Јәгин Онекинә шинохдә чухдән,
У бүзүрг Пушкинә амбар хосдәни,
Шәјрһој әнурә хәлг данусдани.
Әјиму шәјриш, сәнәтиш һисди,
Ә шоһир, ә сәнћәт ћүрмәтиш һисди.

РӘСУЛ РЗА
(1910-1981)

Азәрбајчонә хәлг шоһири Рәсул Рза 1910-мүн сал ә Күјчај шәһәри әз дәдәј бири. У әри хундәј хүшдәрә зәвәр сохдә ә Москов рафди. Әз 1930-мүн сал сәр гүрди әри шәјрһој әну ә гозитһо әри вәдирәморә. Шоһир дәһво вәхти ә Крым вә ә Тәбриз бири. Рәсул Рза дәһво вәхти Вәтәнә әз икидо кукоју чәнд-чәнди шәјрһо нүвүсди. Шоһирә ән гимәтлү поемаји "Ленин" појемајүни. Р.Рза ә сәр әни поема 10 сал кор сохди. Урә әз товун бүзүргә Микајыл Мүшфиг "Гүзүлгүл нијәст бирә" поемәјиш һисди.

Сојсуз-һисобсүз гүзәл-гүзәл шәјрһорә сәһиби Рәсул Рза һәм "Сосиалист Әмәји Гәһрәмони"ни, һәмиш чәнд-чәнд орден вә медалһорә сәһибини.

ОВ ДҮЛӘ СУХУНДӘ

Ә бинәј ән јә дог, билогә сәри,
Јә гүзәл винирүм рачи чум-гоши.
Гуфдрүм: - Әзи овјә гоб ди хурум,
Бәлкә и дүлмәрә нүшү аташи.
Гуфди: - У гоб, у ов, хостә чәнд гәдәр.
Пур сох ху әриту, тәнбәли мәкәр?
Гуфдирүм: - Сәрин ов ә һәр чикә һисд,
Әнчәг әзи гош-чум әји дүнјоһ нисд.
Гуфди: - дураз нә сох гофтүрә амбар,
Чү чун сәвкилиту бијо, ху бирор.
Вәги и финчонә пур сох ху, нә поj.
Хәндүст әз чумһо ју бич-бич имуһој.
Јәбојкәш гуфди ју: - Вәги ху, човон,
Хурдум јовош-јовош овә, ој омон!
Һәшдонки и ов нисд әлови, әлов.

Гуфдирүм: - О гүзәл, һәјтәр бирә ов?
Дүлмә әдәј сухдә, гу и чү кори?
Мәрә зулум дори, мәрә дәрд дори.
Кирә ов доригә тү әри хурдә,
Дүли сәрин бирә, охој гуфдирә.
Тәк мәнүм сохдәгор, әлов гурдәгор,
Әмә јәзугиту бијовгу, ој јор.
Гуфди: - Ов хүрдәки чумһој ән уһо,
Ә ов дәниширә, дан түрә хуно,
Нәсә дәниширә һич вәхт ә үзгә.
Дүлтү әри әну сугүрдә сухдә.
Гуфдирүм: - Фикир нисд поj суху дүлмә,
Чүтар әју чумһо нә дәнүшүм мә?
Ди мәрә әзу ов јә финчониш ди,
Ој гүл, чумһојтүрә әвәзи нисди.

СӘЈИМҮН ЧУМ

Һәр одомирә дү чуми һисди,
Јәкијрә нә вәкәндикә
Кордә, сәнг, јә гуллә,
Һәр одомирдә дү чуми һисд.
Урә сәсә бу.
Дудүји ә руји,
Түрә хуно,
Мәрә хуно.
Јәкијиш ә дули дәбу.
Ә дү чумәвоз ә дүнһој мидәниши,
Ә јәкијрәвоз михәндүст, мигирисд
Һојтәр јә дусдмә һисд.
Шин гујум:
Әри һәммә кәрәки
Сәјимүн чум.

ПИЛОКОНЬО, САЛЬО

Әз хори тә хунәјму,
Чәнд пилокони бәбә?
- Нә шумордәм, ә кукмә -
Гуфдирүм хәндә-хәндә:
- Вәхт бири,
Ә hәрә дү пилокон норәм,
Вәхтиш бири сәсәјрә...
Нә мәртәбә шумордәм,
Нә јохләмиш сохдәм мә,
Појhојмәрә гүчирә.
Вомундәј?
Бијо ә гучогмә вара бәрүм.
И јәки,
И сәсә.
И пәнч.
Чү зу варафдүм дәниш.

- Бәбә, чәнд пилокони
Әз хори тә хунәјму?
- Дуз сипәнч,
Бијо варајм, духдәрмә.
Јәки... Дүдү... Сәсә...
Јә кәм нишим,
Нәфәс кәшим...
- Бәбә чинд пилокони
Әз хори тә хунәјму?
- Бала, амбар, лап амбар
Дүсад, бәлкәш сәсад бу.
Варафдә нәсә бирә,
Сә пилоконә әјәки,
Тә нәфәс нә кәширә,
Балајмә зу вирихд,

Варафд пилоконhорә,
Нәh, нәh гудирә-гуфдирә.
Варафд ә сәимүн мәртәбә
Гуфди: - Шумордүм сә бо дәh,
Јәкиш пәнч бисдо.
Нә поисдүм ә јә чикә,
Мәш тәнкнәфәс бисторум.
Вомундә-вомундә
Човоб дорум мә урә:
- Дузи, бала!
Пилоконhо ингәдәри,
Нә кәми, нә зәвәри.

КӘЈФЛҮ ИСКӘНДӘР

Ки әз дәрд хурдә,
Ки әз кәјф хүшдә.
Ки әз таза палтар тәрсирә,
Киш әз кәфән.
Искәндәрә пүрсирәнит әз мә?
Искәндәр хурдәнбу.
Ләгәбиш кәјфлү Искәндәр бу.
Согә мүрдәhорә дәрди
Шәв-рүз нәраhәт мисход урә.
Нәбугә әјә почт корсохд имбисдо,
Нә гәм, нә шәроб михурд.
Ьүмүри ә гәд мүрдәhо мигирошд
Сәссүз, сакит.
Гинәмиш нә сохит Искәндәрә,
Јомон бирә донит,
Дәрдә ә сәр офдорәгор,
Вә гәм-гүссә кәширәгор.

"МУНУМ ЈӘ МИРҮМ"

Чумhој мәрә бәсдүм,
Әхиринчи астарарә күшдүм...
Һомлетә сәси омо ә гушмә:
"Мунум јә мирүм"!?
Хостум ә ју нәзник бијом
Әз појhојмә гургушун дуллу бисдо,
Нә данусдум рафда.
Хосдум гујум: Һамлет,
Чү гәмтү hисд?
Һәјтәр хүшдәрә нә шовун.
Күшдәгор бәбәјтүрә
Ләләјтүни ләләјтү,
Нә данусдум гуфдирә.

Чумhојмәрә вәкәндүм,
Ә пәнчәрә сухундум офтоhә мә..
Хосдум Һамлетә hорој зәнүм,
Јәкиш Лајертә
Гујум: - Ој балаhојмә,
Шәнит дүшмән бирәрә, кинә.
Хәбәр ишму hисдими
Пәри тәкәр додори
Ә әтәк дог әкинә?

ДҮНЈОРӘ ДӘРДИНИ

Имишәв нә хисирәм,
Нә сәрмә дорд дорә,
Нә хәстәјүм.
Јотогмәш рәһәти мәрә...
Ә гәд хунәјмә,
Нә сәс hисди, нә куј hисд.
Имбукә hәјтәр ә гәд сәссүзлүг
Јә руз,
Ә имурәвоз худофиз нә бирә
Дүлмә поју хәбәрсүз.
Әнчәг и нисди мәрә нәрәһәт сохдәгор,
Имбуруз зиhисдәгор,
Јә руз әз һүлом рафданини.
Мәрә хисирә нәhишдәгор.
И дүнјорә дәрдини,
И хорирә гүссә, гәмини.

СҮЛЕЈМАН РҮСТӘМ
(1906-1989)

Сүлејман Рүстәм 1906-мүн сал ә Боку шәһәри ә мишпәхәј күмүрчү әз дәдәј бири, һәлә әз човонә вәхтһој хүшдә шәјр нувүсди. Ә Тәбриз бирәки чәнди-чәнди гүзәл шәјрһорә, гәзәлһорә ә кәлә һәшгәвоз ә гәләм вәгүрди. Шоһирә "Тәбризмә", "Кәсһо нидов гүл чирә әз чәмәнмә", "Бура" вә дијәш үзкә шәјрһојү урә ә кәлә һәвәсәвоз нувүсдә әз шәјрһојүни.

Сүлејман Рүстәмә һәмиш драматургә хуно шинохдәнүт. Урә "Гачаг Нәби", "Инчикә мәнүм ә Богдод кур хәлифә" вә үзкә драмһојиш һисди. Зәһмәт С.Рүстәмә һүкүмәт совети кәлә гијмәт дори, У "Сосиалист Әмәји Гәһрәмони" фәхри нум вәгүрди, чәнд-чәнд орден вә медалһојү һисди.

БУРА

Гүл сифәттү овурдә сәвки, мүһбәт әмә,
Дан ки, әз тү оморә и гуч и гуввот әмә.

Әту тә хунәј говрә мидәнүшү и дүлмә,
Һич вәхт ә һәштү нибу, ој јор, хәјанәт әмә.

Хәлг ә дүл микәрдүнү гофһојтүрә һәмишә,
Рузбәруз амбор имбу ә шәјртү һүрмәт әмә.

Дирәнүм, һисс сохдәнүм, данусданүм сог мијом,
Амбар гофһо гуфдирә и чүр һәгигәт әмә.

Бура ә һинәровоз вогошд, Сүлејман, вогошд
Бура, әнчәг пој муну дүлтү әманәт әмә.

КӘС НИДОВ ГҮЛ ЧИРӘ

Кәс нидов гүл чирә дан әз чәмәнмә,
Јә гуввәш нидану мәрә дур сохдә,
Әз һәзиз үлкәјмә, һәзиз Вәтәнмә.

Һәләммә офтои әчә бисдорум,
Сәрә гуз микүрүм ә кин ән јодһо.
Рихдкә ово хуно хун әз бәдәнмә.

Мүрдүмкә мумуну гүрдә корһојмә,
Душмән мәгбун сохдкә мәрә разинүм
Су гүрдә мисуху ју әз кәфәнмә.

Јә гуввәш нидану мәрә дур сохдә,
Әз һәзиз үлкәјмә, һәзиз Вәтәнмә.

МӘММӘД РАҺИМ
(1907-1977)

Ә Азәрбајҹон әдәбијоти Мәммәд Раһимәш Сүлејман Рүстәмә хуно ҹикәји һисди. Шоһир амбара лирик шәјрһо, гүзәл поемаһо нүвүсди. Әз рус совет әдәтијјотиш ә зуһун Азәрбајҹони тәрҹүмәһо сохди. Дәһво вәхти ә гәд салдотһо бири, нүвүсдә шәјрһој хүшдәрә әри уһо хунди. Әз товун Совет Иттифогы гәһрәмони Һүсејнбала Әлијев "Ә һәсму Ленинград" нумлү поемәш нүвүсди.

Һүкүмәт совети урә ҹәнд-ҹәнд орден вә медалһо дори. Ә гофһоју амбара мәһәниһо нүвүсдә омори.

МӘРӘ

Әрчү зијод сохдә јор ҹәфој мәрә,
Дирәки ју һәјтәр мәһрибон мәрә?
Тәрс нәсда, хунмәрә рихдә әдәрә,
Нигују мигүрү јә руз хун мәрә.

Мә урә данусдум султан ән һәшгмә,
Пәрвонәрә хуно бирдән сухдум мә,
Овурдум һәр сәһәт, һәр руз ә јормә,
Шәвиш, рузиш у но нигорон мәрә.

Ә ју гуфдирәгор нә бисдо һич вәхт,
Мә мурам әз һүлом, микәши һәсрәт.
Әзу гул нәдүрүм һәшг вә мүһбәт,
Но ә мүлк ән гүссә у султан мәрә.

Јор овурд ә сәрмә кәлә гијәмәт,
Раһим тоб мијору ә гүссә, ә дәрд,
Хуб имбу јә руз ју данукә һәлбәт,
Јәбојкәш нијору и дәврон мәрә.

Ә СӘ РУЗ,
Ә ПӘНҸ РУЗ ЈӘБО

Сәјр сохдәки ҹәмәнә мә,
Ә јор, вохурд әтү чуммә,
Пој нә хәндү надан әмә,
Ә сә руз, ә пәнҹ руз јәбо.

Нә хо әшуг биһуш бошу,
Дүл пар зәнү јә гуш бошу.
Ә пәнҹәрә буров нүшү,
Ә сә руз, ә пәнҹ руз јәбо.

Гурбу гәрдом бујтүрә, јор,
У гүл сифәт рүјтүрә, јор,
Кошкә винүм, мә түрә, јор,
Ә сә руз, ә пәнҹ руз јәбо.

Диб ән гојә сәрин бирә,
Коврә дәрјо дәрин бирә,
Јорә ләви ширин бирә,
Ә сә руз, ә пәнҹ руз јәбо.

МИКАЈЫЛ МҮШФИГ
(1908-1938)

Оловлу шоhир Микајыл Мүшфиг 1908-мун сал Бокурә ә Хызи диhи әз дәдәј бири. Әз ђәјили әз дәдәј јетим мундә Мүшфиг ә сад әзоб вә ђәзиjјәтовоз кәлә бири. Әри шәјр нүвүсдә hәлә әз ҹовони сәр гүрди. Әшуганә шәјрhо, гүзәл-гүзәл поемаhо әз гәләм әну вәдирәмори. Микајыл Мүшфигә "Гәнә у бог бијост бирә", "Хун, ој тар", "Түрә чумhојтү". "Дәдәј" шәјрhојурә hәјаҹансүз нәсә бирә хундә. 1937-мун сала репрессијәји әзуш дур нә гирошди: Јә сал бәгдә урәш гурдәт вә суалсүз-сургусуз гүлләләмиш сохдәт.

Шоhирә ә гофhоју амбара мәђәниhо нүвүсдә омори.

МҮЂБӘТ

Мә ки нәсданбүрүм чуни мүhбәт,
Әримә тү әзу гоф нә сохдими?
Ә дүнјо нә дощдә шоhир дүлмәрә,
Јә кәм вәҹәвундә тү нә шәндими?

Нәгмә хундәнбүрүм әз гүл, јасәмән,
Мәрә hәз дорәнбу јә сифәтү мәнг,
Вирихдә рафдәки әз кинмә hәрдән,
Дүлмәрә тү ә гәм нә дәшәндими?

Ђиҹрон вәгүрдәки ә дәс дүлмәрә,
Ә ђолмә нә сухди, гүј сохди мәрә,
Мүшфигә дүлирә бәгдә оморә,
Әз хов хәбәр сохдә нә шовундими?

ВОРВОРИЂО

Ђәр сәбәђ вә hәр шәв, hәр шәв, hәр сәбәђ,
Әдәј ворвориhо дәшәндә боҹәђ,
Ђәшданки дәрмәрә куфдә јә ђәрмәђ
Ә гүзәл, мәhнихун, дусд ворвориhо,
Ђуломә кәшдәшму hисд, ворвориhо.

Ђәрәбир тәрслүнит, ђәрәбир тәрссүз,
Коh гәмли бирәнит, коhиш гүссәсүз,
Оморә-рофдәнит hәрдән хәбәрсүз,
Нигујум ә ишму поj ворвориhо.
Ә сәсмә јә сәс дит, ој ворвориhо.

Ә јонмә кәјф ишму саз оморәки,
Пар зәним ә догhо иму әјәки,
Вәкәнум дүлмәрә мә әри уhо.

Сәс сохит, сәнђәтмә поj сәс-күј соху,
Туфонмә, гувотмә поj сәс-күј соху,
Нә поит, зулмотмә поj сәс-күј соху,
Бијом әјон ишму, мә ворвориhо,
Мәрә илhоммәнит, ә ворвориhо.

ӘҺМӘД ЧӘМИЛ

(1913-1977)

Әhмәд Чәмил XX-мүн садсалирә ә 40-мүн салhојү ә әдәбијот омори. У 1941-45-мүн салhорә ә дәһвојү иштирак сохди. Әри әскәрhо чәнд-чәнд гүзәл шәјрhо нүвүсди. Уhорә ә икидирәвоз әри дәһво гүрдә hороj зәри. Шоhир hәмиш әри һәјилhо әз дү-јәки гүзәл шәјрhош ә гәләм вәгүрди.

Әhмәд Чәмилә "Гачгүнhо", "Медал", "Мәрә ә јор овурдәми", "Кәләдәдәј, јә нәгүл гу" вә дијәш шәјрhојүрә имбурузиш хундәгорhо әдәј ә һәшгәвоз хүндәнүт.

У 1977-мүн сал ә Боку шәhәри говрә бири.

КӘЛӘДӘДӘЈ, ЈӘ ШӘЈР ГУ

- Кәләдәдәј, чон дәдәј,
Јә нәгүл гу әримә!
- Ә гоф дәниш хис, бала!
Имишәв гуфдирүмкә нәгүлhорә hәммәјрә
Бәс сәбәһ чү гујум мә?
- Кәләдәдәј, гу јәкиш.
- Гуфдирүм ә гоф дәниш.
Һәммә чухдән хисири, бијо чүмтүрә бәс түш
Шәв нимәји хунәрә hовојү хиник бири,
Пишик хунәш ә сәр тәхт ширин-ширин хисири.
Хуб, хуб дәки сәртүрә ә бүрү ворворини.
- Вәрф рихдәми?..
- Әдәј рихдә. Хис хиник нәбу түрә.
Тә сәбәһ hәјтәр рихдкә hәр тараф вәрф, имбу дан
Әдәј бәстә оморә чумhојтү хис, бала чон!

Кәләдәдәј вәрчирә дәрзә, ворәј хүшдәрә,
Ворворинhо куфдә hәј дәр хунәрә әдәрә.
Һәјил гүллү ләһифә дијә ә руј кәширә.
Чум хүшдәрә бәсдәкәш, әнчәг нәсда хисирә.
- Кәләдәдәј, у кини дәрhорә әдәј куфдә?
- Һич кәс нисди хис, бала! Әдәј ворвори чәсдә.
Јә вичвичә күрд и вәхт hәјилә бәдәнирә,
Ә hәсрәтлү чумәвоз вини ә дивор зәрә,
Һәзиз бәбәј хүшдәрә сурәтирә hә бирдән.
Гәл гүрд балуш хүшдәрә
Ә фикир рафд у hәмән.
- Кәләдәдәј, имуhој гу әчәји бәбәјму?
- Буј, бала, нә хисирәј! Әрчү кәнә, хәјр бу?
- Чү вәхт мијов бәбәјму? Әрчү нәсә гуфдирә?
Әдәј имој ә дәһво вәрф, воруш куфдә урә.
- Ој һүмүрмә, ој рузмә!
Гурбу гәрдом түрә мә.
Әрчү оh кәширәни офордәки ә јор у?
- Ә фирсорә когозhој хүшдә нүвүсдә бәбә:
Хуши hово инчикә.
И васал мијом гујкә.
Ә богчә гүл кәндәки һәлбәт јасәмән, онор
Ә рузhој васалаваоз мијом јә руз дүли шор.
Бијо никорон нә бош, бәбәјтү мијов ундә,
Хәјли нәгүл мигују сәхд-сәхт түрә гәл гүрдә.
Ди хис бала кәм мунди әри чин сәбәһ бирә.
- Ундә дорим гусбәндә әри бәбә оморә.
- Хуб, бала, поj ә богhо гүл кәнү гәјси, онор.
Дәһво варасу унда бәбә вәгорду дүлшор
Сипирә гусбәнтүрә ә зир појү микишим,

И гуллүјә әјвунә, хунәрә бәзәк мидим.
Хуб сүфрә мивәкәним әри гоһум-гуншиһо,
Михурут кејф мисохут, дүлшор имбошут уһо.
Түш ḩәзиз бәбәјтүрә гәл микири әз дүли,
Пирә бәбәш саз зәрә нағүл мигују хәјли.
Һәјил хәндүст... Әз чуми һар зә рафт гүссә, ħәсрәт
Әз хәјоли омо-рафд јә үзкә дүнјо и вәхт.
Бичиниһо оморут, васал вокунд гүлһорә
Һәјил моч сох бәбәрә, сәс шор сохд дүлһорә.
Јовош-јовош бәсд чүмә, у гүл балала хиси,
Тә сәбәħ ворворирә, зиḩвәрә омо сәси.

ОСМАН САРЫВӘЛЛИ
(1906-1990)

Шоһир Осман Сарывәлли ә Азәрбајчон әдәбијоти лирик шәјрһо, епик поемоһо нүвүсдә јә шоһирә хуно шүнохдә оморә. Урә әз ду јәки гүзәл шәјрһојү, “Бијор, кукмә, бијор” поемаји һисди. “Һәрки сад сал нә зиһисдкә” шәјриш ән Осман Сарывәллини.

Осман Сарывәлли ә бүзрүг Сәмәд Вурғуновоз әз човони дуст бири вә ә Москов шәһәри әјә чикә хунди. Ә бәгдәјнә салһош шоһирә и дустији довом сохди. Чәнд-чәнд орден вә медалһојү һисди.

ХОСДӘ ЗИҺИСДӘ

Ә ḩәсму пар зәрә һәрәбир дүлмә,
Бәгдә әри нүшдә јә будог хостә.
Сәвзә чәмәнһорә ошуги бирә,
Әри сүħбәт сохдә јә гиног хостә.

Ә сәр нәс офдорә дүлмәрә дузи,
Ә дузи дик хостә, ә дикиш дузи,
Ә догһо әз аран гоф сохдә бәħзи,
Ә аран бирәкиш вәрфлү дог хостә.

Ә воруш, ә чискин, ә вәрф , ә борон
Ә гәд ән олов ḩәшг сухдә һәр зомон,
Ә кәрми һәминон, аташ һәминон,
Чор тараф нанәли јә билог хосдә.

Һәрдән амбар бирә дәрдмә, наләјмә,
Ов билогә хуно тов дорә ħолмә,
Әри ḩәшг јә духдәр шоһир хәјолмә,
Чәнд гәдәр дүнјо һисд чунсоги хосдә.

ОМОРӘМ

Јә ћәјвунә әри шәндә вәхт бири,
Гүрдәм әзу һозор сорог оморәм.
Әз пәсәји һәј офдорә-офдорә,
Әз јон аран ә гүл јојлаг оморәм.

Чү кәширәм ә човонә вәхтһојмә,
Чәнд мүһбәт, чәнд-чәнд сәвки дирәм мә,
Одомиһо дәниширә һәј әмә,
Гисмәт бири әјә гишлог оморәм.

Дүнја бүтүн чәннәт-мәкон бисдокәш,
Ә бог-богчә мәләкәһо омогәш,
Һәјтәр чикә нивүнүм мә јәбојкәш,
Ә кәнд, шәһәр хәлгмә гиног оморәм.

Офто бисдо, гирощдә рафд чән-думон,
Ә руј иму хәндүст кәнә дог, аран...
Һәзиз рузи-һәр тараф һисд чирогбон,
Дүлмә хости ә кәјф-домог омарәм.

Салһо муров, һүмүр нимә, руз нимә,
Чүтар шәнүм иһтиборә, јорә мә,
Дуст-ћовурә әри дирә ә јонмә,
Ә руз миһид мә ә Газах оморәм.

НИКАР РӘФИБӘЈЛИ
(1913-1981)

Шоһирә Никар Рәфибәјли 1913-мүн сал ә шәһәр Кәнчә әз дәдәј бири. У јә вахтһо ә Москва шәһәри хунди. Һәлә әз човони ә шәјр нүвүсдә амбар фикир дори. Јәкимүн шәјр китаби 1934-мүн сал вәдирәмори.

1941-1945 салһо Никар Рәфибәјли әскәрһорә руһ дорә шәјрһо нүвүсди. Дәдәјһорә хәһәрһорә әри дүзүмлү бирә, әри ә дәһво кумәк сохдә һорој зәри. Шоһирә һәмиш јә тәрчүмәчирә хуно чәнд-чәнд шоһирә шәјрһојурә ә зуһун Азәрбајчон чарунди. Бүзүркә Пушкинә, Лермонтова шәјрһојурә хундәгорһој Азәрбајчони ә зуһун хүшдә хундәт. Ә зәһмәт шоһирә һүкүмәт иму кәлә гимәт дори.

ЈӘ РУЗ ТҮРӘ НӘ ДҮРҮМГӘ

Гүссә әмә кордә зәрә,
Јә руз түрә нә дүрүмгә.
Әдәј дүлмә һәј ләрзирә,
Јә руз түрә нә дүрүмгә.

Мә јә булут мибошум дан,
Јә гәрибүм ә гәд Вәтән,
Дог микәшү әмә һичрон,
Јә руз түрә нә дүрүмгә.

Гүзүлгүлһо гәмли бирә,
Чум сүнбүлһо нәмли бирә,
Һәр дәрдү-гәм, гүссә дирә,
Јә руз түрә нә дүрүмгә.

ДУРНА

Мә
Ә гәд хов шәвһо
дурна бирәнүм.
Ә ḫәсмү гәнәт зәрә,
ју рачә дурнаһорә,
Ә кини расирәнүм.
Дул чәнд гәдәр воисдкә
Гәщдәним, һәј гәщдәним.
Әз сәр диһо, шәһәрһо
ḫәшгәвоз гирощдәним.

Гәнәд зәрәним ә дүл
Вәтәнә мүһбәти.
Руј хорирә саф, тәмиз
Истәки вә ћәсрәти.
Пар зәрәним чәнд гәдәр
Һисди гуч-гувот иму.
Гәнәт шәндәним әчә
ћәсрәтимкә әришму.

Ә сәр һүндүрә догһо,
һәрдән гиног бирәним.
Ә ḫүлом астараһо
Хошбуј хокә бәрдәним.

Сәс ән зиндәгунирә
Гәтиш сохдәним мәнкә
Әз хиники буз бирә
Ә тәћно мундә гәми.

Сәбәћи
үшүг офто
Нәс һищдә мәрә хүсүм.
Ә дүлмә дәрјоһ шори
Ә сәр поj вәхүщдәнүм.
Бәгдә сог руз нә мочол,
Нә ћәвәс бирә мәрә,
Јә бојгәш ә руј ḫәсму
Әри јә дурна бирә.

***

Нәсә тәрсирәнүм мә,
Әз чофо, әз ḫүлүм мә.
Дүлмәрә хун сохдәгор
Јарај сәвгини әнчаг.
Һашданки, ә ḫәшгәвоз
Оморәм әји дүнјоһ.
Чәһмәт нә хосгә мәрә,
Гүлә хуно мирихүм
Ә руј хори зәрд бирә.
Мимүрүм у дәгигә,
Сад әзоб, зулум дирә.

АЛМАС ИЛДЫРЫМ
(1905-1952)

Алмас Илдырым әз Вәтән сүркүн бирә шоһир Азәрбајчони, ә сијүмүн салһо у мәчбур бири ки, Бокурә тәрк сохдә әјә үлкәјикә буров. Чәнд салһо ә Газахстон, ә Түркмәнистон зиһисди. Шоһир бәгдә ә пәһники ә Ирон, әз унчош ә Истамбул гирошди. Гәриби кәширә-кәширә у 1052-мүн сал ә Истамбул мәнәһо бири вә унчош говрә сохдә омори.

Хостә ә Боку, хосдәкәш ә гәриби зиһисдәки вәтән һәсрәтирәвоз дүлһорә ә ләрз овурдә шәјрһо нүвүсди.

Алмас Илдырыма "Гурбунтү мибисдорум" шәјрирә әји антолокија әдәј дорәним.

ГУРБУНТҮ МИБИСДОРУМ

Ој чумһоју булудлу јор, нәгирис тү, нәгирис
Амбар ә дур бисдорумгәш годојтү бијов ә мә.
Гартал гәшдә әји догһо чү мибисдо микәшдүм,
Овчи мишәнд јә руз мәрә, гәл мигүрдүм хокә мә,
Чун мидорум бәлкә мә.

Гәнә чүмтү һәрс пур бири, нәсданүм әрчү һәјтәр,
Бәлкә кучмиш сохди јәки әз и дүнјоһ бихәбәр,
Әри васал һәсрәт мундә ә чәнд диһ, ә чәнд шәһәр
Гүлә хуно мивокундум, бәгдә хишг мибисдорум,
Гурбу һәшг мибисдорум.

Јә зәбунә хәбәр овурд, јә јаралү дурна ди,
Гуфди: - "Түсүз әји догһо һич јә гушләш нә мунди,
И дәрдлүјә рузһој түрә дан ки, дәрмуји нисди".
Әр әни гүссә-гәмтү кош мисохдум јә мәлһәм,
Әнтү мибисдорум һәм.

ХӘЛИЛ РЗА УЛУТҮРК
(1932-1994)

Хәлил Рза Улутүрк Азәрбајчонә говләји шоһирини. У 1932-мүн сал ә Сәлјон шәһәри әз дәдәј бири. Әри шәјр нүвүсдә әз човони сәр гүрди. Гүзәл-гүзәл шәјрһорә, чәнд-чәнд поемаһорә вә пејсһорә сәһибини. Шоһирә әз товун говләји Азәрбајчон шәјрһоиш һисди. Урә "Говләји" шәјрирә вә "Вәгүрд бәрд овһо Сарара" әз поемәји јә бәхш әји антолокијә әдәј дорәним.

ГОВЛӘЈИ

Говләјирә нәс хосдәнүм дамчи-дамчи, грам-грам,
Гулһојмәрә зәнчирирә бијо бурум,
Бурум
Томом.
Говләјирә нәс хосдәнүм јә дәрмурә хуно данит,
Хостәнүм јә мәнкә хуно, јә офтоһә хуно шинит.
Поj, пәсә поj, ој зулумкор!
Јә кур билог нист кәрәкмә.
Дәрјоһорә тәшнәјүнүм,
Әсрә һәг сәсинүм мә.

ВӘГҮРД БӘРД ОВҺО САРАРА

(Јә бәхш)

Дијә нисд ә богhо бүлбүлә сәси,
Кәсhорә ҝәсбоји дараф ә бостон.
Сәр гүрд Гүлүстонә мүгавиләји,
Ә гәд олов дәмунд чәнд-чәнд гүлүстон.

Јә тараф шаh бисдо, јә тарафиш чар
Нүшдүт, гул кәширүт әјә дү когоз.
Кәлә јә милләтә јаранојүрә,
Бәсдүт ә тәлүјә мәфтилhорәвоз.

Һәј воруш рихд, зүhвә бисдо,
Овhој Араз зәвәр бисдо,
Хунлү сәнгhо гәбәр бисдо,
Һәм әји тој, hәм әјү тој.

Үлкә су гүрд, Вәтән су гүрд,
Булуд омо, hово дәгүрд,
Мәрдүмhо вор-дәвләт бәрдүт,
Һәм әји тој, hәм әјү тој.

Әз дү-јәки дур офдорим,
Ә дәрјоh, ә Күр офдорим,
Сур бисдорим, сур офдорим,
Һәм әји тој, hәм әјү тој.

Фүзули јә гәмли нәји,
Сијә вокунд, нә мунд hәји
Гүлиш нә кәнд јә истәји,
Һәм әји тој, hәм әјү тој.

Шәв ән hичрон мисуху чун,
Әз чумhојмә мијов ҝәрс, хун
Нә хис, ој хәлг, нәбош зәбун,
Һәм әји тој, hәм әјү тој.

Вәтән зиндон, чун ә гәфәс,
Әчи Бабәк, Чаваншир бәс?
Кәј микәшим азад нәфәс,
Һәм әји тој, hәм әјү тој.

Нә hәсрәт, нә hичрон бошу,
Пој јә Азәрбајчон бошу,
Пој јәки бу, јә чон бошу,
Һәм әји тој, hәм әјү тој.

НӘБИ ХӘЗРИ
(1924-2007)

Нәби Хәзри ә ḩәрәј шоhирhој Азәрбајчон кәлә чикә күрдәгор јә сәниhәткори. У 1924-мүн сал Бокурә ә Хырдалан кәнди ḩәсүл омори, 1941-1945-мүн салhорә ә дәhвоји иштирак сохди. Ћәлә әз дәḩво пишо әри шәјр нүвүсдә ә дәс гәләм вәгүрди. Вәтән мүhбәти, әрәг пишони рихдә одомиhорә зәh̄мәти, ḩәзизә болаhојмурә ḩүломи вә дијәш шәјрhој Нәби Хәзрирә мојәирә тәшкил сохдә. Чәнд-чәнди поемаhојиш hисди, шоhирә. Нәби Хәзри hәмиш јә дрматургә хуно шинохдә оморә. Ә гофhој әну амбара мәḩәниhо нүвүсдәт. Урә "Азәрбајчон"ә фәхри нуми вә чәнд-чәнд орден вә медалhоју hисди. Шоhир 2007-мүн сал ә шәhәр Боку говрә бири.

ВОРВОРИЋО

Гәнә поиз ома гиногә хуно,
Зәрд бисдо сәвкимә јә вәлгә хуно,
Дүл пичи-пичи сохд билогә хуно.
Әрчү ворвориhо чәсдәнит hәјтәр?
Үмидмәрә бурра, бәсдәнит hәјтәр?

Мәрә ә ки хүшдә hopoj зәри јор,
Чүтар вәдәшәнүм у гүлә әз јор.
Әмә гуфди: "Сәвмиш сохдәнүм амбар"...
Әз хүшдә у мәрә пој дү јә хәбәр,
Әрчү ворвориhо чәсәднит hәјтәр?

У дүлә гүссә до, у дүлә дәрд до,
Јә ḩәшгә мәḩнији зу томом бисдо,
Гујкә сәвкимә рофд хәјолә хуно,
Бәлкә түш јортүрә гәшдәни hәјтәр,
Әрчү ворвориhо чәсдәнит hәјтәр?

ЧҮ МИГУЈИ

Писи дусдә воисдәгор,
Ә гејрәтсүз чү мигуји.
Әри хүшдә зиhисдәгор,
Ә сифәтсүз чү мигуји.

Күhнә дәбhо дијә дәб нист,
Шоhир бирә јә мәтләб нист,
Шәh̄рәт нә вор, нә дәвләт hисд.
Ә шәh̄рәтсүз чү мигуји.

Хо сәвкији бирәгорә,
Ләhнәт ḩәшги шәфтә јорә,
Ә сүрх, нүгрә фикир дорә,
Ә мүhбәтсүз чү мигуји.

Ћозор-hозор дургу дүрүм,
Ә шәфт вәфа нә винирүм.
Дүрујәрә ә гоф гүрдүм,
Ә сәнәтсүз чү мигуји.

Гоф әз хәлги, зәh̄мәт әз тү,
Истәк әз тү, сәнh̄әт әз тү,
Гәјрәт хостә милләт әз тү,
Ә нијјәтсүз чү мигуји.

ВАСАЛ МӘНҮМ

Дог-дәрә бисдә бәзәк,
Гуфдики: Васал мәнүм!
Пар зә омо парусдәк,
Гуфдики: Васал мәнүм!

Мәнг әз ḫәсму товуш до,
Булудһо лов-тов бисдо.
Һикәрә ә сәс офдо,
Гуфдики: Васал мәнүм!

Кијовһо дураз бири,
Духдәрһо лалә чири,
Ә әсмә јә гүл дәри,
Гуфдики: Васал мәнүм!

ПӘЛПӘЛӘК

Нә вирих поj, пәлпәләк,
Бијо ә гулһо дәниш.
Гәнәт зә у рәнкбәрәк,
Омо ә сәр јә гул нүшд.

Хосдум гурум урә мә,
Нә поисд зә пар зә рафд.
Һәшданки әз гәд дәсмә,
Ә һәсму јә гүл варафд.

ҺУСЕЈН АРИФ
(1924-1993)

Вәдилүјә шоһир Азәрбајчон Һусејн Ариф әз мүһбәт бәһс сохдә гүзәл-гүзәл шәјрһо, чәнд-чәнд поемаһо нувүсди. У ә Газах әз дәдәј бири. 1941-1945-мүн сала ә дәḫвоји ә дәс түфәнк вәгүрдә ә сәр душмәнһо рафди. Ә нувүсдә шәјрһој хүшдә чәһ̄әмәтә әри дәḫво рафдә һорој зәри. Шоһир әз товун халг шаири Сәмәд Вурғун “Ә рәһ̄” нумлу јә пјесиш нувүсди. У әз чү нувүсдә нувүсүгү һәмишә зәһ̄мәткеш инсонһорә ә јор овурди. Уһорә әз зүндәгунүји сүһ̄бәт вокунди. Азәрбајчонә сәрү ә ḫәсму вохурдә дағһојү, борлу-бәһәрлү боғһојү сәвзәјә вишәһојү вә сәрин-сәрин билогһојү шоһирә илһ̄ом дори.

Халг шоһири Һусејн Арифә әри мәḫни нувүсдә амбара шәјрһојү һисди. У ә 1993-мүн сал ә Боку мәнәḫо бири.

БИЛОГ

Ә гирог рәһ̄ јә билог,
Әз ови һәммә хурдә.
Јә тарафи дорһоји,
Шәв-руз әдәтә рихдә.

Һәр руз гиноғһој әну,
Чәнд нәфәр инсон бирә.
“Кини тү, әзчәји тү” -
Әз һич кәс нәс пүрсүрә.

Әри һәммә ḫәзизи,
Әри һәммә нугбәри.
Тәбиәт ән дирәгор, -
Билог ән хурдәгори.

ДҮЛ ГУФДИРӘ ЗИҺИС ҺӘЛӘ

Сәјрчинүм, сәјрмәрә
Нә овурдәм ә сәр һәлә.
Гүл вокундә диләкһојмә
Нә винири кәдәр һәлә.

Гәшдүм диһ-диһ, шәһәр-шәһәр,
Ә дог сохдум шәвә сәһәр,
Фикирһојмә овурд бәһәр,
Ә сүрхә гуш бәнзәр һәлә.

Салһорә ә фәләк дорәм,
Шәјр нүвүсдәм, сазиш зәрәм.
Һүмүр гуфди: - Мә пир бирәм,
Дүл гуфди: - Сәр нә бәр һәлә.

ГАБИЛ
(1926-2007)

Халг шоһири Габил Имамвердијев 1926-мүн сал ә шәһәр Боку әз дәдәј бири. Әз човони әри шәјр нүвүсдә сәр гүрди. Чәнд-чәнд шәјрһоји ә гозит вә журналһо вәдирәмори. Әз дәһво бәгдә Габилә "Сталинграда шәјрһоји" китоби руј ушүг винири. Урә "Меһпара" поемајиш һисди. Әнчәг Габилә ән кәлә вә гимәтлү поемаји әз товун бузургә Нәсими нүвүсдиһо "Нәсими" поемајини. Шоһир ә сәр әни поема чәнд салһо зәһмәт кәшири. "Нәсими" Габилә амбар мәшһур сохди, һүмүр хишдәрә әхир салһоји у дијәш әз дү-јәки гүзәл шәјрһо нүвүсди.

Габил 2007-мүн сал мәнәһо бири.

АНАР

Нүвүсдәгор амбари,
Амбар,
Мәш һисдүм,
Үзкәш һисди.
Тәһно әри милләтмә
Нүвүсдәгор нисд Анар!
Күрди һүмүр хүшдәрә
Ә зәвәри ју гәрор.
Мәһрибони, һәзизи,
Әрковуни јә кәмиш.
Әз хүшдә нәразини,
Һәр вәхт, һәр зомон һәмиш.
Һисди бәбә-дәдәјә

Ә дүли мүhбәти.
Әз хәлг илhом вәгүрдә
Вәтәни гуҹ-гувоти.
Синәји јаралүни,
Һәр зомон нәс бирә шор.
Әз бүзүркә Мирзәhо,[1]
Анар мунди јодикор.
Урә хуно ворис бу,
Чү бу бүтүн Анарhо.
Урә хуно холис бу,
Чү бу бүтүн Анарhо.

1. Мирзә - Мирзә Ҹәлил Мәммәдгулузадә, нүвүсдәгор.

ДӘДӘЈМӘРӘ ХУНИ...

(Новелла)

Әри hүзәт дәдәјмә Сугра

Мәлhәмәји... Чүл дүhүмүн сала писә вәхдини,
Хәлгә шори-никији hисд, һүмүр сохдә чәтини.
Ә сифәтhо гүссә hисди, ә ләвhо нисд јә хәндә,
Әз дәс, әз поj шәнди томом гиснәји ҹәмәhәтә.
Буј ән хүрәк, дод ән хурдә нисд дијә ә јә чигә,
Зулум дәвhо, дәрд-гәм дәвһо хирд сохди кәмәр хәлгә.
Буј дәрмуhо, буј ән хунhо hәр тарафа вәгүрди,
Һәсмуhој ән Бокумәрә кәнә булуд дәгүрди.
Јаралүhо вогон-вогон әдәнбу hәј оморә,
Ундә hәлә чү зомон бу?
Мәлһәм нәбу дәрдhорә.

* * *

Јә руз әз дәрс оморәнкә,
Ә хунә чү винирүм?
Ә сәр сүфрә хурдә-бәрдә, чәнд-чәнд дәhәмhо дирүм.
Сипирә нун галбас, сүзмә, таза пәниј ән hоланд;
Офдо нәјов таза кура, ригон кәрә, јә кәм гәнд.
Гушд говиш, бу мирәббош бу, чү хосдикә инҹо бу.
Хәндә-хәндә дәдәј гуфди:
-Әҹә мундәј, нүш нун ху.
Ә сәр сүфрә дәниширүм фикир, хәјол бәрд мәрә,
Гејрәт hисси хурд дулмәрә. Пүрсирүм ки:
- Ој дәдәјмә, әзҹә түрә и чиhо?
Гу ә коми хунәhо hисд hәјтәр хурдә-бәрдәhо?
Дәдәј әмә гуфди: - Бала, гурбу гәрдом мә түрә,
Нүш рәhәт ху нунтүрә.
Нәрәhәт нә бош бијо.

Худо рузи фирсори дан, һәм тәмизи, һәм ћолол,
Јәки ә буј әни дәниш, чү пүрсирә гиришмол.
Дүлсүз хурдум мә нунмәрә. Нәћ, нә хурдум фубәрдүм,
Дијә јә гоф нә пүрсирүм, дијә нә мә сәр бәрдүм.

* * *

Јәкәм гирощд әзи сүһбәт...
Кәнә јә руз дүрүм мә,
Ә кин сүфрә нүшдү мәрә гүзәт сохдә дәдәјмә.
И бој мүһкәм појһојмәрә мә ә хори додорум,
Хурузләнмиш бирә-бирә ә сәр дәдој оморум:
- Әзчә, әзки һисдорәни и зәһримор чиһорә?
Дирүм бирдән чон дәдәјмә рихүнд ћәрсһој чумһорә.
Јә дәдәјә ә ћәшгировоз ә рујмә зә јә шиллә,
Гуфди:
- Нә гу әји чиһо бијо зәһримор, бала!
Јаралүјә әскәрһорә хунмә сад шофо дорә.
Әји рузһо рафданинүм,
Јәбојкәш һорој зәрәт...
И сүфрә, и хурдә-бәрдә әвәз ән хунмәни дан,
Ој дәдәји мүрдә бала, бура шор гәшд һәр зомон.

* * *

Ә појпоју офдорум зу,
Аташ вәгүрд сухд дүлмә:
-Әдәј һәјтәр оморәки,
Хурдәнүм хунтүрә мә.
Һәјтәр сүфрә вокудикә әји хунә јәбојкәш,
Сәр вәгүрдә рафданинүм, дијә мәрә тү нә гәщд.

ФАМИЛ МЕЋДИ
(1934-2003)

Фамил Меһди ә Гарабаг әз дәдәј бири. Чәнд-чәнд китобһорә сәһибини. Ә шәјрһоји һәм әз Гарабағ, һәмиш Азәрбајчонә әз үзкә шәһәр вә диһоји гоф вокундә оморә. Урә амбара поемаһојиш һисди. Иму әји антолокија Фамил Меһдирә сә шәјрирә әдәј дорәним: "Мә", "Јә гушлә" вә "Данусдагор нисти". И шәјрһорә шоһир ә кәлә һәвәсәвоз ә гәләм вәгүрди.

Фамил Меһди 2003-мүн сал ә Боку говрә бири.

МӘ

Һозор һово зәрәт ә тар ән дүлмә,
Һүломә нә амбар, нә кәминүм мә.
Дирә дү-јәкирә ә хәјол мәћо,
Хәлгә һәм шорији, һәм гәминүм мә.

Дәдәј Гарабогә, Милә, Мугана
Сухит ә сәвгији мәрдү-мәрданә,
Ә рәћи чун дорә Азәрбачонә,
Хујгирә Күрүнүм, Аразүнүм мә.

Шин тү "Чаһаркаһ"а, шин тү "Гатар"а,
Уһо вор дүлһоји әдәј һәз дорә,
Әләскәр саз зәнү, Гурбаниш тара,
Чаббара, Сејидә авазүнүм мә.

Һисди ә дог рихдә вәрфәш торихи,
Ә дүл иһтиборә, ћәшгәш торихи,
Гәдим Гобустана ә чәнд-чәнд сәнги
Нүвүсдә оморә јә јозинүм мә.

Фамилүм һәмишә дүл әдәј сухдә,
Ә, гүзәл чанәнһо чон гурбу сохдә,
Әји рәһ̄ һәм шори, һәм гүссә хурдә,
Дијә нә гүјитки тамарзүнүм мә.

ЈӘ ГУШЛӘ

- Бијо ој мүштәри, гәфәсә һисди,
Һәм рачи, һәм хуби, һәм таза һисди.
Ә базар ән Бојил јә мәрд әдәрә,
Гәфәсәј хүшдәрә һәј тәриф дорә.
Гуфтирә: - дәнишит, дәриш муһкәми
Әкәр топ вохурдгә нибу јә гәми.
Нүшдә фикир сохдә, фикир сохдәнүм
И кор чүтар кори, нәс данүсдәнүм.
Мәкәр гәфәсәрә рачи һисдими?
Һич имбу уһорә хуби, писими?
Гу, бәс түј әчәји, ој јозуг гушлә?
Зәбунә рузһојтү бәгдәји һәлә.
Һич вәхт хошбәхт нибу, һич вәхт нибу шор,
Ә гәд ән гәфәсә һүмүр сохдәгор.
Нәһ̄, түј јозуг нисди.
Мә нә мүрдәм ки,
Әји дүнһој нәһог нә оморәм ки
Һороj зән хурд сохум у гәфәсәрә,
Мә дәндү дәшәндә.
Бура пар зәрә,
Түј гәшд ә руј һәсму азад һәр зомон,
Чигәј говләјирә нүдү јә чү дан.
Сироји нә бири әз мәһни дүлмә,
Хун, хун пој сәстүрә гәнә шинүм мә.

Јә сәбәһ̄ дәсмәрә минүм ә сәр чум,
Пој, пој јә хоһишмә, тәвәгәјмә һисд,
Түј гәмсүз, кәдәрсүз, гүссәсүз зиһис.
Рәһ̄түрә бурригә чү вәхт вәрф, воруш
Ә сәр пәнчәрәјмә вогорд нүш, ој гуш!

ДАНУСДӘГОР НИСДИ

Һич нәсдәнут и залум,
Аранлүни, доглүни.
Ә кин ән гарабаглү,
Холис гарабаглүни.

Ә јон ән ләнкәранлү
Ју ләнкәранлү бирә.
Хәләф лазими урә
Әри ә сәр офдорә.

Коһ бәбәшү кәнчәлү,
Коһ дәдәшү гахлүни.
Јә газахлү винигә,
У сәһ̄әт газахлүни.

Јә кәјчајлү духдәр хосд,
Ә хунә доһво офдо.
Ә кин гоһүмһој ән зән,
У зу кәјчајлү бисдо.

Дәс мүдүм, һич нишурум
Пој гүјүм дану һәммә:
Әкәр јә бо гуфдикә,
- Азәрбајчонлүнүм мә.

ӘЛИ КӘРИМ

(1931-1969)

Әли Кәрим ә Ҟөјчај шәһәри әз дәдәј бири. У 10-мүн класса варасда бәгдә әри савад хүшдәрә зијод сохдә ә Москов рафда. Унчикә дүнја әдәбијоти институтурә варасди. Әли Кәримә "Дү сәвки", "Бокурә ворворииоји", "Дәдәј вә почтолијон" вә дијәш гүзәл шәјрһојү һисди.

"Шоһирә поемоһојрә ә һәрәј" Лермонтова әз Гафгаз сәфәри нүвүсдиһо "Сә һәсблү" поемаји амбар кәлә чикә гурдә Шоһирә "Пилләконһо" романиш һисди. У 1969-мүн сал ә Боку дунһој хүшдәрә дәкиш сохди. Әнчәг ә Ҟөјчај гәврә бири.

МӘҺНИҺОРӘ ЈУВОИ

Шәв офдорә...
Мәһниһо сусмиш бирә.
Кукмә Паша,
Кукмә Азәр гуфдирә:
Шәвһо әчә хисирәнүт мәһниһо?
Әчә бирә бәбә јувој ән уһо?
Гуфдирәнүм һәзизимә, ој Паша,
Гуфдирәнүм һәзизимә, ој Азәр,
Шәв бирәки ә дүл ишму хисирә
Ју мәһниһо тә сәбәһи, тә сәһәр.
Јә кәм бәгдә Паша һәзиз хәләфмә,
Јә кәм бәгдә Азәр һәзиз хәләфмә,
Хисирәнүт, шор сохдәнүт дүлмәрә,
Ә сәр синә дәс хүшдәрә вәнорә.

ЧИНОР ВӘ ДОР ӘНОР

Пор кощдәт и чинорә,
Дәниш чү кәлә бири.
Ә сәјүм хундәгорә,
Ә синифи расири.

Ә сәјүмүн гирошди.
Һәммә гуфдирә чинор.
Ә дүјүм синиф мунди,
Әнчәг һәлә дор әнор.

ДҮ СӘВКИ

Рачә духдәр, соф ови тү,
Нә хәјоли, нә хови тү.
Ә сәвкитү дү дүл сухдә,
Човон кукһо түрә хосдә.
Мә хосдәнүм, ој гүл, түрә
Сухдә-сухдә, гәбәр бирә,
Јә дамчилә ов воисдә,
Ләвә хуно.
Әнчәг түрә сәвмиш сохдә,
У чарзәни зәрә нүщдә
Әз сәр кобоб ов пис нибу гуфдирәгор,
Биитибор
Јә ошугә, јорә хуно.
Гоф сох шиним пој сәстүрә,
Бијо нә бур нәфәстүрә.

Мә ки түрә воисдәнүм
Әз дүл, әз чун һәј хосдәнүм,
Әз Боку, һәм әз Дашкәсән,
Хушбуј, гүллү әз јә чәмән,
Оморә јә сәсә хуно.
Дан у түрә сәвмиш сохдә
Ә күнчләј јә күһнә хунә
Мундә сәкунәтә хуно.
И мә, и у, ој сәвкимә,
Бијо јә гоф расун әмә.
Әнчәг хуб, хуб тү фикир ди
Вәгир сох и мүһбәтә.
Дијә үзкә јә гофмә нисд,
Нүгтә, нүгтә, јә чәнд нүгтә.

МӘМӘД АРАЗ
(1933-2004)

Ә Азәрбајчон әдәбијоти чикәј Мәммәд Араз ә руј һәсму һисдиһо астараһорә хуно үшүглүни. Шоһир гәдим Нахчывонә ә хоријү ә дүнһој чум вәкәнди. Ә човонә вәхтһој хушдә ә Боку омори, инчо хунди. Ә нүвүсдә шәјрһој хүшдәрәвоз хүшдәрә јовош-јовош ә хундәгорһо шинохунди. Урә зәћмәт кәширә одомиһорә әз зиндәгунуји, Азәрбајчонә әз софолү чикәһоји, әз товун Ҝәј-кәл, Шоһ доги вә дијәш нүвүсдә шәјрһоји инсонә һәз дорә. Мәммәд Араза лирикәјрә гуч-гувоти урә ә гәләм вәгүрдә ә гафијәһоји, ә тәшбеһһоји, ә рәдифһоји, әјә гофовоз, ә садә зуһун дәдәји нүвүсдә ә гофһоји вә ов билогә хуно тәмиз ә нәфәси дәри.

Шоһирә "Ҝәј-кәл", "Дүнјо ән мә, дүнјо ән тү, дүнјо ән јәкијиш нист", "Ә залум" вә дијәш шәјрһоји гуфдирәнимһо гофһорә әријү мисал мидов бирә.

ҜӨЈ-ҜӨЛ

Јә руз рәћмә офдо оморум инчо,
Сәри думонлү бу, думони Ҝәј-кәл.
Ә тәћно гојәһо, ә лол вишәһо
Ә үшүглү шәвһо һәјрони Ҝәј-кәл.

Јә сәбәћ дүрүм ки, чуми ховлүни,
Дүли шор хисири, јә кәм ћоллүни,
Вомундә чәјрони, хов-хәјоллүни,
Сәнг шәндүм әз гәд хов вәхүшд чон Ҝәј-кәл.

Синəјрə гаjүгһо бəр-бəзəк дорə,
Ə рачи мигүров мугум Хəзəрə,
Ə јојлог фирсори Хəзəр духдəрə,
Јə назлү-гəмзəлү чонəни Кəј-кəл.

Чəсдə ворвориһо рихд хəзəлһорə,
Ə гəд коврə читһош зəрдə гүлһорə.
Коһ гирисд, коһ хəндүст шор сох дүлһорə,
Гујкə дүли назик инсони Кəј-кəл.

САЛАМАТ БОШ

Дијə нə оморум бəлкə инчикə,
Думон саламат бош, дог саламат бош!
Булутһо əз чумһо һəрс рихдə гујгə,
Бустон саламат бош, бог саламат бош!

Тарланһо пар зəрə əдəрə рафдə,
Нəргүзһо ə чəмəн зəрд бисто офдо,
Јə гүзəл ə дəсмə јə дəстə гүл до,
Чəјрон саламат бош, ох саламат бош!

Инчо софəлүни һəр тараф, һəр јон
Бисдорум ə чəмəн, ə гүлһо һəјрон,
Мидору нуммəрə хəлг əји дəврон,
Дəврон саламат бош, хəлг саламат бош!

Догһорə пəлəнги, һəм шири түни,
Шоһирə нəгмəји, шəјри түни.
Вори, бəрəкəти, һəр хəјри түни,
Чупон саламат бош, сог-саламат бош!

А ЗАЛУМ

Нəс шунохдə гоһум чүни, јод чүни
Јод дусдтүни, дусдиш дүшмəн, а залум!
Ə дүлмə һисд јə офтоһə аташи,
Күр хушг имбу офдогə дан, а залум!

Догиш нитов ə ју гүссə тоб дорə,
Дүшмəнигə вəги хəнчəр күш мəрə,
Дəрјоһ гəмə рəһə сохдəј ə сəрмə,
Əји кортү шори јомон, а залум!

Зуһун нисди гоф сохдəгор чумтүни,
Ју јə хəнчəр, јə мил нисди бəс чүни?
Коһ күщдəни, коһиш зүндə сохдəни,
Чоллоди тү, гујгə инсон, а залум?

АЛЛАҺВЕРДИ ТАҒЫЗАДӘ
(1932-2000)

Аллаһверди Тағызадә Чулфа шәһәрирә ә Јајчы кәнди әз дәдәј бири. Ә Кәнчә вә Боку шәһәри ә институт хунди. Һәлә әз човани шәјрһо нувусди. Урә чәнд-чәнд гиметлу шәјр китобһоју һисди. Әји шәјрһо Азәрбајчанә бәрәкәтлујә хориһојурә рачији, зәһмәт кәширә одомиһојурә әз гурдә корһоју гоф вокундә оморә. Һәмиш ә бәһзи шәјрһоиш тамаһкори, муфтәхори, нанкори тәнгид бирә.

Аллаһверди Тағызадә 2000-мун сал ә Боку шәһәри дунјој хушдәрә дәкиш сохди.

ТӘХТӘ ГОБ
(Хәлг мәсәли)

Һәјтәр гуфдирәнут: Јә вәхд, јә зомон
Гәјрәтлу, нәмуслу јә пирә мәрд бу.
Гәм-гуссә кәшигәш һәрдән ју инсон,
Кујкә винирәки дулшор бирәнбу.

Вәхд᾽омо, пир бисдо, әз гувот офдо,
Әсәрју чум нә но нә һәрус, нә кук.
Сугдә хәләф әну нәмәрд вәдирәмо,
Ә гәд хәлг әз һурмәт офдо ју јәзуг.

Ә хунә бисдогәш нугә гошугһо,
Нәхушлу булмәһо, амбар гоб-гичог,

Ә гәд ән тәхтә гоб, ә рузи јә бо,
Уһо хурдә мидо ју пирә әнчәг.

Дунјоһ торик бисдә ә чум мәрд јә руз,
Дули гуссәли рафд әз һулом јозуг.
Хурдә тәхтә гобә офд овурд һәрус,
Зури әз пәһники шәнд ә зибиллуг.

Ә пишој кәрк-вәчә дәниши нәвә,
Кәшд амбар чигәрә, гәшд зирзәмирә.
Офд әз јә зибиллуг овурд ә хунә,
Гоб әну дәрдлурә, гоб әну пирә.

Һәрус ә кук хушдә гуфди: - Ој нәдан,
Мурди кәләбәбә чу сохдә ирә?
Һәјил хәбәр вәгурд: - Пир бирә зомон,
Ә чу хурәк мидим бәс бәбәјмурә?

ИХТИЛОТ ДӘДӘЈ-БАЛА

- Ичазә ди, дәдәј, мәрә
Әри вози сохдә бурам!
- Чумһојтурә гурбу гәрдом,
Мошин пури кучә томом.
- Бәлкә, бәлкә рази боши,
Појум јә кәм ә сәр ән тин.
- Нә дирәјми, ој гузумә,
Јә гуји һисд унчо дәрун.
- Хуб, пој гәрдум ә гәд ән парк,
Мә гулһорә сохум сәјр.

- Ә парк түрә митәрсүнү,
Ој балајмә, пијон, чибгир.
- Ә гирог ән дәрјоһ бурам,
Шинүм сәсј-күј ләпәрһорә.
- Нәһ, нәһ, гүлмә, унчо рихдә
Һәммә бүтүн зәһәрһорә.
- Бијил дәдәј, бијил мәрә
Ә зир офто әри гәщдә!
- И дијәш пис. Дәрд-бәлаи
Шәхинәһо, мәкәр нәсда?
- Гу һисдими тәрссүз чигә,
Әри кәщдә унчо бурам?
- Рәһәт бирә чигәһорә
Әз дәс дори чухдән һүлом.

ТОФИГ МАҺМУД
(1931-1996)

Тофиг Маһмуд әри кәләһо вә әри һәјилһо чәнд-чәнд китобһо нүвүсди. Һәзизә хундәгорһо урә хуб шинохдәнүт. Јә вәхтһо ү ә "Ковтәр" ("Көјәрчин") журнали кор сохди, бәгдәһо урә редактори бири. Ә журнал хүщдә әри һәзизә һәјилһојму әз дүјәки гүзәл-гүзәл шәјрһо, һекајәһо раһә сохди. Шоһир әз чү нүвүсдә нүвүсүгү хосдәнбу ки, рузбәруз буј шәндә балаһојму дургу гоф сохдә чүни нәдану, әри кәләһо һурмәт вә хотур минү. Дәрсһој хущдәрә хуб хуну. Тофиг Маһмуда һәјтәр руһлу шәјрһоју амбари. У 1996-мүн сал ә Боку шәһәри мәнәһо бири.

ЗӘРИФӘ

Ә сәр рәһ јә духдәр һисд,
Гујкә урә һалу нисд.
Һил додорәт һәјилһо,
Ә вәрф вәнгәсдәт уһо,
Нә гирис Зәрифәчан,
Бијо нә кәш һәјочон,
Ә руз зүмүсдү һич кәс.
Әз вози никәшү дәс,
Дан ки, вәрф рихдә зомон
Зарафат сохдә инсон.

БӘХТИЈАР ВАҺАБЗАДӘ
(1925)

Халг шоһири Бәхтијар Ваһабзадә 1925-мүн сал ә Шәки шәһәри ђәсүл омори. 1941-1945-мүн салһо ә дәђво иштирок сохди. Әз човони әри шәјр нүвүсдә сәр гүрди. Ә вәхт дәђво әз һинәр икидһо гоф сохдә шәјрһорәвоз ә гозит вә журналһо лојиглү чикә гурди. Ә бәгдәјинә салһо амбар шәјро вә әз дү јәки гүзәл-гүзәл поемаһош нүвүсди.

Бәхтијар Ваһабзадә тәћно јә шоһир нәђ, һәмиш вәдлүјә јә драматурки. Хостә ә шоһири, хостәкәш ә драматуркијә урә чикәји кәләји. Азәрбајчан һүкумәти ә зәћмәт Б.Ваһабзадә кәлә гимәт дори. Урә "Азәрбајчан халг шоһири" фәхри нуми вә чәнд-чәнд орденһоји һисди.

ДҮНЈОРӘ

Сәр вәкәндә һәм чәтини, һәм һәсонт,
Әз шәђәтү, әз мәләки дүнјорә.
Одом фурухд ә јә гәндүм чәнәтә,
Ә тор офдо әз кәләки дүнјорә.

Дүл фирәһи, гоф азади гүзәли,
Нә зиһисдүм јә сәвдора нимәлит,
Јәсијовә әз әзоби варасит,
Бәгдә рихит әз әләји дүнјорә.

Әри истәк јә мәћ зәрә чүјүрүм,
Әзи тәпә, ә ју тәпә вирихдүм,
Әрчү тәрсүм әз кәфәнмә? Чү дирүм,
Әз гуфәрә, әз бәләки дүнјорә?

Еј Бәхтијар, вәхт ђүмүрә ћәл сохдә,
Мипусуну тә дәр гәбүр нә рафдә.
Мибәрү гул сохдә әз пәсәј хүшдә,
Сәхд гүрдикә әз әтәки дүнјорә.

ВАТАНА ХОКИ

Әз хәјол ширин,
Әз диләк гүзәл,
Ватана хоки...
Әз чунмә әзәл -
Ватана хоки.

Әз сидгә дәдәј,
Әз бала ђәзиз-
Ватана хоки.
Мә һичүм түсүз,
Ватана хоки.

Әз дүнјоһ пири,
Әз бала човон,
Әз мәсләк зәвәри,
Ватана хоки.
Һәмишә човон,
Ватана хоки.

АЗӘРБАЈЧОН

Азәрбајчон, түни мәрә,
Әји дүнјоһ вор-дәвләтмә.
Нум тү мәрә әз нуммәни,
Түсүз нибу һич гимәтмә.

Нәфәс иму бабәкһорә,
Сабирһорә нәфәсини.
Бәбәһорә мәһни бирә,
Појһојурә һәг сәсини.

Гул ән торих нәбирәјм һич,
Ди зиһисдәјм, һисдим сәбәһ.
Ә јә чигә нәс поисдә,
Һәр руз әдәј рафдәним рәһ.

Азәрбајчон мәрә һәшгмә,
Шәһвојмәни, дәдәјмәни.
Хок һәрдүјму дан јәкини,
Јә тикәјтү мәнүм јәһни.

БАЛАШ АЗӘРОҒЛУ
(1921)

Демократ шоһир Балаш Азәроғлурә шәјрһојү ә кәлә һәвәсәвоз хундә оморә. У әри шәјр нүвүсдә ә Ирон Азәрбајчони бирә салһо сәр гүрди. Әз дәһво бәгдә Балаш Азәроғлу ә Боку оморә. Ә дәстәј шоһирһој Азәрбајчони гәриш бирә. Гүзәл-гүзәл шәјрһо вә поемаһо нүвүсдә. Әји шәјрһорә амбартәкији әз вәтән һәсрәти, әз һәшг, мүһбәт гоф вәкундә оморә. Шаһир хүшдәрә дәһво (ингилоб) шоһири һороj зәрә.

Балаш Азәроғлу Азәрбајчонә хәлг шаһирини. Һүкумәт урә һәмиш чәнд-чәнд орден вә медалһош дори.

МӘРӘ

Саги, хумор-хумор нәдәниш һәј тү,
Чунмә әлов гүрдә әзи наз мәрә.
Әрчү гирмизини ә пәјлә мәјтү?
Данусдани нидү сипи һәз мәрә.

Унсүзиш мәстүм мә, һисд дәрјоһ гәммә,
Нәсда чүро бирә әз дәрд һүлом мә,
Пур сох гәдәһмәрә, бијор ди әмә,
Руһмәрә таза сох ди нәфәс мәрә.

Јәгин ки, һолмәрә туш данусдәни,
Мә нәс хурдәнбүрүм дусдһо хурдәки,
Омони әз сәрһәд гатар рафдаки,
Пур сох пәјләјмәрә әз Араз мәрә.

НӘРИМАН ҺӘСӘНЗАДӘ
(1931)

Имбурузунә Азәрбајҹон поезиәјүрә шоһир Нәриман Һәсәнзадәсүз нибу ә јор овурдә. XX садсалирә әз 50-мүн салһојү урә шәјрһојү ә гозит вә журналһо сәр гүрди әри вәдирәморә. Ә Азәрбајҹон драматуркијәјиш урә кәлә чикәји һисди. Шоһир "Атабәјһо", "Помпејә ә Гафгаз сәфәри", "Нәриман" вә дијәш пјесһојү һисди.

Нәриман Һәсәнзадә ә нүвүсдиһо шәјрһој вә поемаһој хүшдә Азәрбајҹон хәлгирә әз истәкһоји, әз ҹ̧әдот-әнәнәһоји, әз имбурузунә, сәбәҕинә зиндәгунуји сүҕбәт вокундә. Шоһир хостә ки, ҹовонһо ә ҹ̧әшг, мүһбәт хүшдә вәфолү бу, дәдәјһорә, бәбәһорә ҕүрмәти һәмишә зәвәр бу, әји ҹ̧үлом әз шори-ники бәгдә јә кор нәбу.

Шоһир әри ҹ̧әзизә балаһојму амбара шәјрһо нүвүсди. Урә ә гофһоји амбара мәҹ̧әниһо нүвүсдә омори. Нәриман Һәсәнзадә Азәрбајҹонә хәлг шоһирини, чәнд-чәнд үзкә бәхшһојиш һисди.

ГУРБУ ИМБОШУМ

Јор, гәнә чумһојмә ә чум тү мунди,
Ә хәндәјә лов тү гурбу имбошум.
Әкәр ки, расдигә мә әји расди,
Ховикә, ә ховтү гурбу имбошум.

Ә гоф, ә хәндәјтү нисди јә әвәз,
Овурди дүлмәрә ә ҹ̧әшг, ә ҕәвәс,
Вохурдә нәфәсмә әкәр ә нәфәс,
У зомон мә әтү гурбу имбошум.

Истәкту ә дүнјоһ пој бијов ә сәр,
Диләкту нә бошу һич вәхт сәнгәсәр,
И һүлом гүзәли зиһис тәвәсәр,
Ә рузтү, ә шәвтү гурбу имбошум.

МӘРӘ

Јојлог ән Дәлидог пој васал бошу,
Билогһо тар соху һәр сәһәр мәрә.
Фүрсит әз зәрдәгүл, әз кәкликоту,
Пој гәрдү бијофу, кују дәрмәрә.

Ҹәнәт Истисура гәдим нуми һисд,
Овһои дәрмуни хәбәр ән ки нисд.
Инҹигә Вургунә чәнд һәмдәми һисд,
Гирошдә әз дүлмә јә хәбәр мәрә.

Данки мәш ә дүнјоһ сорәгүм, сәсүм,
Әҹәкә зиһисдә јә дүлә вәссүм.
Әз хәлг јә таза гоф, јә мәсәл шинүм,
Нәбугә дүл нидү јә нәфәр мәрә.

Бијов пирә Шәмшир саз гүрдә ә дәс,
Ә ҹ̧әсәл Кәлбәҹәр нибу јә әвәз.
Кирорим әз тәнгә рәһһо ә сәр ҹ̧әсб,
Ә дүлмә јә ҹ̧әсб һисд, јә јәһәр мәрә.

ДҮНЈОҺӘ ӘН САКИТ ЧИГӘЈИ

Гәнә дивонә бу, дивонә дүлмә,
Нәсә дощдәнбу ә зомонә дүлмә.
Ә ђүлом ән сакит, ән дурә чигә,
Гулмәрә сәри бу әритү гујкә.

Гуфдири јә сәнглә кош имбисдорим,
Гуфдирүм сәнг әрчү гуш имбисдорим.
Ә ђәсмү мигәшдим нәфәс кәширә,
Дијә нивинирим руј ән хорирә.
Дуво мисохди тү минүк дәшәндә,
Јә кәм михисири ә сәр гул бәгдә.

Гүфдири ки, гушә мидәдүт зури,
Ә сәнг нивохурут сохдә бәдкори.
Гуфдирүм хуб нисди сәнг бисдоримкә,
Вәгүрдә ә бору мибофут бәлкә.

Сухдим әји истәк, әји ђәшгәвәз,
Поj диләк дүлһојму һәр вәхт бошу шор.
Бәдәни чухдән сәнг бирәгорһорә,
Ә гәди имуним сәнг нә бирәгор.
Һәлә ә мүһбәт бовор сохдәним,
Сухдә ә хәлг гәриш бирәним иму.
Ој худо, јә сәнг сох ә дувор муним,
Нәбукә гуш бошим варајм ә ђәсму.

МӘРӘ ТАРИХМӘ

Әдәј ә тарихи дәниширәнүм,
Ә гәдим китобһој кәлә Ромарә.
Әри мәрдә дустһо ђәрс рихундәнүм,
Омори рәфдикәш салһо әз һ̄әрә.

Уһорә нумирә дургу нүвүсдәт,
Кәлә Һередотә һәлә әз вәхти.
Инчо кәләһорә гофрә шинирәт,
Тарихчиһој дүнјо, чәнд-чәнд нум һисди.

Чәнд гәдәр шоһлүгһо, хунхур хонлүгһо,
Омәрәт вәгүрдәт хоруһојмурә.
"Дусти", "бәрабәри", "динч зиһисдәји",
Кујә бијост дорә уһо имурә.

Плутарх имурә "вәһши" гуфдири,
Помпејә сог дәси.
Вәтәнә ә рәһ̄и дәђво гүрдәгор,
"Һәјвун" нидов бирә худо нисдими?

Кәлә бәбәјмәрә јурди-јувоји,
Домунд ә зир појһој намәрд дүшмәнһо.
Гафгазлү вәһшини, Рома мәдәни,
Гүфдирә-гүфдирә гуј бирәт уһо.

Вор-дәвләт чәһ̄мәтә варчирүт-бәрдүт,
Лол-лол рихд овһоји Күрә, Араза.
Рома зомон-зомон әз дүл имуһој,
Бијо вогордуну гәрдһој Гафгаза.

ЈӘ ЧИ НӘС ХОСДӘГОРӘ ДУХДӘР

- Јә гүллү чуруб истон,
Тү эримә бәбәчон.
Дијә јә чү кәрәк нисд,
Истон әз дуку дәниш,
Јә түлкүлү китобиш.

Дијә јә чү кәрәк нисд.
Нәбу бијој ђәләмсүз,
Зонтсуз, савзә, гәләмсүз.
Нә вадаров әз јортү,
Шар вә пәпәх бијор тү,
Дијә јә чү кәрәк нисд.
- Үзкә чү истонум мә,
Ширин зуһун балајмә?
- Јә лентиш бијор, бәбә,
Јә чү кәрәк нисд дијә.

ФИКРӘТ САДЫГ
(1930)

Фикрәт Садыг XX-мун садсалирә ә 50-мун салһоји ә поезијә омори. Ә чавонә вәхтһој хүшдә у нүвүсдәгорһој Азәрбајчонә ә Кәнчә шәһәри һисдиһо идарәји омори-рафди. Бәгдәјүм салһо шәјрһој әну зу-зу ә гозит вә журналһо вәдирәмори. Гүзәл-гүзәл поемаһош нүвүсди. Фикрәт Садыг ђәзизә ђәјилһојмурәш әз јор нә вәдәшәнди.

Ишбурузунә Азәрбајчон әдәбијјотирә Фикрәт Садыгсүз нибу ә хәјол овурдә. Урә "Азәрбајчон халг шоһири" вә узкә бәхшәјишһојиш һисди.

Ә ЂҮМҮР КҮВӘНМИШ МӘБОШ

Әз әвәл ә ђүмүр күвәнмиш мәбош,
Ә омон бәнд бири, омон, ој омон!
Үлүм чум вә гошә ә ђәрәјини,
Ә хуби хуби сох, ә јомон јомон!

Әз јор нәвәдәшә бијо күктүрә,
Кәрәм чофо вини ә Әсли күрә.
Чиро сох әз астар гофә дузирә,
Нә бијор һич зомон ә кумон, кумон!

Ђүмүр сох ә дүнһој мәрди-мәрдонә,
Сухә ә атәш дүл дәрд бәшә-хуно.
Нә рих әчә омо вcovering
Догә дог гуфдирәт, думонә думон.

ДУХДӘР ГӘЛӘ

Ту тарихә сәнг әскәри -
Мәглуб сохдәј әсрһорә.
Јовош-јовош зәвәр бирәј,
Чуһо дирәј,
Духдәр гәлә!?
Пир нә сохди салһо турә,
Духдәр гала!

Дәс гәрдунди әту зомон,
Воруш куфди, вәрф додори.
Әту мурдә инсанһорә нәзәри һисд,
Духдәр гәлә.

Ә сәнгһојту бәјә зәри, тә имбуруз,
Јә кәм нәркуз,
Јә кәм лалә,
Әз һәр поиз јә кәм хәзәл,
Духдәр гәлә.

НУН

Ај сурхә сунбулмә, курун бош, зәрд бош,
Бијо зәмиһорә ту гузәллик ди.
Истәкһо пуч имбу нә бисдорикә,
Тусуз шори нисди, хушбәхтлик нисди.

Офтовә ушуги, хокә мојәји,
Булуда һ̦әрс чуми рихди әсәрту.
Әкәр нидурумкә чулә, чәмәнә,
Ә чум нибисдори һәјтәр зәвәр ту.

Кукту јә чуп сумәр бисдокәш чу гәм,
Ту әри руј хори јә дојәг һисди.
Һәмишә һ̦әзизи хунәһо гордош,
Дән-дән бош, тел-тел бош, әвәзту нисди.

ИЛЈАС ТАПДЫГ
(1934)

Балаһојмурә һ̦әзиз дусти Илјас Тапдыг вәдулујә шоһир һәјилһоју. Борлу-бәһәрлу Кәдәбәјә ә хорију әз дәдәј бири. Шоһир әри уһо чәнд-чәнд шәјрһо, поемаһо, нәгулһо нувусди. У хосдә ки, һ̦әјилһо әгуллу, савадлу, ә гоф дәниширәгор бу, дургу, һијлә чуни нәдану. Истәк шоһир уни ки, ә һ̦улом поj һәмишә шори-ники бу, јә һ̦әјилләрәш чуми, һ̦әрс нәвуну.

Илјас Тапдыга һәмишә әри кәләһо нувусдә шәјрһојиш һисди. Вәтән муһбәти, човонһорә сәвкији, уһорә зиндәгунуји шоһирә һәмишә руһ̦ дори. Хори Вәтәнә әз сафалу чикәһоју бәһс сохдә шәјрһоиш һисди.

Азәрбајчон һукумәти Илјас Тапдыга "Азәрбајчон халг шоһири" фәхри нумиш дори.

МУҺБӘТӘ

Дултурә ә сәнг додорә,
Ту сәнг мәсох муһбәтә.
Иму таза јәки бирәјм,
Вәгирлу сох муһбәтә.

Ә јоровоз гу-хәнд, ә јор,
Чуммә, дулмә бошу хумор,
Амбар имбу гуссә-губәр,
Нәди ту дог муһбәтә.

Дәниш ә дул, ә бујту ту,
Турә тәмиз һ̦әшг гувот ду.
Нәбил нәзник бијов әту,
Хиник, нәһог муһбәтә.

Нəхəнд біјо біч-біч, кəм-кəм,
Нəкүш мəрə дорə дəрд-гəм.
Михојуми күшү бəгəм,
Илјас чирог мүһбəтə.

БИРДƏН ДҮРҮМ...

Хəбəрмə нə бисдо һəминон кирощд,
Бирдəн дүрүм поиз ə ләђəj дəри.
Дүлмə јə дүлсүзə ə јор хүщдə дощд,
Бирдəн дүрүм поиз ə ләђəj дəри.

Нимуну, oj гүлмə, oh ə руј хори,
Ђəсрəтə əз дəси нəдүрүм шори,
Бəлкə хəзəл бошум рүхүм һəj зүри,
Бирдəн дүрүм поиз ə ләђəj дəри.

Ђəрдүмурə јəки нисди гувоти,
Вəдирəмо јə гофмəрə гəлəти,
Илјас, омо əз пəђники, хəлвəти,
Бирдəн дүрүм поиз ə ләђəj дəри.

ЧОР ЂƏРМƏЂ

Чор ђəрмəђ ə дəрə хосдəнбу хүсү,
Ширин хов хүщдəрə пуч соху дузи.
Кур гуфди: - Ə дүрһо чүникə һисди,
Кар гуфди сəс-күј һисд, корһо хуб нисди.

Јəкиjи ђəрмəђһо фəһм сохд рəђə,
Гуфди ки, вəкəндим дијə сəбəђə.

Бирə нə бирəјмə јə шəјимə һисд,
Гулдурһо имбəрүт чү сохим гујит?
Лəнк вəгүрд əз хори чомаг хүщдəрə,
Виники киникə əдəj оморə,
Гуфди: - Нə дəрд кəшим, нə јə һəрс рихим,
Нə појим инчикə бијојт вирихим.

МУРИ

Гуншимə јə күк,
Мури до мəрə.
Ə гəд əн хоки,
Кощдум мə урə.

Зу, зу лəкһорə,
Богбон овиш до.
Күк шəндə уһо,
Лап амбар бисдо.
Сипирə гүлһо,
Вокунд муриһо.
Дуллу бисдорүт
Əз салхум уһо.

Дəниш јə күкə,
Тү ə һүнəри,
Бүтүн богчə-баг,
Дə ə гəд мури.

ФИКРӘТ ГОЧА
(1935)

Шоhир Фикрәт Гоча ә Ҝөјчај шәhәри әз дәдәј бири. У 10-мүн класса варасда бәгдә савад хущдәрә әри зијод сохдә ә Боку омори. Инчо у әз дү-јәки гүзәл-гүзәл шәјрhо, поjемаhо нүвүсди. Истәр ә шәјрhој хүщдә, хосдәнигәш ә поемаhој хүщдә у инсонhорә әз зиндәгунуји гоф вокундә, уhорә әз ḩәшг, мүhбәти сүhбәт сохдә. Јә шоhирә хуно урә рүшвәт вәгурдәгорhо, дүрүјә одомиhо, ḩәрә гәриш сохдә инсонhо амбар ә фикир хәјалл бәрдә. Поезијәј шоhир hәр тарафлу вә инсонә әри фикир сохдә, әри сәбәhинә руз дәниширә hорој зәрә.

Фикрәт Гоча Азәрбајчонә халг шоhирини. Ә гофhој әну амбара мәḩәниhо нүвүсдә омори.

ӘЈ КӘЛӘ ХУДО

Ә човони әгүл бисдо әрхәјмә,
Кош кумәксүз нә муном мә ә пири.
Худо, нә бәр әгүлмәрә тү әз сәр,
Кәј ки, урә әри бәрдә омори,
Әвәл бијо и чун мәрә вәки бәр.

НИБУ

Еh, hәјтәр хирмон нибу,
Һич hәјтәр зомон нибу.
Бори тәк-тәк вәдини,
Һәјтәр кәндүм дан нибу.
Хубhо тәк-тәhно мундәт,
Ингәдәр јомон нибу.
Худо әз гонмәз мигиров,
Намәрдә омон нибу.

ДӘРДЛҮ БИРӘГОРЬО

Сә хујкир нүщдәбу ә хујкирхонә;
Әhмәд бу, Мәммәд бу, Вәли бу јәкиш.
Ә дү-јекирәвоз уhо гоф сохдә
Ә јор овурдәнбу дәрд-гәм хүщдәрә.
- Тү ә кор дәниш,
Ә бүрү офдори чүтар hoj-hopoj.
Әдәј дү-јәкирә чәмаhәт күщдә,
Әдәј лов-тов бирә гүзәл күрпиhо.
Хүнәhо, кучәhо ә гәд аташ дә.
Ә зир пој, ә зир дәс мунди ḩәјилhо;
Дүнјоh хујкир бири чү сохдә уhо?
Нәсданүм нум иму әрчү хујкири?
Әрчү нум инчигәш хујкирхонәји?
Һәг нисди ә дүнјоh, ә hүлом јәḩни?
- Әзиму амбари уhо,
Лап амбар.
Амбарhо hәмишә hәглү бирәнүт.
Һәмиш худолу,
Имуш бирәним лүт...
- Чү сохим, пој hәрчү ән уhо бошу,
Мәш зурнә зәрәнүм ә гәд ән дүлмә.
- Чү хуб, hәзиз бирор, әз гәhр әнуhо
Ә дүлтү зурнә зән пој вәчәјүм мә.

НУМЛҮ ВӘ НУМСҮЗ ШӘЈРҺО

Әри академик Бәкир Нәбијев
(Ә зарафатирәвоз)

Амбар һилмлиһо һисд,
Бәкириш дүрданәји.
Ә дүнјоһ Бәкир амбар,
Агдамлү јә донәји.
Әји гәдимә шәһәр,
Хош әтирлү нанәји.
Дүлмә ә сәнгә ђүлом,
Һороји, јә ноләји.
Ә үлкә мишпәхәји,
Мәһрибони, кәләји.
Ә мәјду һәмишәлүг,
Һәр вәхт мәрд-мәрданәји.
Бәкир ђилмә шәђмини,
Фикрәтиш пәрванәји.

ҺИДАЈӘТ
(1944)

Шоһир вә драматург Һидајәт Оручов 1944-мүн сал Зәнкәзурә ә Маралзәми кәнди әз дәдәј бири. Јә вәхтһо ә Јереван кор сохди. Нүвүсдә шәјрһоју һәм унчорә, һәмиш Бокурә ә гозитһоју вәдирәмори. Һидајәт ә драматуркијәш һәвәс нүшү дори вә чәнд-чәнд пјесһоју ә театрһо рафди.

Һидајәт 1984-мүн сал әри зиһисдә ә Боки омори. Тәји имуһој шоһирә әз 20 зәвәр китоби ә хундәгопһорә ихтијори дорә омори. Әз уһо "Јә кәм гүзот сохит мәрә", "Мәрә һорој зәнит", "Әри сәбәћ амбар мунди", "Мә һәјтәр зиһисдәнүм", "Әдәј кәшдә" вә дијәш китобһорә нумүрә имбу кәширә.

Һидајәт Оручов һәмиш јә шәјр чарундәгорә хуно ә хундәгорһо таниши. Әз зуһун уруси ә Азәрбајчони чәнд-чәнд шоһирә шәјрһојүрә чәрунди. Зәћмәт шоһир ә нәзәр вәгүрдә урә "Әмәкдор инчәсәнәт ходими" фәхри нум вә чәнд-чәнд орден вә медалһо дорәт.

ҺИНӘР

Һәјил попуш вокунд, гуфди чү бугә,
Јә кәм чорчәнки рафд...
Ә сәр пој вәхүшд.
Дәдәј ә руј һово урә гучог зә,
Ә хори, ә ђәил дәниши хәндүсд.

Ә сәр руј офдо ју гәнә јә бојгәш,
Дәс хоки хүшдәрә зә ә руј хүшдә.
Һәшданки дик гүрдүт урә ә һово,
Әз офдорәј чигә данусд вәхүшдә.

Чәсарәтиш ини,
 Һинәриш ини,
Тү әји һәшгәвоз һүмүр сох зиһис.
Ә хок вохурдәки хүщдәнтү вәхиз,
Һәјтәр вәхүщдәрә јә һәјби нисд.

ӘРИ СӘБӘҺ АМБАР МУНДИ...

Ә јор бијор, шор сох мәрә имбуруз,
Әри бүтүн јараһојмә мәлһәм бош.
Ә рујмә хәнд јә јор бирә имбуруз,
Әри истәк, диләкһојмә илһом бош.
Әри сәбәһ амбар мунди...

Һәр дәгигә ә јор муни имбуруз,
Ә һәр чигә пој хәндә бу, миһид бу.
Шәјр гујим, мәһни хуним имбуруз,
Вәхтә әз вәхд гәрд вәгирим гәм нәбу,
Әри сәбәһ амбар мунди...

Курә бошу пој һовирһо ә кинмә,
Нә биһил тү әри сәбәһ јә корәш.
Бәлкә гүлмә, јә кәм бәгдә гиногмә,
Үлүм бисдо, әзи дүнјоһ рафдүм мәш.
Әри сәбәһ амбар мунди.

Ә СӘР ГОВРӘЈ НИЗАМИ

Инчо ворвориһо әз ју гуфдирә,
Әдәј мәһо, солһо сакит поисдә.
Гиног оморәки инчо шоһирһо,
Әз шоһири хүщдә гоф сохдә нәсда.

Дүлһо фикир сохдә әз нә мүрдәји,
Хәјолһо пар зәрә рафда ә һәсму.
Һәщдсад сал рәһ дәри, мәсафә дәри
Әз зомонәј иму, тә дәврон әну

Гәнә ә инчигә појмә офдори,
Әдәј һәј додорә, һәј куфдә дүлмә.
И бүзүрг шоһирә ә мәгбәрәји,
Кош јә гәрәулчи имбисдорум мә.

ГӘРИБИ

Јә дустмә әз дурһо зәнк сохд әримә,
Гуфди ки, чүтарзи пирә дәдәјмә.
Јәкиш әзи гәриб һисдумһо чикә,
Әри хокһој Вәтән шолум гу әзмә.

Чү вәхт ә руј һәсму дәниширикә,
Јә чүпүш нәмуну ә зир појһојтү.
Бијо ә чикәјмә һәр сәбәһ, һәр шәв,
У сијә хокһорә гәл ки, моч сох тү.

Зуһунсуз тәпәһош нәғмәји унчо,
Бура ә дог тараф тү сәр вәгүрдә.
Һәр пирә бәбәрә ә һүрмәтәвоз,
Кәрәки һәмишә дәсирә гүрдә.

Кәнә һүндүрими һүндүрә доґһо?
Нә рих чумһојтүрә ђәрсирә һәрдән.
Әз дурһо сухдәрә чү фојдоји һисд,
Гәдүр ән вәтәнә дан тү ә вәтән.

...Дүрүм у дустмәрә һәсрәтирә мә,
Әчәкә додорә јә дүл нәрәћәт.
Гәрибә дүлһорә әз пәнчәрәји,
Вәтән әз руј хори кәләји һәр вәхт.

СИЈӘ ПӘНЧӘК

Јә сијә пәнчәкмә һисд,
Зир гултуги лов бири.
Дијә амбар күһнәји,
Дирсәкһоиш түртүри.
Вәрф, воруш рихдә зомон,
Ки хосдәкә вәгүрдә.
Урә ә кәмәр хүшдә,
Әз хиники дәгүрдә.
Јәки нүшдә ә бүрү,
Дәгурдә сәр појһорә.
Јәкијиш бәгдә урә,
Ә чикәји нәс норә.
Әдәј гәһрмә оморә,
И корһорә дирәки.
Дәдәј мугу:
- Ој бала,
Тү эримә гу јәки.

И күћнә пәнчәк әрчү,
Ћәјтәр гимәтлү бири?
Ә сәр әну ингәдәр,
Әрчү әсир-јәсири?
Ахи, мә чүтар гујум,
Дәдәј, дәдәј,
Чон дәдәј!
Ә сәрту вәчарам мә,
Ђәзиз, мәһрибон дәдәј!
Әз таза палтарһојмә
Зијод хосдәнүм урә.
Чүнки ә јор овурдә
Гирошдә рузһојмәрә.
Ахи, мә чүтар гујум.

Ахи, мә чүтар гујум,
Ворвориһо чәсдәки.
У гүзәл, рачә јорә
Әри дирә рафдәки,
Сијә пәнчәк ә тәнмә
Чиһо, чиһо кәширәм.
Ә кәлә һәсрәтәвоз
Ә рәћи дәниширәм.
Ахи, мә чүтар гујум.

Ахи, мә чүтар гујум,
Оморәки вәрф јә кәм,
И сијә пәнчәкмәрә
Ә тән әну вокундәм.

Хостәм ки, нә ләрзү у,
Нәдану шәхтә чүни.
Фикир, хәјолмә мунди,
У духдәрә ә кини.
Ахи, мә чүтар гујум.

Салһо гүрощд әзу вәхт,
Зүмүстүһо омо рафт.
Васалһо поиз бисдо,
У гүзәл ђәзиз бисдо,
Мунд ә јормә мүһбәти.
Һәр назу, хосијјәти.
Ә јормә мунди јәкиш,
У түртүрә пәнчәкиш.
Ахи, мә чүтар гујум,
Ахи, мә чүтар гујум.

АББАС АБДУЛЛА
(1940)

Азәрбајчон шоһирһојүрә ђәрәји Аббас Абдулла лојиглү чикә гүрдә. Урә чәнд-чәнд китобһоју һисди. Әји китобһо шоһирә әз ду-јәки гүзәл шәјрһоји, поемаһои кура бири. Аббас Абдулла әз чү нүвүсдә нүвүсүгү у һәмишә хәлгә ә хәјол овурдә, ә ђулом һисдиһо гүзәлликһорә ә јор овурдә. Ә поезијәј шоһир инсонһорә кәширә зәћмәти ә јәкимүн чикә гүрдә. Шоһир воисдә ки, вәтәнә һүндүрә догһоји, вишәһоји, сәбәћ-сәбәћ хундә гушһоји инсонһорә ћәз дү, әз һәр чикә зәрә-вәчәсдә сәсһоју бијов.

Лирикәј Аббас Абдулла шоһирә һәр вәхт ә јор овурдәнини. Зәћмәт әнурә Азәрбајчон һүкүмәти лајүглү гимәт дори.

ӘХЧАЛУРӘ Ә ДИБИ

Әхчалурә ә диби,
Ә чән, ә думон дәниш.
Сәнг бирә сәрһорәвоз,
Ә хүщдән зомон дәниш.

Чунмәрә сухундәгор,
Тум сохдә чәгундәгор.
Ђәрс чумә рихундәгор,
Ә залум дәврон дәниш.

Гүл ән хокмә зәрд бири,
Дирәгорә дәрд бири.
Хурдәјмә зәһәр бири,
Дәрум ә туфон дәниш.

Сов бош рих шүшә дүлмә,
Гирис һәмишә дүлмә,
Гошһо бири ә бәхтмә,
Јә ох, јә комон дәниш.

Һ̦әрс чумһојмә никәрә,
Һич кәс нәсда дәрдмәрә,
Ә дәрд, гәммә шор бирә,
Ә надан инсон дәниш.

МИДАНУМИ

(Дүнјорә мәсүз шәһәрһоји)

И дүнјорә шәһәрһоји,
Михојуми мәрә дирә?
Гиног үшү бисторумкә,
Миданутми таныш мәрә?

Хунәһошү дәјог һ̦әсму,
Бадамһо гүл мивокуну,
Һ̦әрс рүхүндгә чумһојмә гу,
Ки мисоху әмә чорә?

Сәнг күрпүһо һәј чәнд-чәнди,
Ә руј һ̦әсму рәһ̄ вәкәнди.
Чум ән Тәбриз ә рәһ̄ мунди,
Руһ̄ мидуми бәхт дүлмәрә?

Әри зәрә дусдә гучог,
Вәкәндәји гүлмә һәр вәхт.
Ә сәр ән рәһ̄, ној, ој гучог,
Һәјтәр јә руз, митов бирә.

Кошкә бијов у зомонә,
Сад сәвинч дү у инсонә,
Ә дүјәки буровт гәнә,
Мивинүми Аббас урә?

СОҺРАБ ТАҺИР
(1926)

Соһраб Таһир ә Ирон Азәрбајчони әз дәдәј бири. 1941-1945-мүн салһорә әз дәђвоји бәгдә ә Боку шәһәри омори. И сәђәтиш әдәј инчо зиһисдә. Урә нүвүсдә шәјрһоји хундәгорһорә ә хоши оморә, чәнд-чәнд дүлһорә сәвинч дорә.

Соһраб Таһир гүзәлә лирик шәјрһорә, поемаһорә сәђиби-ни. И шәјрһо вә поемаһорә бәђзиһоји Ирон Азәрбајчонирә әз азадлуг ђәрәкоти гоф сохдә. Уһорә гәһрәмонһојурә ә халг шинохундә. Шоһирә һәмиш човонһорә әз ђәшги, әз мүһбәти, зәһмәткешә инсонһорә әз һинәри гоф сохдә шәјрһојуш һисди. Мә урә "Ә Новханини", "У зән әдәј тән шушдә" шәјрһуди. Мә урә "Ә Новханини", "У зән әдәј тән шушдә" шәјрһурә ә кәлә ђәшгәвоз ә зуһун иму чарундум. У Азәрбајчон хәлг шоһирини.

Ә НОВХАНИНИ

Савзә тәпәһорә рәђһои бурма,
Салхумһој ән шани һисд кума-кума,
Әнгурә сәлхуми,
Гиләји хурма.
Шанирә шәрбәти ә Новханини.

Дәрјоһ урә әзир појһоју дәри,
Гумһо ә јә рачә холи бәнзәри,
Дүлмәрә ђәшглү сохд ђәрүс-духдәри,
Дәрјоһә ләзәти ә Новханини.

Инчигә ђүрмәт һисд ә дусд, ә гиног,
Гүлһо јә офтои, лаләһо чирог.

Ој хонум,
Ој ђәрүс,
Кәш бурајм ә бог,
Инсонә ђүрмәти ә Новханини.

Кәшит әз ов гуји јә гоб дит мәрә,
И тәншур гүзәлһо сухунд дүлмәрә,
Пој сохум зирчуми мә јә духдәрә,
Гүзәлә гимәти ә Новханини.

Ә гәд гум нәдара зәђмәти, Таһир,
Әз бог гирор бура рәђәти, Таһир.
Һисди һәр чигәрә чәнәти, Таһир,
Бокурә чәнәти ә Новханини.

1. Шани-нум әнгур.

ЈӘ ЗӘН ӘДӘЈ ТӘН ШУШДӘ

Әдәј ә никәрә јә зән тән шушдә,
Һәшданки кутуми ә сәр сәнг нүшдә.
Дәрә үшүг пури,
Гүл-чичәк пури.
Дәрә ә гүл ухшәш јә ђәрүс бири,
Ә кин дог винирә урә ђәјилһо,
Әз ђәрәј булутһо чум зәрә офто.
Ә гәд ов ђәшгәвоз тов дорә сәнгһош,
Әдәј оһ кәширә әз дулһо догһош.
Һәшданки јә шори вокунди бәдән,
Ләпирһој хүшдәрә шәндә ә сәр зән.

Гүлһо ә ов дорә әдәј хәндәрә,
Булудһош фирсорә мочһој хүшдәрә.
Әз сәр дог ә ђәсму варафда тарлан,
Гујигә јә таза ов офдә тарлан.
Ју зәнә сипирә ковтәр данусдә,
Гуј сохдгә мидану вәгүрдә бәрдә.

АЈАЗ ВӘФАЛЫ (1937)

Шоһир Ајаз Вәфалурә чәнд-чәнд шәјр вә әз товун бүзүргә Фүзули нүвүсдә китобһоји һисди. У әз зәһмәт кәширә одомиһо, Азәрбајчонә әз гүзәл тәбиһәтү әз сәрү вәрфлү догһо нүвүсдә шәјрһојү амбари.

Ајаз Вәфалү һәмиш әри ђәјилһо гүзәл-гүзәл шәјрһо нүвүсди. Урә әји антолокијәјму әдәј "Салһорә гучи", "Ә зир појһојү", "Кәми јә руз вәсмә бирә" вә "Бовор нәсә сохдәнум" шәјрһојурә дорәним. Шоһирә "Әмәкдар инчәсәнәт ходими" нуми һисди.

САЛЬОРӘ ГУЧИ

Ә мә нишон дорут, ә мә бурмундут
Кәмәри гәт бирә јә пәһләвонә.
Муји вәрфә хуно сипи бирәбу,
Амбар пир сохдәбу урә зомонә.

Мәрдә јә вәхти бу ә дәндүнәвоз,
Тик мигүрд әз хори пуд-пуд сәнгһорә.
Ьәбирдән мидодә ә синәј хүшдә,
Әдәнбу кор әну хәлгә һәз дорә.

Ә дәс ән пәһләвон јә бор офдогә,
Ьәм чуни, һәм дули имбисдо рәһәт.
Ьовунә вәгүрдә кәмәрә хуно,
Ә кишдин хүшдә јә мәпучунд сәхт-сәхт.

Нидануст кәмәри гәт бирә чүни,
Һәмишә тик мигүрд ју сәр хүшдәрә.
Имуһој у рузһо ә јор хәлг мунди,
Салһо сәр вәгүрдә рафдә әдәрә.

Сад сал әз һүмүри гирошди дијә,
Дәниш тәбиһәтә ә гуч-гувоти.
Сәнгһо гәт нә сохдә кәмәр әнурә,
Гәнәтлүјә салһо сохди дүгәди.

ҺИППОКРАТА ШОҺВОИ

Руји амбар сипи рафди,
Әз бибофо һүлом јә вәхт.
Чәнд һозор сал әзи пишо,
Шоһво хунди Һиппократ:

Шоһво сохдәм: "Нәхушһорә шәфо дүм мә,
Чәнд гәдәр һисд гуч-гувотмә.
Ә шовһојмә, ә сәниһәтмә сәдиг бошум,
Әји дүнһој оһ нә кәшүм.

Ки зәһәр хосд мә чун мидүм, һүмүр мидүм
Јә дәмчиләш әзу нидүм.
Әз зиһисдә ки дәс вәгүрд хосдкә мүрдә,
Нәс һишдәнүм әзи һүлом әри рафдә.

Диләкһојмә ә аташ дүл сухдә-сухдә,
Һәј соф мибу.
Шоһво сохдәм: һәм сәниһәтмә, һәмиш нуммә
Әз тәмизиш пој тәмиз бу.

Шоһвомәрә нә гурдүмгә мә һәр зомон,
Рујмә, чуммә нә хәндо һич.
Јә руз мүрдә әзи һүлом мә рафдүмгә,
Нәшүмојмә јә рәһәти нә вино һич.

Саһиб бири о гоф хүшдә,
Хисири ју рәһәт-рәһәт.
Һәщданки сәс Һиппократа
Шинирәнум мә һәј сәһәт.

Гофиш һисди хостәји ән дүл,
Сад пәјвуним, бурим тәки.
Хуним шәһвој Һиппократа,
Ә дәс гәләм вәгурдәки.

Ә ЗИР ПОЈҺОЈЈУ

Дәдәјмурә гүлһо һәр вәхт пој мәскәни бу,
И бәхтәвәр ә мәтләб дүл расири гујит.
Мә мурдәки говрә сохит ә зир појһојју,
Сәр норә ә сәр занији хисири гујит.

КӘМИ ЈӘ РУЗ ВӘСМӘ БИРӘ

Севинч ширин зуһуни,
Шәвиш ширин хисирә.
Севинч јә гүл балаји,
Ә ховиш гүл винирә.

Пүрсирә ју һәмишә,
Вәхүщдәки әз гәд хов:

- Әчи бәбә? Ә кори?
- Ингәдәр бәгдә муров...
Ини бәбә, оj бала!
Биjо хубә рәћо гу.
Оморә тә ләһ̧әj дәр
Сог боши, - гуфдирә jу.

Чумhojи гәjгу пури,
Дәрди, гәми нәс бирә.
Мәрә jә сог бошиjи,
Кәми jә руз вәс бирә.

ШӘҺ̧ВО

Әдәj ә сәр jә гоф бәhс рафданбу
Бовор сохдогәр бу, нә сохдәгориш.
"Ә чун әни дәзгоh" гуфди jә уста,
Һәшданки нүвәhмә бисдо лап гәриш.

И чүтар шәһ̧во бу гуфдирә сәһ̧әт,
Шинирә нә омо дәһ̧волү сәсhо.
Чү кәлә шәһ̧во бу, чү бүзүрг шәhво
Нүшд әз hово хүшдә hоволү сәсhо.

Гәбәрлү дәсhорә, дәмүр диләки:
Шәһ̧во хунд jу әjи саф диләк хүшдә.
Урә ћәлолә нун дорәбу дәзгоh,
Ә hәлол нун хүшдә шәhво сохд уста.

БОВОР НӘС СОХДӘНҮМ

"Инсон чик шир хурди"

(Әз шинирәмhо мәсәләhо)

Шир ән дәдәj...
Чоj бирә у,
У ов бирә... Ширин бирә.
Гуфдирәнүт чик бирә у,
Нәс оморә бовор мәрә.

Ә ләһ̧әjмә томи мунди...
Нәсда и гоф әзки мунди.
Чик бирәкә чүтар бири
Дулмәрә hич нә сухунди.

Әз гәд синә оморә jу,
Һич зомон чик нитов бирә.
Ә дүл дәдәj гул зәрә jу,
Бәлкәш бәгдә вәдрәморә.

РАМИЗ РӨВШӘН
(1946)

Ә гәд шоһирһој Азәрбајчон Рамиз Рөвшәнә лајиглү чикәји һисди. Шоһирә әз имбурузунә рүзһорә дәрдү-сәрү, хуби-писији нүвүсдә шәјрһоју кәм нисди. Рамиз Рөвшән әз чү нүвүсдә нувусүгу хундәгорһорә дүлирә ә дәс вәгүрдә данусдә. Бәҹзән шоһир уһорә әз гули гүрдә Азәрбајчонә әз сәфалү вишәһојү, әз һүндүрә догһојү вә әз борлу-бәһәрлү богһојү гировундә.

Рамиз Рөвшәнә поезијәји инсонһорә һәмишә ә фикир, ә хәјол бәрдә.

ДӘДӘЈ

И зүмүстү омо гирощд,
И вәрфиш ћол бисдо, дәдәј.
Дүл ә рихдә овһорәвоз,
Ә гирисдә офдо, дәдәј.

Рүј бәхт чарусд рафт әзиму,
Ә дәс киһо мундим иму?
Әји дүнјо әз хущдәнму,
Дәрдһо кәлә омо, дәдәј.

Һәр тарафа офдов вәгүрд,
Сәр бәхтмәрә булуд дәгүрд.
Сәҹәтмәрә дүнјәми гүрд,
Нәһищд бијов пишо, дәдәј.

ДҮНЈО ӘМӘ ТОНИШ ОМО

Рафдүм ләпир појһојмә мунд,
Гоф нә сохдум, гофһојмә мунд.
Дәнишүрүм чуммә чарусд,
Дүнјо әмә тониш омо.

Дог, сәнг әни әмә тониш,
Һәминони әмә тониш.
Һәј һәрс рүхүнд чуммә, дәниш,
Дүнјо әмә тониш омо.

Дүјүмүн бој оморәмми?
Оморәмми, винирәмми?
Һүмүр сохдәм, сур бирәмми?
Дүнјо әмә тониш омо.

ИМУРӘ

Әширинә хов дәбирим,
Јә залум шовунд имурә.
Дәдәјһорә әз гучоги,
Әји дүнјо шәнд имурә.

Амбар кәщдим и рәћһорә,
Һәј шәв сохдим сәбәћһорә,
Әјә чикә сохдә кура,
Ә дәс вәчәвунд имурә.

Рәһ чүникә нәсданбирим,
Әз дүнјо рафдарә дирим,
Кош ә ҹүлом нијәморим,
Дәдәјһо фурмунд имурә.

ЈУСИФ ҺӘСӘНБӘЈ
(1932)

Јусиф Һәсәнбәј ә сафолүү Губә шәһәри әз дәдәј бири. Әз ҹәјили сәри вәрфлү вә булудлу Шоһ догирә әри дүлһо мәлһәм бирә һовоји шоһирә илһ̄ом дори. Нуми инсонһорә ә зуһуни, ә мәҹниһоји кәшдә шәһәрә мәјвәлү боғһојү, Гүдјалә сәслү-күјлү ләпәһоји, бијо-бијо гуфдирә јојлоғһорә сәрин билоғһојү һәмишә ә фикир-хәјол Јусиф бири. У ҹовонһорә әз ҹәшги, әз мүһбәти амбарә шәјрһош нүвүсди. Әји шәјрһо вәфа вә вәфасүзлүн гоф вокундә оморә.

Әри Јусиф Һәсәнбәј әз һәрчү зәвәр вәтән мүһбәтини. И мүһбәт урә шоһир сохди. Һәлбәт ки, вәтәнсүз шоһир әри ки, әри чү лазими. Әри әнуш Јусифә ән хүбә шәјрһоји әз товун Губә, әз товун Азәрбајҹон нүвүсдә омори. Поемаһој шоһирәш һәјәҹонсүз нәс бирә хундә.

ӘДӘЈ ВАСАЛ ОМИРӘ

Вәрф һәл бири чүлһо, дүзһо,
Савзәјә дун вокунди.
Ә дәрәһо әдәј рихдә,
Овһој әрхо чәнд вәхти.

Гушһо әдәј оморәнүт,
Лап әз дурә ҹикәһо.
Ә ҹәшгәвоз гәнәд зәрә,
Васал овурдә уһо.

Васал таза ҹүмүр дорә,
Вишәһорә, чүлһорә.
Сурхә әнкһо динҹ нәс һишдә,
Ләчәкһој ән гүлһорә.

МӘММӘД НАМАЗ
(1942)

Шоһир Мәммәд Намаз һәзизә һәјилһојмурә ән кәлә дусти вә һ̄әрмәһ̄ини. Урә әз товун балаһојму нүвүсдә чәнд-чәнд шәјр китобһоји һисди. Әјү шәјрһо шоһир әз чүкләһорә ҹүломи гоф вокундә, әз имбурузунә, әз сәбәһ̄инә ҹүломи гоф дәшәндә, ә ширин-ширин зуһунәвоз сүһбәт сохдә.

Мәммәд Намаз ҹәјилһорә психолокијәјрә хуб данусдә јә шоһири. У хостә ки, ҹәјилһо ә руһ̄ вәтән мүһбәти кәләрәвоз бу. Гүзәл-гүзәл ә истәкһорәвоз буј шәнү, бәбәрә-дәдәјә ә гофирәвоз нүшү, вәхүзү. Ә антолокија иму урә "Көнүлә шәјрһои" вә "Ә гәд дәсмә чүһо һисд" шәјрһојүрә әдәј дорәним.

КӨНҮЛӘ ШӘЈРҺОИ
(Јә бәхш)

Көнүл гүл сәвмиш сохдә,
Гүл дирәки
Хәндүсдә.
Көнүл дарафд ә гәд бог,
Гүлә буј сохд
Гуфди: - Ох!...
Әри васал, әри гүл
Шәјр нүвүсдә Көнүл.
Әдәс вәгүрд гәләмә,
Гәшд фикири ҹүломә.
Ди ки офто вәдирәмо,
Дүли ә илһом омо.
И шәјрә нүвүсд јү,
Шинит хунум әришму:

Сəhəр офто бирəки,
Офто мəрə дирəки,
Хушбуј гүлho вохурдə
Ə јəхəнмə, ə рујмə,
Јəкиш ə сијə мујмə.
Ə чүлho гүлho hисди,
Хундə бүлбүлho hисди.
Хəндүсдə гулə руји,
Һəр руз буј шəндə буји.
Ə чүл сəнгhош гүл кəнди,
Пəнчə-пəнчə вокунди.
Буј уhорə омори,
Əдəј бəрдə ворвори.
Һəрдəн ə сəр лалəhош,
Кəширə дəс хүшдəрə.
Дүлмə хосдə офто бу,
Ə синəјмə пар зəрə.

Ə ГƏД ДƏСМƏ ЧИҺО ҺИСД.

Ə гəд дəсhојмə дəниш,
Хуб дəниш, hисди чүhо?
Пар зəрə пəлпəлəкho,
Вокундə əдəј гүлho.

Əгəд дəсhојмə дəниш,
Хунəho hисд чəнд гəдəр.
Кəлə-кəлə чинорho,
Ə ḩəсму бəрди хəбəр.

Ə дəсhојмə вишə hисд,
Никəрəho амбари.
Сəри шəhли чүлho hисд,
Əдəј гул зəрə хори.

Дəсhојмəрə ə гəди,
Əри дустho шолум hисд.
Ə руј хори уhорə,
Бəрабəри, тоји нисд.

Дəсhојмəрə ə гəди,
Буј кəрмə нунho дəри.
Чəнд нотhорə мəḩнији,
Чəнд шəјрə нуми вəри.

МУСА ƏЛƏКБƏРЛИ
(1950)

Гүзəл шоhир Муса Əлəкбəрли əри həјилhо вə əри кəлəhо нүвүсдү чəнд-чəнд китобhорə сəhибини. Чəнд салhојү хундəгорhој Азəрбајчон нум əнурə хуб шинохдəнүт. Урə əз дү-јəки гүзəл шəјрhојүрə јəбо хундə сəhəт əзбəр гуфдирə бирə. Чүнки шəјрhорə зуhуни ə сəр гуфəрə лајла зəрə дəдəјhорə зуhунирə хүно мəђнолуни.Əји шəјрhо əз зəhмəт, əз хəјрхоhлуг, əз вəтəнə мүhбəти сүhбəт сохдə оморə. Муса хостə ки, ђəјилhо бəбə-дəдəјə ə гофи дəниширəгор, дурғу нə данусдəгор вə ə həр чү мараг нүшү дорогорə хуно кəлə бу. Шоhирə əз ђəшг, мүhбəт гоф сохдə шəјрhојиш кəм нисди.

Əри ђəјилhо нүвүсдиhо "Бəбə" шəјрирə əдəј ə анталокија дорəним.

БƏБƏ

Бəбə хунə вокундə,
Бəбə дор кошдəгори.
Ə гəд хуно, ə бүрү,
Ђəмишə hисди кори.

И гофə ə hикмəти,
Ə мəђноји фикир ди.
Дəс бəбə əчə вохурд,
Гүлə хуно буј мидү.

Чəнд əср əзи пушо,
Гуфдирəј Горгуд бəбə.
Ə зуhунhо офдори,
Ə həр гофи hисд лəпə.

Ђазүр бошим вəтəнə,
Ђəр зомон ə кор-бори.
Пој рузбəруз дураз бу,
Бəбəhорə ђүмүри.

Бијојт əз дул həмишə,
Ə həр корhо фикир дим.
Ə мəрдə нум бəбəhо,
Лојиглү инсон бошим.

ОКТАЈ РЗА
(1934)

Ә ђәрәј шоhирhoj Азәрбајчон Октај Рза тәчрүбәли шоhири, чәнд салhoји әри кәләhо вә әри ђәјилhо әдәј шәјрhо нүвүсдә. Ђәјилhорә hиломирә шоhир хуб данусдә. Имбу гуфдирә ки, Октај Рзара хостә әри кәләhо, хостәкәш әри ђәјилhо нүвүсдә шәјрhојурә хундәки мәђәллүм бирә ки, шоhир ә гәләм вәгурдә мөвзурә әвәл әз фикир хушдә кировундә, бәгдә ә гәләм вәгүрдә.

Әхир вәхтhо шоhир хәјли рубаиhош нүвүсди. Әји антолокијә урә дү шәјрүрә әдә дорәним.

ГӘЋРӘМОН ЧИНКИЗ

Гәhрәмон Чинкизи hисд,
Ђәзиз вәтән, имурә.
Гурошдә рәћhoj әну,
Ә јор дәшәндә урә.

Вәтән hopoj зәрәки,
Јә худо, гуфди әнчәг.
Апарата вәгүрдә,
Рафд ә дәђвој Гарабог.

Ә видио кәшири,
Омонсуз сәђәтhорә.
Дүнјо вини гуфдирә,
Гурбуhо дәhшәтhорә.

Фәләкәт зәмонәрә,
Ә видиокәшири.

Күшhәкүш Хочалүрә,
Ә зир атәши бири.

Әз чүн хүшдә гирошди,
Чинкиз Ћәзирә хуно.
Чәнд гәhрәман куки hисд,
Вәтәнә урә хуно.

САЛАТИН

И Вәтәнә мәрд, икид,
Духдәрини Салатин.
Сүрхә офтовә, мәнкә,
Хәhәрини Салатин.

Ә гүрүнә дәђвоhо,
Ә зир аташ бири у.
Гәләмә ә рәћ иму,
Јә руз гурбу дори у.

Рәћ рафдаки ә Туршсу,
Гүлле рихди ә сәри.
Шушарә, Кәлбәчәрә,
Дәрд, гәмирә кәшири.

Салатинә куки hисд,
Нуми Чејhун гуфдирә.
Вәхт мијов ки, халг иму,
Икид мигују урә.

Ә hopojү hoj дори,
Ћәр сәђәтә, hәр рузә.
У әдәтә hәр зомон,
Ә дул Вәтән зиhисдә.

ЗАҺИД ХӘЛИЛ
(1942)

Чәнд салһоју шоһир Заһид Хәлилә хундәгорһо хуб шинохдә. У һәм шәјр, һәмиш овсуниһо, романһо нүвүсдә. Чәнд-чәнд шәјр китабһоју вә романһоју ә ихтијор ḩәзизә ḩәјилһо дорә омори. Заһид Хәлил әз чү нүвүсдә нүвүсүгу у ḩәјилһорәвоз ә зуһун уһо ихтилот сохдә.

ДУРАЗӘ РӘҺ

-Дамчи әчә рафдәни?
- Әри ә билог рихдә.
Дамчиһо кура бисдо,
Јә билог бисдо бәгдә.

-Билог әчо рафдәни?
-Әри ә Күр расирә.
Уһо јә чун бисдорут,
Дү-јәкирә дәс дорә.

- Ә Күр әчә рафдәни?
- Ә богчә-бог, ә вишә.
Күр рихд ә хүшгә дүзһо,
Вокунд лалә, бәнәвшә.

- Ә дамчү, әз дурә рәһ,
Хош оморәј тү ә бог.
Имуһој әчә рафдә?
- Әју һүндүрә будог.

Урә кәјфи саз бисдо,
Будогә лап ә сәри.
Ә бәҺли чарусд бәгдә,
Сәрә гуз күрд о хори.

Ә хун, ә чун омо ју,
Варасд инчо рәҺ әну.

МӘММӘД ИСМАЈЫЛ
(1939)

Шоһир Мәммәд Исмајыла нуми ә Азәрбајчон әдәбијоти әз ХХ-мүн бүркә 50-мүн салһоји мәһлуми. Әз јәкүм нүвүсдә шәјрһоју вәди бисдо ки, у кәлә илһомә сәḩибини. Дузи и һәјтәриш бисдо. Урә әз дү-јәки гүзәл шәјр вә поемаһоји ә гозитһо, ә журналһо вәдирәмо. Ә имбурузунә руз шоһирһој Азәрбајчонә ә һәрәји Мәммәд Исмајыла дүлһорә шор сохдә чикәји һисди.

Ә ГӘД...

Нәс һищдә и ḩүлом ḩүмүр сохум мә,
Мүрдә рафданинүм ә гәд ән һәсрәт.
Әз дүл гирощдәрә нидану дүнјоһ,
Сурурә миданум ә гәд ән һәјрәт.

Һәрүси ән јә кук дәдәј нирасү,
Һүмүрә шорији ә һәј нирасү,
Дәсмә ә дог, аран тә кәј нирасү?
Әдәј тәсирәнүм ә гәд ән гәјрәт.

Бәхш сох Мәммәдә, ој дәдә кәндмә,
Әз тү дур офдорум бисдо гәм, дәрдмә.
Рузһорә јә рузи јә јор хосдум мә,
Пуч бисдо ḩүмүрмә ә гәд ән хиффәт.

ЗҮМҮСДҮ

Әз руј ḩәсму рихдә гујкә бәрәкәт,
Ћәрәкији сурхә әнор, сурхә шәḩм.
Ә чилидә нәфәс, әну hәрарәт,
Ә хиники дәсhoj иму бирә кәрм.

Ә кор рафда инсанhорә ә сәр вәрф,
Чикәј поји мунди әдәј тов дорә.
Ḩүзүмчүhо нәфәсовоз кәрм сохдә,
Бирәħнәјә будогhoj ән дорhорә.

Үшүг офтов сәрү вәрфлү догhорә,
Ә јор хүшдә hәј дәшәндә михоју.
Гилиhoj ән күрк вокундә догhорә,
Јәки-јәки у вәкәндә михоју.

Сигол мүдү мујhојурә шәфәгhо,
Ћисс мисоху васала сәс појүрә.
Поиз вәхти хәзолhорә тум дорә,
Тәбиhәтә мишуру дәс рујурә.

ПАША ГӘЛБИНУР
(1952)

Хундәкорhoj Азәрбајчон ә поезијәј Паша Гәлбинурәвоз чухдән таниши. Чамәḩәт шәјрhoj әнуро ә гозит во журналhо зу-зу хундәнүт. Дүли ә Вәтән мүhбәтирәвоз до-дорә шоhирә чәнд-чәнд гимәтлүјә китабhојү hисд. Әји китобhо рәħ ḩүмүр әнурә үшүг дорә шәјрhо амбари. Паша Гәлбинур әз Вәтән мүhбәти, әз hәшг, әз Ќөј-көлә, Ћачыкәндә, рачиhoји ә көлә hәвәсәвоз нүвүсдә. Шоhирә әз икидә кукhoj Азәрбајчон бәhс сохдә шәјрhојиш hисди. Әји антолокијә урә "Сә сиб" вә "Јә овә хунојүм" шәјрhојүрә әдәј дорәним.

СӘ СИБ

Ә хунә мундә јә духдәрә хуно,
Сухдә дәсә хуно мигирисум мә.
Ә Араз истәкмә, ә Араз дүлмә,
Ә дурhо нәмун тү бијо әз чуммә.

Биhил әз руј ḩәсму сә сиб офдону,
Јә руји гирмизи, јә руји зәрд бу.
Поj Араз вәгүрү бәрү јәкијрә,
Муну ә гәд овhо дијәш зәрд бу у.

Биħил әз руј ḩәсму сә сиб офдону,
Уhо сибдор бошу, сиби шипширин.
Әз сәр Худафәрин бәрүт сибhорә,
Јә согбоши гујут ә Худафәрин.

Бијост ә гәд Араз әз сибhо рихдә,
Имбисдо руј овә уhо бизори.

Асмагруп бирә, бирәнки бирә,
Әз һәсму јә "Араз" мирихд ә хори.

Биһил әз руј һәсму сә сиб офдону,
Уһо Араз дүлмә, Араз истәкмә.
Әз пишој чумһојмә ә дур наровгу,
У гүзәл рузһорә әдәм дирә мә.

ЈӘ ОВӘ ХУНОЈУМ

Әдәрә овчиһо мәрә гәщдәнүт,
Нәсда чү күнаһмә һисди, ој Худо!
Әз дор нуни мәрә һасмиш нәсох тү,
Ә пәнчәј ән надан, нәди, ој Худо!

Шинохһо гирощди ә дүшмән тараф,
Дијәш нә шинохһо зијод бисдорут.
Гүрдүт әз чәнд чикә ә гүллә мәрә,
Залумһо ә сәрмо бирдән офдорут.

Сәрмәрә ә сәри худорә нуми,
Појмәрә ә зири Вәтәнә хоки.
Дуасүз һәр шәјид гимәтсүз имбу,
Оморә гиногә бијо ди сәвки.

Әз үшүг јә гәло бофдум нүщдүм мә,
Ух шәндүт, додорут тилһој әнурә.
Јә бәхш вәгурдә дүли торикһо,
Хәлвәт вадарафдүт рафдүт әз һәрә.

Әдәрә овчиһо морә кәщдәнүт,
Нәсда чү күноһмә һисди, ој Худо!
Әз дор нуни мәрә һәсмиш нә сох тү,
Ә пәнчәј ән надан нәди, ој Худо!

ШАҺМАР ӘЛӘКБӘРОВ
(1941-2000)

Шоһир Шаһмар Әләкбәров 1941-мүн сал әз дәдәј бири. Әз човон вәхтһој хүщдә сәр гүрди әри шәјр нүвүсдә, чәнд-чәнд китобһорә сәһибини. Лирик шәјрһоју амбари. Һәшг, мүһбәт, вәфа, вәфасүзлүг, Кәј-кәлә вә Һачыкәндә әз товуни Шаһмара гүзәл шәјрһојү һисди. Ә анталокија урә "Гушворһо" шәјрирә әдәј дорәним.

ГУШВОРҺО

У духдәрә гуширә әдәј бәзәк дорәнит,
Мәш су гүрдә сүхдәнүм ишмурә нисди хәбәр.
Дү-јәкирә дирәки лол бирә зуһунһојму
Дүлмә тир-тир ләрзирә ә түрәвоз бәрабәр,
Гушворһо, ој гушворһо.

Дәрд һәрдүјму јәкини әз товун асилмиши,
Тү асиллү әз гушһо, мәш әз кәсһо, гушворһо.
Ју гүзәлә фикири чуни әримә гујит,
И сур ә һәрәј иму пој муну сурә хуно,
Гушворһо, ој гушворһо.

Һич нәсданүм чү сохум лолит, зуһун ишму нисд,
Һәшг, мүһбәт дәшәнди ә гәд әлов дүлмәрә.
Ә гуш хүщдә у духдәр ишмурә јәсир дощди,
Мәш ә гүзәллик әну гул бирәм, јәсир бирәм,
Гушворһо, ој гушворһо.

ЗӘЛИМХАН ЈАГУБ

(1950)

Нум шоһир Зәлимхан Јагубә хундәгорһо хуб шинохдәнүт. У 1950-мүн сал әз дәдәј бири. Чәнд-чәнд шәјрһорә, поемаһорә ә гәләм вәгүрди. Урә әз товун шоһир Јунус Имрә нүвүсдиһо поемарә һәјәчонсуз хундә нәсә бирә. Иму әдәј әји антолокија шоһирә дү шәјрирә дорәним.

ФҮЗУЛИ-САБИР

Ә гүзәллүг, ә гүзәл дүл хүшдәрә дорәки,
Фүзули: "һәјрәт!" - гуфди.
Ә һол милләт хәндүстә, гирисдәки,
Сабирмә: "Гәјрәт!" - гуфди.
Гәриш бисдо әјәки гәјрәт ә һәјрәтәвоз,
Зундәгуни офд уһо ә кәлә мүһбәтәвоз.
Мизиһүси ә дүнјоһ уһо һәр вәхт, һәр сәһәт,
Мијов сәсһој әнуһо чәнд-чәнд әсрһо һәлбәт.
Азәрбајчон шәјрүјрә,
Јәки һәјрәт гәләјни.
Азәрбајчон шәјрүјрә
Јәки гәјрәт гәләјни.

МӘРД

Әсәр говрәј Мәһәммәд Әмин Рәсулзадә хәјолһо

Һофдод сал чүро бирә әхир ки, омо әсәр,
Шолум мишпәхәј Рәсул, ој Мәһәммәд Әмин, мәрд!
Сурогтүрә вәгүрдүм оморум әз јә шәһәр,
Кәмәр гәмә, һәсрәтә хирд сохдум мә һәмин, мәрд!

Ә сәр говрәјтү хәлгә ә кирпики нәм дүрүм,
Ә сәр сипирә мәрмәр рәнки сијә гәм дүрүм.
Түрә хунә гүссәли јә гисмәти кәм дүрүм,
Ә мозоли сухд дүлмә һозорһорә тү шин, мәрд!

Сог гәрдо говрәјтүрә ә мәрмәр гүрдәгорһо,
У сүрхә гофһојтүрә сүрх һисоб сохдәгорһо,
Поj әз тарих һәјб кәшү әтү шәр шәндәгорһо,
Кәм мунд буров әз дәстү һәм гәјрәт, һәмиш дин, мәрд.

Мијоруми јә бојкәш түрә ә һулом худо,
Ә рәһ ширин говләји јараһојтү һәј хун до.
Ә Боку чум вәкәнди, говрәјтү ә дур офдо,
Түрә әз Вәтән үзкә ки тү һисд дидәркүн, мәрд!

Чүһо кәши сәр иму хәбәрдор бисдори тү,
Јаралү јә широрә ә јор мундә холи тү,
И шор Азәрбајчонә Мустафа Камали тү,
Зомон, зомон бисдори һәјф дәрдлү, гәмкин, мәрд!

Бәгдә оморәгорһо чәсдүт ворвори бирә,
Чүро сохдут имурә әз иму әзоб дорә,
Буррурут дуз дәсһорә нәишдүт шори дирә,
Рузһо, шәвһо омо рафд әз ду-јәки чәтин, мәрд!

Дәдәј балај хүшдәрә әз чум ә дур нәһишд дан,
Вәтәнә һәзиз куки бурајм ә Азәрбајчон!
Милләт говләји гуфди, ә чун омо тазадан,
Дијә һисди бәхш иму фәрәһ, шори, сәвинч, мәрд!

Хишг нибу хәлгә куки, чүнки у ә дәрун дә,
Мунүшунүт һәр кәсә әнчәг ә чикәј хүшдә,
Мәһо, салһо гирошдкәш тү ә дүл хәлг зиһисдә,
Кәнә һәмин куки тү, кәнә кәлә һәмин мәрд,
Әји бүзүрг һәгигәт һәр зомон бош әмин, мәрд!
Шолум мишпәхәј Рәсул, ој Мәһәммәд Әмин мәрд!

ГӘШӘМ ИСАБӘЈЛИ
(1948)

Азәрбајҹон хәлгирә сәвимли шоһири Гәшәм Исабәјли ҹәилһорә ән кәлә дусдини. Әри уһо шоһир амбара шәјрһо, мәһниһо, нәғулһо вә поемаһо нувусди. Тә имуһој ура әз 20 амбар китоби руј үшүг винири.

Г.Исабәјлирә шәјрһоји ә зуһун урус, инкилис, украјна, белорус вә гыргыз чарундә омори.

ӘРКОВУН

Ә пәнҹүмүн синиф хундә,
И имурә динҹ нәс һишдә.

Гуфдирәки вәхиз, әндәј,
Гүлә ов ди сухдә әдәј.

Бијоф бијор шәјимәрәш,
Бәгдә урә хуб үтү кәш.

Кәлә дәдәј, түш чој тәкүн,
Ҹикәјмәрә хуб, хуб вәрчүн.

Гујит әҹи попуш појмә,
Тәмиз сохит зу дит әмә.

Һәр тарафа вәрф вәгүрди,
Ҹару зәнит, шәнит гуфди.

Ки имбәрү чантајмәрә?
Ә ишкула мунү мәрә.

Ә пәнҹүмүн синиф хундә,
У имурә динҹ нәс һишдә.

ДОР

Дор гуфди ки, ај Анар,
Бор әмә, бәһәр әмә.
Виниш, хәјли овурдәм,
Бијо чин әз мәјвәјмә.

Анар гуфди: - Шин, ој дор,
Һәлә гули бәһәр тү.
Әнкһо әдәј пар зәрә,
Шәвиш, рузиш ә сәртү.

- Мәрә бәһәрмә гули,
Јә достә ки зәһмәт кәш.
Әвәл хүшдәнтү буј сох,
Вәки бәхшәј дәдәјәш.

-Биһовлуһо, әнкһорә,
Әрчү гүлсүз һишдәни?
Дәдәјмү инҹо мијов,
Буј мисоху хүшдәни.

ШАХГУЛАГ [1]

Гәһри бирәм, гәһр гүрдәм
Гоф нисохум дијә мә.
Ә хунә тәһно нори,
Рафди мәрә дәдәјмә.

Пәнчәрәрә, дәрһорә,
Хуб, хуб бәсдәм, сәхт сохдәм.
Јә шәкүллү китобә
Әдәј хүндәнүм кәм-кәм.

Јә сәс омо тәрсүрүм,
Ә ју тараф чарусдә.
Дәр хунәрә ки букә,
Әдәнбу һәј хорусдә.

Гәһр күрдәки хәһәрмә,
Дәдәјмү гуфди јә руз:
-Һороj мизәнум түрә
Бијов Шахгулаг хуру.

Дураз бирәнүм хүсүм,
Ховмә нәсә оморә.
Тәрсирәнүм Шахгулаг,
Мијов михуру мәрә.

1. Шахгулаг-ә һәрәј Азәрбајчонииһо чанавара нуми

ЗӘРДӘ КӘНДҮМ

Әз зәрдәкәндүми и нун дәнишит,
Чүлһорә, узһорә әју доди һисд.

Һәмујмә хорирә шумләмиш сохди,
Холујмәш тухумә овурди шәнди.

Бәбәјму ов дори урә ә вәхти,
Тәхүл әри әну һәјтәр буј шәнди.

Пор кәләбобәјму чирәки тәхүл,
Гуфди ки, чум нәбу амбари сүнбүл.

Дан зәрдә кәндүмә нунини и нун,
Ә ју дод чүлһо һисд мәчуни, мәчун.
Вәки түш ху виниш нунә додирә,
-Ширини!
-Дәдәјтү бирчүнди урә.

РАФИГ ЈУСИФОҒЛУ

(1950)

Әри һәјилһо шәјр нүвүсдә шоһирһорә ә һәрәји Рафиг Јусифоглурә нуми ә кәлә һүрмәтәвоз кәширә оморә. Чәнд-чәнд шәјр китобһој әнурә һәјилһо ә кәлә һәвәсовоз хүндәнүт. У психолокијәј һәјилһорә хуб данусдәгор јә шоһирә хуно шинохдә оморә. Шоһир чәнд-чәнди поема вә нәгүлһош нүвүсди. Һәмиш әри уһо әдәј "Ковтәр" ("Кәјәрчин") журналирә раһә сохдә.

ӘХИРИНЧИ ВАСАЛ

Винирәки доғһорә,
Дүлмә гујкә гуш бисдо.
Чәмәнһо зибзәрд бири,
Рихди јорпәғһој дорһо.

Дәс одоми бәјисдә,
Һово јә кәм ојози.
Ә хок һәлә васали,
Ә будоғһо поизи.

Дәс хушдәрә вокунди,
Ә рихдә хәзәл хори.
Әдәрә гәрди дорә,
Дорһо ә һәшг омори.

ЈӘКИМУН ВӘРФ

Әри гушһо мә ә вишә,
Хәјли мундә борә дүрүм.
Рафдабүрүм хәзәл винүм,
Әнҹәг амбар вәрф винирүм.

Бәһзи гушә ә јувојү,
Дүрүм әнкһо чилид бири.
Ә тумурчуг ән зуголһо,
Һәлә васал сәхт хисири.

Һәј рихд вәрфһо ә дог, дәрә,
Тәпә ә гәд хәјол дәмунд.
Вишәһорә ә дорһојү,
Гујкә нәгүл гуфди булуд.

ӘЛӘМДАР ГУЛУЗАДӘ

(1952)

Һәјилһорә сәвимли шоһири Әләмдар Гулузадә әз 30 сал зәвәри әри уһо шәјр, поема вә нәгүлһо әдәј нувусдә. Шоһирә вәдироморә китобһојүрә хундәки мәһәлүм бирә ки, у һәјилһорә тәбиһәтирә хуб данусдә. Әри әну нүвүсдә шәјрһој әну актуали, хундәгорһорә ә хоши оморә.

Әләмдар Гулузадәрә "Гарабог" шәјријү дијәш мараглүни.

ГАРАБОГ

И догһорә ә гучоғи
Јә имарәт - јә гәрвәнд һисд.
Олов гүрд сухд,
Имуһој нисд.
Туг гуфдирә јә дијиш бу,
Ә гүл синәј әни хори.
Уш олов гүрд бүсбүтүн сухд,
Дүшмәнһо сохд амбар шори.
И һиломә мөчүзәји
Шуша нәбу, вишә нәбу,
Мәшәли бу
Әји дүнјоһ ә сәр ән һәсб оморәбу.
Мүрдә руз у,
Јә овулә пур хунәрә
Мәшәли бу.
И үлкәрә чәлиллији,
Дүшмәнһорә бу чәпәри.
Јә руз ә зир појһо офдо,
Кәркичоһон и Вәтәнә,

Лап чуни бу.
Кордә зәрүт әз кәмәри,
Зәниш мәрдә хуно бирә.
Гушчиhорә,
Хори чумуст әз зир пођи.
И милләтә дәрс дорәбу
Инсонhoj ән Малыбәјли.
Дур офдорут әз ду-јәки јә руз уho,
Һәр мәрди јә икид буho,
Ә хориј ән Гарадоғлуш
Кәшүрүт дог.
Су күрд сухд, сухд хори-hово,
Әз чун гирошд чәнд-чәнд икид
Дәђво нә нүшд ә Гарабог.
И кәндhорә човонhoji,
Икидhoji
Нә хүсүрүт мәh̄о, салhо
Һәм хорирә, hәм намуса
Гәјрәтирә кәши уho.

РАМИЗ ГУСАРЧАЈЛЫ
(1958)

Шоhир Рамиз Гусарчајлы 1958-мүн сал ә Гусар шәhәри әз дәдәј бири. Урә шәјрhoјү чәнд салhoји Губәрә вә Азәрбајчонә ә чәнд гозитhoјү әдәј вәдирәморә. Шоhирә ә китобhoјү Гусар вә Губәрә әз рачиhoјү, сәри вәрфлү Шоh догирә ә ђәсму сәр кәширә. Әз әзәмәти, зәhмәткеш инсонhорә әз ђүмүрүрә рәh̄и вә гүзәл-гүзәл духдәрhорә әз ђәшги, мүhбәти амбара шәјрhoји hисди.

МӘ ӘЗ ДИЊ РАФДАКИ

Мә әз кәнд рафдаки шәв нимәшәв бу,
Ә рәh̄hо сүјүдhо тел-тел бирәбу.
Әдәнбу душүрә фикирhoj дүлмә,
Рихдә ә синәјмә сајл бирәнбу.

Ә сәр ән дәрәhо, ән дүзhо нүшдә,
Шәв лајла зәрәнбу ә зуhун хушдә.
Сәр норә догhорә ә сәр занији,
Рәh̄hо ширин-ширин хисирә хосдә.

Әдәј ворвориhо сигол дорәнбу,
Таза гијовhорә, таза гүлhорә.
Гүвот вәгүрдәнбу уho әз хори,
Шор сохуд гуфдирә тәмиз дүлhорә.

Чәмәнә гүлhoји сәс ә сәс дорә,
Үhош хосдәнбүрүт јо кәм буј шәнүт.

Иблисhо вәгүрдә хунәј хүшдәрә,
Әдәј рафданбүрүт, hәј рафданбүрүт.

Мәш hојсуз-hоројсуз ә рәh дәбүрүм,
Ә ловмә јә мәhни ән јә дүлвәбәр.
Һәлә хисирәбу hәлә ә хов бу,
Ә гәд дүлмә ховсуз мундә јә духдәр.

Мә әз кәнд рафдәки шәв нимәшәв бу,
Пәрдә дәгүрдә бу әсәр чүлhо мәнк.
Зәhмәт кәширәбу гујкә бүтүн руз,
Хисирә мундәбу ә сәр гүлhо әнк.

АДИЛ ЧӘМИЛ
(1954)

Шоhир, публисист, тәрчүмә сохдәгор вә “Гүзүл гәләм” мүкафаты вәгүрдәгор Адил Чәмил әз 10 амбар китобә сәhибини. Ә шәјрhој әну әри вәтән дүл сухундәји, зәhмәткеш одомиhорә вәтән һәшгији, и дүнјоhә әз рачиhоји гоф вокундә оморә. Шоhирә әз Гарабог гоф сохдә шәјрhоји кәм нисди.

Адил Чәмилә поетик һүломи әз хәлгә дүнјоhи бәhәрләнмиш бирә. Хәлг урә илhом дорә, hәмиш әри таза-таза шәјрhо нүвүсдә hорој зәрә. Әји антолокија урә 2 шәјрирә әдәј дорәним.

Ә КУК ВӘТӘН, ВӘТӘН ӘНТҮ НИСДИМИ

Әји дәhво чәнд дәрә рафд, чәнд бәнд рафд,
Шәhәрhо рафд, вирон бисдо чәнд кәнд рафд.
Кук ән бәбә, Вәтән әнтү нисдими?
И лов бирә мәскән әнтү нисдими?

Рафди әз дәс намус, гејрәт, һор иму,
Јәсир офдо бәбә, хәhәр, дәдәјму,
Мәкәр уhо ә дәс душмән нисдими?
Кук ән Вәтән, Вәтән әнтү нисдими?

Сур бирәгор ә догhој ән Кәлбәчәр,
Ә гәд Араз фурафд чәнд-чәнд кук, духдәр
И вирон бог, чәмән әнтү нисдими?
Кук ән Вәтән, Вәтән әнтү нисдими?

Истәки пуч бирә гачгун бисдорим,
Зүмүстүјү боран, човгун бисдорим,

И дов гүрдә бәдән әнтү нисдими?
Кук ән Вәтән, Вәтән әнтү нисдими?

Һороj-һәшир нәс расирә әjиму,
Әзир хори хисирәгорһоj иму,
Ђәзизимә, чун-чикәртү нисдими?
Гу бирормә, гу хәһәртү нисдими?

ЧУМҺОЈМӘ Ә РӘЋИ

Әри Сөһраб Таһир

Чумһојмә ә рәћи-рәћһо ә чуммә,
Әнчәг јә оморә-рафдагормә һисд.
Чухдәни мундәј тү дәси ә зәни,
Дү вәтәнә гүзәл јә зуһуни һисд.

Әз дурһо гүрощди омори ћәсрәт,
Һәлбәт пәјвундәгор ән рәћһо мијов.
Әри Худафәрин кумәк бу худо.
Јә руз әз сәр әнуш инсон мигиров.

Чумһојмә ә рәћи, гушмә ә сәси,
Һәр руз рәһ рафданум Тәбризә винүм.
Пар зәрә чәтини јә гәнәдәвоз,
Әз иму ә иму хостәни расим.

Әз чум вокундә руз дүлмә јараји,
И ћәсрәт чунмәрә гәм-гүссә дори.
Тә мүрдә әји тој мидәнүшүм мә,
Нум ән бәбәјмәрә Савалан нори.

ИМИР МӘММӘДЛИ
(1957)

Шоһир-јазычи Имир Мәммәдли Күрчүстонә дәвләт мүкафати лауреатини. Урә тәји имуһој 8 китоби руј үшүг дири. Амбара поемаһоји, новеллаһоји вә публисисист јозиһоји һисди. Имир Мәммәдли Мәһәммәд пејғәмбәрә гимәтлүјә гофһојүрә, ошуг Әләскәрә вә Јунус Имрәрә шәјрһојүрә ә зуһун күрчүји чарунди. Шото Руставеллирәш “Пәләнк дәрүлү гәһрәмон” поемаирә әз күрчүји ә зуһун Азәрбајчони тәрчүмә сохди. Ә антолокија урә јә чәнд чүклә шәјрһојүрә әдәј дорәним.

СУРӘТ

Сурәтмәрә кәширүм, мәћтәл бисдо сурәткәш,
Ој худојмә ә сурәт һащданки нә бүрүм мә.
Әз руј әну вәди бу,
Ән сур бирә истәкмә, ән пәћники гофһојмә.
У гофә әјә кәсиш мә ниданум гуфдирә,
Ә зуһун морәки чәнәјмә бәсдә бирә.
Јәбојкәш дү-јәкирә
Әкәр винирим кә дан,
У сурәтә мә әтү нүшү мидүм у зомон.

ВОГОШДӘРӘ ВӘХТИ

Дәрһорә бәсдәки, јә вәкәндәки,
Дәсмәрә буррурум у тү рафда руз.
Дүрүм јарајмәрә сәри куз гүрди,
Хәјли шор бисдорум, ој јор, имбуруз.
Јара хуб бирәки вогощдә инсон,
Гујкә түш вогощдә морәнини.
Кәм мунди, кәм мунди әри у зомон.

Ə ЧҮМƏВОЗ ДƏНИШИРƏ

У духдəр дəниши һəчи ə рүјмə,
Һəчи чум хүшдəрə дəкүш ки əмə,
Һəщданки нимəлүт мундə сүһбəтə
Бијо и дəгигə ə сəр бијорим,
Дүлһој дү-јəкирə сəвинч, фəрəһ, дим.

СУРƏТ ПИЛЛƏКОНҺО

Шəкил пиллəконһорə,
Əз зəвəр ə дəрə,
Нəсданүм кəширə.
Əнчəг ə зир ə зəвəр
Кəширə данусдəнүм.
Ə зəвəр дəрдмəрə вəбəрдə мидам,
Əнчəг фировундə ə дəрə нидам.

СОЈƏРƏ БƏРДƏ ВОРВОРИҺО

Омо поиз рихд хəзəлһо,
Вəгүрд боғһо-богчəһорə.
Чəсдə-чəсдə ворвориһо
Бəрд сојəһој əн дорһорə.

ДƏНИШИРƏ

Инчикə, əји чикə
Дəнишүрүм ə тү мə.
Нə чарусдум əјə чикəш
Əз поисдə чикəјмə.
Əнчəг һич нə данусдум,
Вəхт чүтар омо рафдкə.
Тəк сојəјмə əз ласди
Гирощд ə чəпи чикə.

СӘРГОФ

БИР НЕЧӘ СӨЗ ... 3
ЈӘ – ДУ ГОФ ... 7

БОЈОТИҺО

БОЈОТИҺО ... 12

ӘЗ ДӘСТОНҺО ШӘЈРҺО

ӘЗ "КОРОГЛУ" ДӘСТОНИ
ЈӘ ЗӘМОНӘМИ ... 17
ӘРЧҮ ЧАРУСД ... 18
ГЫРАТА ТҮ ... 19

ӘЗ "ӘСЛИ ВӘ КӘРӘМ" ДӘСТОНИ
МИГИРҮСҮ ... 20
ДӘНИШ ТҮ ... 21

ШӘЈРҺО

ӘБҮЛ-ҮЛА КӘНЧӘВИ
ӘЗ ТОВУН ХАГАНИ ... 23

ХАГАНИ ШИРВОНИ
ГӘЗӘЛ ... 24

МӘҺСӘТИ КӘНЧӘВИ
РҮБОИҺО ... 26

НИЗАМИ КӘНЧӘВИ
ТҮСҮЗ ... 28
ОМОРӘБУ ... 29

ИМАДӘДДИН НӘСИМИ
ГӘЗӘЛ ... 30
МӘ ӘЗ ТҮ РУЈ НИЧАРУНУМ ... 31

ШОҺ ИСМАЈЫЛ ХӘТАИ
ГӘЗӘЛ ... 32
ГӘЗӘЛ ... 33

ДИРИЛИ ГУРБАНИ
МӘ НИДҮМ ТҮРӘ ... 34

МӘҺӘММӘД ФҮЗУЛИ
ГӘЗӘЛ ... 35
ГӘЗӘЛ ... 36

АШЫГ АББАС ТУФАРГАНЛЫ
БИЈОРУ ... 37
НИБУ ... 38

САРЫ АШЫГ
БОЈОТИҺО ... 39

МОЛЛА ПӘНАҺ ВАГИФ
ДУРНӘҺО ... 41
НИСДИ ... 42

АШЫГ ВАЛЕҺ
БОШУМ ... 43

ГАСЫМ БӘЈ ЗАКИР
МӘРӘ ЈОРМӘ ... 44
НИСДИ ... 45

АШЫГ АЛЫ
ГОФ БИСДО ... 46

АШЫГ ҺҮСЕЈН ШӘМКИРЛИ
СӘ ГУЛ ... 47
ЛОЈҮГИ ... 48

АШЫГ ӘЛӘСКӘР
ОФДО ... 49
ЈӘЗУГИ ... 50

АШЫГ МУСА КҮЈЧӘЛИ
ЧҮ ТӘХСИР ҺИСД ... 51

СЕЈИД ӘЗИМ ШИРВОНИ
ГӘЗӘЛ ... 52
ГӘЗӘЛ ... 53

ХУРШИД БАНУ НАТӘВАН
ГӘРӘНФИЛ 54
ГӘЗӘЛ 55

МОЛЛА ЧУМӘ
ЈӘ ЈӘК ИМБУ, ЈӘ ДҮДҮ 56

МИРЗӘ ӘЛӘКБӘР САБИР
НӘИЛ ОМОРӘ 57
ВАСАЛА РУЗҺОИ 58
ҺӘЈИЛ ВӘ ЧИЛИД 59

АББАС СӘҺҺӘТ
БИЧИН ӘН КИЈОВИ 60
БӘБӘ ВӘ КУК 61

АБДУЛЛА ШАИГ
ГИРМИЗӘ ОФТО ВӘДИРӘМО 62
ПОИЗ 63

ҺҮСЕЈН ЧАВИД
КУР ҺӘРӘБӘ МӘҺНИЈИ 64
ЧУПОНӘ МӘҺӘНИЈИ 65

ӘҺМӘД ЧАВАД
АЗӘРБАЈЧОН ДӨВЛӘТИРӘ ҺИМНИ 66
АЗӘРБАЈЧОН, АЗӘРБАЈЧОН 67

ӘЛАҒА ВАҺИД
ХҮШДӘНМӘНҮМ 68
ӘФСАНӘЈИ 69

ЧӘФӘР ЧАББАРЛЫ
ҺИСД ВӘТӘНӘ 70
ТЕЛҺО ВӘЧӘСДҮТ 71
ШИРО 71

СӘМӘД ВУРҒУН
АЗӘРБАЈЧОН 73
Ә ҺӘШГ БУЗҮРГӘ ШОҺИР 75

РӘСУЛ РЗА
ОВ ДҮЛӘ СУХУНДӘ 78
СӘЈИМҮН ЧУМ 79
ИЛОКОНҺО, САЛҺО 80
КӘЈФЛҮ ИСКӘНДӘР 81
"МУНУМ ЈӘ МИРҮМ" 82
ДҮНЈОРӘ ДӘРДИНИ 83

СҮЛЕЈМАН РҮСТӘМ
БУРА 84
КӘС НИДОВ ГУЛ ЧИРӘ 85

МӘММӘД РАҺИМ
МӘРӘ 86
Ә СӘ РУЗ, Ә ПӘНЧ РУЗ ЈӘБО 87

МИКАЈЫЛ МҮШФИГ
МҮҺБӘТ 88
ВОРВОРИҺО 89

ӘҺМӘД ЧӘМИЛ
КӘЛӘДӘДӘЈ, ЈӘ ШӘЈР ГУ 90

ОСМАН САРЫВӘЛЛИ
ХОСДӘ ЗИҺИСДӘ 93
ОМОРӘМ 94

НИКАР РӘФИБӘЈЛИ
ЈӘ РУЗ ТҮРӘ НӘ ДҮРҮМГӘ 95
ДУРНА 96

АЛМАС ИЛДЫРЫМ
ГУРБУНТҮ МИБИСДОРУМ 98

ХӘЛИЛ РЗА УЛУТҮРК
ГОВЛӘЈИ 99
ВӘГҮРД БӘРД ОВҺО САРАРА 100

НӘБИ ХӘЗРИ
ВОРВОРИҺО 102
ЧҮ МИГУЈИ 103
ВАСАЛ МӘНҮМ 104
ПӘЛПӘЛӘК 104

ҺҮСЕЈН АРИФ
БИЛОГ 105
ДҮЛ ГУФДИРӘ ЗИҺИС ҺӘЛӘ 106

ГАБИЛ
АНАР 107
ДӘДӘЈМӘРӘ ХУНИ... 108

ФАМИЛ МЕҺДИ
МӘ 111
ЈӘ ГУШЛӘ 112
ДАНУСДӘГОР НИСДИ 113

ӘЛИ КӘРИМ
МӘҺНИҺОРӘ ЈУВОИ 114
ЧИНОР ВӘ ДОР ӘНОР 115
ДҮ СӘВКИ 115

МӘМӘД АРАЗ
КӨЈ-КӨЛ 117
САЛАМАТ БОШ 118
А ЗАЛУМ 119

АЛЛАҺВЕРДИ ТАҒЫЗАДӘ
ТӘХТӘ ГОБ 120
ИХТИЛОТ ДӘДӘЈ-БАЛА 121

ТОФИГ МАҺМУД
ЗӘРИФӘ 123

БӘХТИЈАР ВАҺАБЗАДӘ
ДҮНЈОРӘ 124
ВАТАНА ХОКИ 125
АЗӘРБАЈЧОН 126

БАЛАШ АЗӘРОҒЛУ
МӘРӘ 127

НӘРИМАН ҺӘСӘНЗАДӘ
ГУРБУ ИМБОШУМ 128
МӘРӘ 129
ДҮНЈОҺӘ ӘН САКИТ ЧИГӘЈИ 130
МӘРӘ ТАРИХМӘ 131
ЈӘ ЧИ НӘС ХОСДӘГОРӘ ДУХДӘР 132

ФИКРӘТ САДЫГ
Ә ҺҮМҮР КҮВӘНМИШ МӘБОШ 133
ДУХДӘР ГӘЛӘ 134
НУН 134

ИЛЈАС ТАПДЫГ
МҮҺБӘТӘ 135
БИРДӘН ДҮРҮМ... 136
ЧОР ҺӘРМӘҺ 136
МУРИ 137

ФИКРӘТ ГОЧА
ӘЈ КӘЛӘ ХУДО 138
НИБУ 138
ДӘРДЛҮ БИРӘГОРҺО 139
НУМЛҮ ВӘ НУМСУЗ ШӘЈРҺО 140

ҺИДАЈӘТ
ҺИНӘР 141
ӘРИ СӘБӘҺ АМБАР МУНДИ... 142
Ә СӘР ГОВРӘЈ НИЗАМИ 143
ГӘРИБИ 143
СИЈӘ ПӘНЧӘК 144

АББАС АБДУЛЛА
ӘХЧАЛУРӘ Ә ДИБИ 147
МИДАНУМИ 148

СОҺРАБ ТАҺИР
Ә НОВХАНИНИ 150
ЈӘ ЗӘН ӘДӘЈ ТӘН ШУШДӘ 151

АЈАЗ ВӘФАЛЫ
САЛҺОРӘ ГУЧИ 153
ҺИППОКРАТА ШОҺВОИ 154
Ә ЗИР ПОЈҺОЈЈУ 155
КӘМИ ЈӘ РУЗ ВӘСМӘ БИРӘ 155
ШӘҺВО 156
БОВОР НӘС СОХДӘНҮМ 157

РАМИЗ РӨВШӘН
ДӘДӘЈ 158
ДҮНЈО ӘМӘ ТОНИШ ОМО 159
ИМУРӘ 159

ЈУСИФ ҺӘСӘНБӘЈ
ӘДӘЈ ВАСАЛ ОМИРӘ 160

МӘММӘД НАМАЗ
КӨНҮЛӘ ШӘЈРҺОИ 161
Ә ГӘД ДӘСМӘ ЧИҺО ҺИСД. 162

МУСА ӘЛӘКБӘРЛИ
БӘБӘ 164

ОКТАЈ РЗА
ГӘҺРӘМОН ЧИНКИЗ 166
САЛАТИН 167

ЗАҺИД ХӘЛИЛ
ДУРАЗӘ РӘҺ 168

МӘММӘД ИСМАЈЫЛ
Ә ГӘД... 169
ЗҮМҮСДҮ 170

ПАША ГӘЛБИНУР
СӘ СИБ 171
ЈӘ ОВӘ ХУНОЈҮМ 172

ШАҺМАР ӘЛӘКБӘРОВ
ГУШВОРҺО 173

ЗӘЛИМХАН ЈАГУБ
ФҮЗУЛИ-САБИР 174
МӘРД 174

ГӘШӘМ ИСАБӘЈЛИ
ӘРКОВУН 176
ДОР........ 177
ШАХГУЛАГ........ 177
ЗӘРДӘ КӘНДҮМ 178

РАФИГ ЈУСИФОҒЛУ
ӘХИРИНЧИ ВАСАЛ 179
ЈӘКИМУН ВӘРФ 180

ӘЛӘМДАР ГУЛУЗАДӘ
ГАРАБОГ 181

РАМИЗ ГУСАРЧАЈЛЫ
МӘ ӘЗ ДИҺ РАФДАҚИ 183

АДИЛ ЧӘМИЛ
Ә КУК ВӘТӘН, ВӘТӘН ӘНТҮ НИСДИМИ 185
ЧУМҺОЈМӘ Ә РӘҺИ 186

ИМИР МӘММӘДЛИ
СУРӘТ 187
ВОГОШДӘРӘ ВӘХТИ 187
Ә ЧҮМӘВОЗ ДӘНИШИРӘ 188
СУРӘТ ПИЛЛӘКОНҺО 188
СОЈӘРӘ БӘРДӘ ВОРВОРИҺО 188
ДӘНИШИРӘ 189

Yığılmağa verilmişdir:	**22.08.2007**
Çapa imzalanmışdır:	**10.09.2007**
Kağız formatı:	**60x84 1/16**
Həcmi:	**12,5**
Tirajı:	**300**

Buraxılışa məsul:
Əlәddin Məhərrəmov

Kompüter tərtibatı
və üz qabığının dizaynı:
Aliyə Qabilqızı

ШОҺИРҺОЈ АЗӘРБАЈЧОН Ә ЗУҺУН ЈӘҺУДИҺОЈ ДОГИ
Антолокија - I

Әз зуһун Азәрбајчони чарундәгор
СИМАХ ШЕЈДА

Bel-15616